

L'ESTEL

de Mallorca

ANTIC S'ARENAL DE MALLORCA

anys lleials a Mallorca

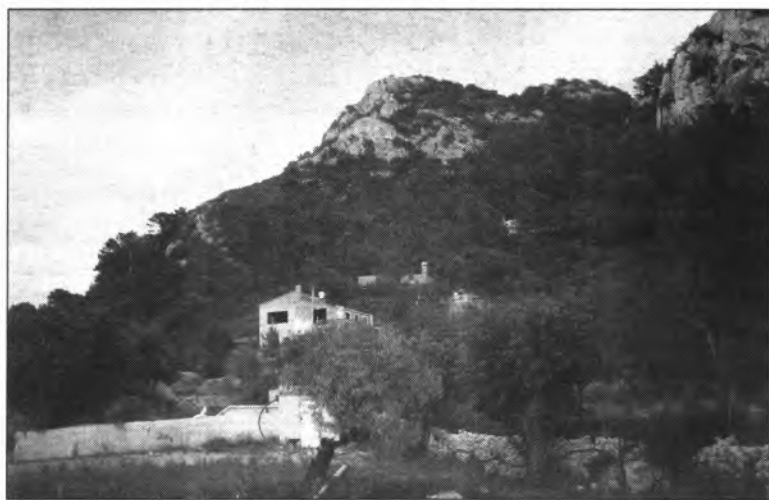
EL DIARI DELS MALLORQUINS

ANY XV. NÚMERO 349

15 D'OCTUBRE DE 1996

PREU: 200 PTS

Galdent, muntanyes i pujols declarats zona protegida pel Govern Balear. No fa molt, una pedrera es va menjar un bon tros d'un dels seus pujols. Avui, la mateixa pedrera s'ha convertit en un abocador il·legal.

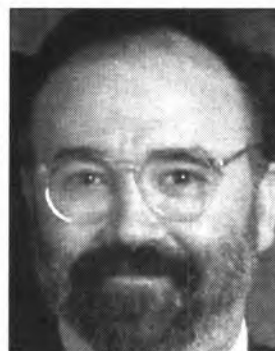
Les muntanyes de Galdent, zona protegida pel Govern Balear. Avui hi proliferen les construccions del tot il·legals i del tot il·legalizables. Els qui comanden devers Llucmajor haurien de fer complir la llei.

Creix el suport a Josep Palou i L'ESTEL de Mallorca contra Luis M. Anson i ABC

El Comitè de defensa per la llibertat d'expressió, constituït arran de l'atac de Luis M. Anson i el diari antimallorquí i fatxa ABC contra L'ESTEL de Mallorca, continua rebent adhesions de tots els punts dels Països Catalans. Des del Parlament del Principat de Catalunya ens ha arribat el suport dels següents diputats: Francesc Ferrer i Gironès (ERC), Ernest Benach i Pasqual (ERC), Josep Bargalló i Valls (ERC), Josep Lluís Carod-Rovira (ERC), Josep Huguet i Biosca (ERC), Ferran Pont i Puntigam (UDC), Jaume Aligué i Escudé (CDC), Josep M. Sala i Grisó (PSC), Joan Ferran i Serafini (PSC) i Antoni Dalmau i Ribalta (PSC). Vegeu a les pàgines 12 i 13 una relació més àmplia dels signants del manifest. Ω

Francesc Ferrer (ERC)

J. L. Carod Rovira (ERC)

Joan Sastre (UPM)

Bernat Amengual (PSM)

SUMARI

- 2 Foc i Fum
- 3 L'esperit republicà
- 4 La màfia a Mallorca
- 5 Cartes al director
- 6 L'antifranquisme
- 8 Gandhi, el separatista
- 9 S'espanya Espanya
- 13 Llibertat d'expressió
- 14 Independentisme
- 20 Mallorca ocupada
- 24 Parlem clar i llampant
- 25 Cuina de na Tonina
- 26 Gloses

Aquest senyal de circulació la va fer posar el senyor de son Danús, al terme de Santanyi, fa més de setanta anys perquè els seus missatges, que no sabien lletra, en sortir de la possessió, fessin l'aturada que marcava la llei de carreteres. Un nét meu va treure un premi a l'originalitat amb aquesta fotografia fa molt de temps. És a dir que, a l'any tirurany, ja es parlava mallorquí tancat a la nostra pagesia, i que les normes del codi de circulació a l'anglesa se les passaven pels colls... Pere Navarro i Paredes, Santanyi Ω

L'ESTEL
de Mallorca

Especial dedicat a les Fires de Llucmajor.
Si vos ha agradat, telefonau al 265005 i el
vos enviarem cada quinze dies.

Foc i Fum

MATEU JOAN I FLORIT

• “Els descendents de la família Cotoner, pel suport donat a Felip V durant la Guerra de Secessió, reberen el marquesat d'Ariany. El 1717, Marc-Antoni Cotoner i Sureda-Vivot, el primer que rebé aquest títol, va dur de Madrid una imatge de la Mare de Déu d'Atotxa, l'advocació de la qual arribà a desplaçar, en aquest mateix segle, la de la Mare de Déu de les Neus, fins al punt que se li dedicà l'església d'Ariany, construïda al darrer quart de segle. El 1870, els arianyers sol·licitaren l'erecció de la vicaria *in capite*. L'any 1899 aquella imatge duita de Madrid —feia prop de dos-cents anys—, estava totalment corcada, i va esser substituïda per l'actual, obra de l'escultor ciutadà Miquel Arcas.” (Del sermó del dia de la Festa de l'Estiu, predicat per fra Gabriel Genovart.)

Aquí teniu, doncs, els antecedents botiflers del botifler Joaquim Cotoner, exdiputat del PP, antimallorquí i espanyolista declarat. Dos anys després de la caiguda de Mallorca sota les armes de l'exèrcit castellà, un avantpassat seu va dur de Madrid una Mare de Déu forastera i corcada que va fote fora la Mare de Déu de les Neus que els arianyers havien venerat durant segles i que estava ben sana. Què te pareix secretari?, que hi pots anar confiat amb el noble que s'ha alçat a favor del meu contrari?

• “Ens anam de les Joventuts Socialistes d'Espanya perquè ens asfixia la seva manca de democràcia interna.” D'aquesta manera va sentenciar, la setmana passada, l'escissió de les Joventuts Socialistes de Galícia el seu secretari general, David Balsa, que no obstant això remarcava la “bona relació” amb el PSOE i el seu “recolzament incondicional al lideratge de Felipe González”.

Un congrés extraordinari va reunir a A Corunha cent vint-i-un delegats de setanta-nou agrupacions gallegues. La ponència que plantejava l'escissió fou aprovada per unanimitat. “Ara som una organització autònoma, sobirana

i amb projecció pròpia a l'Estat i a Europa”, va dir en Balsa. “Només acceptarem ordres dels nostres afiliats”, va concloure.

• Un estudi elaborat pel sindicat CCOO revela que, en la franja horària de màxima audiència, de 21 a 24 hores, la utilització del català al Canal 9 se situa entorn del 28%. Globalment, l'ús del català és del 43%. El sindicat es pronuncia a favor de l'emissió íntegra en català i encapçala la seva anàlisi recordant que el principal objectiu de RTVV es la promoció i protecció del català (allà en diuen valencià), segons es constata a la llei de creació de la Televisió Valenciana.

• El portaveu laborista (socialista) per a Irlanda del Nord al Parlament britànic, Kevin McNamara, va redactar la setmana passada un pla que contempla la independència d'Irlanda del Nord, sota un Govern compartit de Londres i Dublín. Els detalls coneguts assenyalen que l'Ulster deixaria de formar part del Regne Unit per passar a esser un estat independent, regit per Dublín i Londres i amb una prefectura d'Estat compartida entre la corona britànica i la presidència irlandesa. La divulgació d'aquest document va originar les protestes del primer ministre britànic, John Major, qui va exigir al líder del Partit laborista, John Smith, que cessàs immediatament al seu portaveu per a assumptes d'Irlanda del Nord.

• Des de l'Òmnium Cultural ens informen que hi ha indicis clars i fonamentats que les noves matrícules dels cotxes no portaran ni el distintiu provincial ni —i això és encara més important per a nosaltres— l'E d'Espanya. En aquest cas, la iniciativa va esser del Col·lectiu d'Entitats Desmarcat el qual, impulsat per gent del GEN i Cultura CAT, va aconseguir posar en circulació més de 400.000 adhesius amb el distintiu “CAT” i el símbol de la Unió Europea.

• I doncs, els productes dels Països Catalans, podran esser etiquetats en català, però hauran de dur la traducció en Castellà. Això ha dictaminat el jutge foraster. Afortunadament, encara no ha manat que els diaris en català tinguin la traducció al castellà. Tampoc no ha manat la traducció al castellà dels productes anglesos, francesos i alemanys que omplen els nostres supermercats i botigues. Només a nosaltres, perquè som els seus esclaus. Els castellans ens roben els doblers. També ens roben la dignitat. Malparits!

• A un “De bona font” d'aquesta revista de la quinzena passada es deia que “l'escriptor bilingüe Miquel López Crespí...”. Hem consultat amb en López Crespí, qui ens ha aclarit que ell sempre escriu en català, el que passa és que tradueix o li tradueixen al castellà, al romanès, al rus... i espera que li tradueixin a altres llengües a fi d'esdevenir un català universal.

• En Vicenç de Son Rapinya ens envia la crònica d'una vetlada teatral a la Casa de les Comèdies. Diu així: del 5 al 13 de setembre, en el marc incomparable del Teatre Principal de Ciutat, ha tingut lloc el VIII Certamen de Teatre Amateur, en el qual han pres part els grups teatrals següents: Teatre de Campos,

Vorammar Teatre (Andratx), Estel Teatre (també de Campos), Grup Escènic Artanenc, Xingonera (Galilea) Coverbos (Son Ferriol). Posant el fermalls d'or, fora de concurs, el muntatge teatral *Després de la desgràcia*, musical pollencí ambientat en la gesta popular portada a terme per Joan Mas. A la fi de l'esmentada obra va tenir lloc el lliurament dels guardons, que varen esser per a les persones següents: premi a la millor actriu: Catalina Pont per la seva interpretació del personatge Cleo (Xingonera); premi al millor actor: Miquel Fullana pel seu excel·lent desdoblament en cinc personatges diferents (Estel Teatre); premi per al grup finalista: Estel Teatre per l'obra *Iguals però diferents*. El primer premi fou per a Voramar Teatre per l'obra *Lectures*.

• A s'Arenal de Mallorca hi ha dues biblioteques municipals. A la Ciutat de Llucmajor no n'hi ha cap ni una. Que trobau que està bé això?

• Un amable comunicant de Cales de Mallorca ens informa que a la ciutat de Manacor han estrenat nou cadastre. Que si estàs conforme i pagues, no passa res, però si et vols queixar, has d'anar a una finestra on hi ha un senyor que el primer que et diu és: *Hábleme en castellano!* Ω

Els comerciants de s'Arenal demanen que s'implanti l'ORA a la primera línia

Una seixantena de propietaris de bars, cafeteries i restaurants de s'Arenal acordaren dilluns passat sol·licitar per escrit a l'Ajuntament de Ciutat la implantació de l'ORA a la primera línia de s'Arenal, on actualment està prohibit aparcar. Això varen acordar a l'assemblea celebrada a la cafeteria Senon dilluns passat. L'assumpte dels aparcaments fou el principal tema de l'ordre del dia, perquè no poder aparcar significa un greu perjudici per als negocis i una incomoditat per als clients.

Un altre problema que afecta la restauració de s'Arenal és la limitació que l'Ajuntament de Ciutat ha imposat, respecte a les terrasses. Segons els restauradors, darerament s'ha reduït molt el nombre de terrasses autoritzades, cosa que afecta ben negativament la zona turística.

Un altre punt important de la reunió fou el de l'hora del tancament dels locals. Els obliguen a tancar a les quatre de la matina, mentre que al carrer del Pernil i al de la Cervesa tenen obert fins a les sis; així que se sol·licitarà de l'Ajuntament poder tenir obert fins a aquesta hora perquè així ho demanen els alemanys i els holandesos.

Un altre problema dels comerciants és que els obliguen a limitar la música dels locals a setanta decibels i a la instal·lació de portes dobles. Pel que fa al renou, la nova associació no creu que a s'Arenal hi hagi problemes de renou i, pel que fa a la instal·lació de portes dobles, pensen que a molts de negocis això és molt difícil per estar els locals a soterranis.

Es va deixar clar que els comerciants no cerquen l'enfrontament amb l'Ajuntament, sinó que volen el diàleg. **Mateu Joan i Florit** Ω

Roberto Maroni (Lliga Nord): **Rebutjam la via de les bombes, perquè fan el joc a l'adversari i només condueix a la derrota militar i política. Creiem que la independència es pot assolir amb el mètode gandhià, per la via pacífica.**

ΩΩΩ

Pasqual Mollà (EU País Valencià): **Els Països Catalans són una realitat i no una idea.**

ΩΩΩ

Xavier Trias, conseller de Presidència de la Generalitat: **El futur de Catalunya passa per aconseguir la plenitud de la sobirania nacional de Catalunya.**

ΩΩΩ

Modest Prats, lingüista: **Parlar de bilingüisme vol dir consagrar una situació d'anormalitat.**

ΩΩΩ

Jaume Massot: **No podem continuar pregonant que som el territori europeu amb més sòl protegit si no es produeix el desenvolupament de la LEN.**

ΩΩΩ

Miquel Payeras, periodista: **Els pròxims anys veurem com les crítiques cap a Juan Carlos i cap a la institució que representa van augmentant.**

ΩΩΩ

Pere Sampol: **Madrid ens pren el pèl i els doblers.**

P. SAMPOL

ΩΩΩ

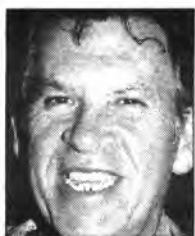
Joaquim Nadal, batle de Girona (PSC-PSOE): **Pujol pensa més en la política espanyola que en la catalana.**

ΩΩΩ

Jerome Charyn, escriptor nord-americà: **El llenguatge políticament correcte és políticament estúpid. Sense l'humor, tot mor.**

NOTA: Com a conseqüència del rebombori causat per les columnes Han dit..., De bona font, Sabieu què...?, Forasterades, Pugen i Davallen, i davant possibles demandes judicials, d'ara endavant es responsabilitzen d'aquestes seccions Josep Palou i Jaume Sastre.

L'esperit republicà

EN JOAN QUETGLES, professor de Filosofia

Les esquerdes de l'Univers hispà (II)

Un altre juny s'acosta, però, ben-hauradament, les armes que hem d'esmlar els catalans són les armes de les noves vies de comunicació. Mentre, ells, els oligarques, reforcen els murs de la ciutadella, l'enemic els baixa del cel i els ocupa el centre sense disparar un sol tret. Podem considerar que els catalans estem arribant a una situació molt dolça, a un moment on l'ingent poder material de l'oligarquia esdevé de cada vegada més inútil. Les llances s'han convertit en canyes.

Malgrat els obstacles, catalans i espanyols han accelerat la cursa per a l'accés a l'Univers mundial, el qual va en llengua anglesa (avui, Univers anglès i Univers mundial són equivalents). L'oligarquia es debat inútilment amb la contradicció: per una banda, continua la guerra contra la penetració cultural procedent de l'Univers anglès, per l'altra, estableix un sistema escolar on és generalitzat l'estudi de la llengua anglesa. El Poder hispà voldria que les classes populars espanyoles i catalanes es limitessin a tenir un domini funcional de l'anglès, però no, de cap manera, que s'introduïssin dins l'Univers cultural anglès. (Bé, per suposat, el lector ha d'entendre que el conflicte lingüístic és expressió del conflicte nacional.) Per aclarir conceptes, pas a exposar alguns aspectes del model belga.

El model belga. Com sabeu, el conflicte nacional a l'Estat belga es dona entre els flamencs –de llengua neerlandesa– i els valons –francòfons–. La Valònia és la nació dominant i, en conseqüència, el francès és la llengua dominant a l'Estat. Però el procés de recuperació nacional de Flandes fa molt de temps que va començar. A l'hora actual, la situació nacional i social dels flamencs és molt més sòlida i segura que la dels

catalans. Són a una fase més avançada. De manera coincident a la que es dona entre Catalunya i Espanya, Flandes ha superat econòmicament la Valònia. Tot seguit, entre les moltes conquestes polítiques, els flamencs han aconseguit la igualtat formal entre el neerlandès i el francès. Cada llengua és assignatura obligatòria com a segona llengua. Però els vicis heretats pels valons ara els han de pagar. Els flamencs, com abans, dominen les dues llengües, però no així els valons, la major part dels quals són incapaçs, per vici, d'expressar-se en neerlandès. A l'hora actual, els flamencs ja són dins una nova ona. El nacionalisme flamenc aspira a la formació d'un Estat flamenc, així com a intensificar els llaços amb els holandesos, que són neerlandesos (no oblidem que el nom oficial d'Holanda és Nederlanden). A la nova ona, els flamencs, per defugir l'Univers francès varen decidir conscientment entrar dins l'Univers anglès. Per posar una conseqüència pràctica concreta: és corrent que els flamencs, dins el seu territori, responguin en anglès al való que no vol entendre el neerlandès. És a dir que **els flamencs poden impedir i impedeixen, de fet, l'ús del francès com a llengua universal. Els flamencs poden posar en crisi l'ús del francès tot fent recurs a l'anglès com a llengua universal.** De seguida pensareu que, en la nostra condició de súbdits, no som en condicions –ni a prop fer-hi!– d'imitar l'exemple flamenc. Certament que no podem desafiar als espanyols, tot imposant-los l'anglès com a llengua de comunicació. Però la intenció d'aquests articles és mostrar que **som en condicions de sortir de la ciutadella hispà i de portar una praxi activa que posi de manifest la feblesa del poder material de l'oligarquia espanyola en relació al control in-**

tel·lectual. Comença a ser hora de fer el Gran Salt cap a l'Univers anglès. La idea que sostinc és que l'accés dels catalans a l'Univers anglès fa més proper i real el camí de l'autodeterminació. A hores d'ara, un grux important dels sectors il·lustrats haurien de disposar d'aquests accés imprescindible. És patètic veure de quina manera gent il·lustrada catalana, amb consciència nacional, encara es manté dins la tradició de resistència de l'època d'En Franco. **Mentre proclamen el seu catalanisme dur, alhora, s'inflen de consumir productes culturals espanyols en espanyol.** No és defensible la idea que el pas a l'anglès signifiqui la substitució d'un jou per un altre. No, de cap manera. La diglòssia a Catalunya és provocada per l'opressió política dels espanyols. El pas dels catalans a l'Univers anglès no serà com a resultat d'una opressió d'Anglaterra o dels Estats Units. Pel contrari, serà una acció d'alliberament, una resposta contra l'opressió cultural que patim. L'ús de l'anglès com a llengua franca no ha significat cap perill de diglòssia per als Estats culturalment sòlids. El fet que la immensa majoria dels estaments il·lustrats japonesos –i la indústria, la tecnologia i el comerç– disposin de l'anglès com a segona llengua i que la utilitzin per a les relacions amb l'exterior no ha significat l'enconyiment de l'ús del japonès. La llengua japonesa gaudeix de bona salut.

Fascinant és l'exemple d'Israel (valdria la pena dedicar tot un article a l'epopeia israeliana per a la recuperació de l'hebreu. Al cap de dos mil anys, han aconseguit ressuscitar la llengua hebrea. Ha tornat a ésser llengua materna i és el vehicle de comunicació habitual a Israel). Tot i això, Israel és un dels països no anglòfons amb el més alt percentatge de població que té accés a l'Univers anglès.

Com a esperitats, els oligarques hispans –i també els francesos– s'esforcen en aixecar multitud de dispositius amb la intenció de contrarrestar la gran onada anglesa: Instituts de projecció de la llengua a l'exterior, ràdios exteriors d'Espanya, Hispasats, mecenatge de l'Estat per a promoció a gran escala dels productes culturals espanyols, etc. Darrerament, també intenten desenvolupar les vies informàtiques en llengua espanyola. Però fan retxes dins l'aigua. És tirar els doblers a la mar (doblers a mans plenes). **Per molt costosos que siguin els seus vehicles de comunicació, això no canvia un punt la situació de misèria cultural hispà.** Ells, seguint l'exemple del seu gran filòsof N'Ortega y Gasset, inflen el pit, s'enravanen i pensen –és un dir– que la seva és una de les grans cultures del món. Però el seu vehicle va buit; transporta quincalla. No tenen productes propis. El sistema de comunicacions mundial els arrenca la capa i els mostra així com són, molt pobres. Ells copien i tradueixen; van sempre a darrere.

Sigui quina sigui la nostra postura, la gran onada arriba. Ara als catalans se'ns presenta un altre juny. Jo pens que hem de córrer, que hem de fer els preparatius. Podem accedir a productes mundials –en anglès– i deixar les imitacions i els plagis hispans. Podem abandonar el mercat cultural hispà tranquil·lament. Els oligarques estan descol·locats. Són incapaçs d'impedir la nostra fuga.

Però el bon cop de falç no es limitarà a un simple consum passiu de productes culturals, sinó que, **una vegada enganxats a l'Univers mundial, els catalans podrem demostrar al Món que no som espanyols.** Jo confii que les aportacions catalanes demostraran amb escreix la inconsistència del domini hispà. Allà, a l'Univers mundial, l'etiquetatge en català té absoluta via lliure. Els oligarques espanyols hi pinten poca cosa. I la guàrdia civil no hi té res a fer. Bon cop de falç. Ω

Tiit Saat, conseller del ministeri d'Economia d'Estònia: **La independència va ser molt positiva i el pròxim objectiu és entrar a la UE i a l'OTAN.**

ΩΩΩ

Tomeu Martí: **Baldament els pesi a la dotzena de nazis que corren pel gol sud del Lluís Sitjar, els àngels del futbol són negres i alguns, com Obiku, vesteixen de vermell.**

ΩΩΩ

Alberto Fernández Díaz, president del PP a Catalunya: **S'ha de parlar amb sinceritat de si es vol una Catalunya independent o una Catalunya integrada dins Espanya.**

ΩΩΩ

Oriol de Bolós, catedràtic de la Universitat de Barcelona: **Als Països Catalans s'han descrit 3.580 espècies vegetals, l'última fa només cinc anys.**

ΩΩΩ

Josep Juan Cardona, conseller d'Agricultura, Comerç i Indústria: **L'agricultura no és una activitat a extingir. Existeix i té futur.**

ΩΩΩ

Editorial d'*El Temps*: **Anguita té una concepció federalista castellana, on la plurinacionalitat desapareix front al dret a la diferència i que no entén que reconèixer el dret a l'autodeterminació és reconèixer el dret d'un poble a constituir un estat independent.**

ΩΩΩ

Josep A. Duran i Lleida (UDC): **No demanar el concert econòmic com feren els bascos va ser un error.**

DESTIL·LERIES

MOREY

AM

FÀBRICA DE LICORS

c/ 16 de juliol, 54
Polígon Son Castelló
Tel. (971) 75 67 07 - 75 69 79
Fax (971) 75 00 33
07009 PALMA DE MALLORCA

Aquesta és
l'autèntica
ESTRELLA
de Manacor

BAR RESTAURANT

Vista Mar

ESPECIALITAT EN PEIX FRESC I PAELLES

C/ JAUME I, 46 • TEL. 23 90 44
SANT ELM (MALLORCA)

Merceria Juanita

Veniu a veure la nostra Mostra
de Brodats els dies de la Fira

Carrer del Born, 7 • Lluçmajor
Telèfon 120496

Pere Esteve, secretari general de Convergència: **O s'acaba arribant als màxims nivells d'expressió de sobirania, i en darrera instància al dret d'autodeterminació, o el nacionalisme català no té cap sentit.**

ΩΩΩ

Joan Tudela, periodista: **Els que sostenen que la millor política lingüística és la que no existeix, a més d'uns insensats, són uns indocumentats. O encara pitjor: són uns autèntics neofranquistes, que pretenen mantenir la inèrcia lingüística del règim anterior. És a dir, donar suport només a la llengua de Cervantes.**

ΩΩΩ

Albert Branchadell, filòleg: **A la llarga el castellà hauria de deixar de ser una llengua oficial a Catalunya.**

ΩΩΩ

Alex Salmond (Partit Nacionalista Escocès): **El camí per a la independència és clar i factible; el camí per a la devolució o l'autonomia, en canvi, és confús i està embolicat.**

ΩΩΩ

Josep Huguet (ERC): **Prodi (president italià) ha empès la Lega del federalisme al secessionisme. Ha nascut, doncs, la Padània. Prenguem-ne nota.**

ΩΩΩ

Frederick Forsyth, escriptor: **L'Holocaust contra els jueus europeus no va ser només un horrible crim contra la humanitat, sinó el robatori més gran de la història del món.**

ΩΩΩ

Pepa Reyes, presidenta de l'Associació en Defensa de l'Etiquetatge en Català: **No sé si som al setembre del 1996 o al febrer de 1984. Després de dotze anys de lleis, recursos i de grans esforços personals, ens trobem en la mateixa situació que el febrer del 1984, quan el govern de l'Estat va sancionar set empreses catalanes per etiquetar en la seva llengua.**

ΩΩΩ

Eliseu Climent, editor: **Els premis Octubre han articulats els Països Catalans.**

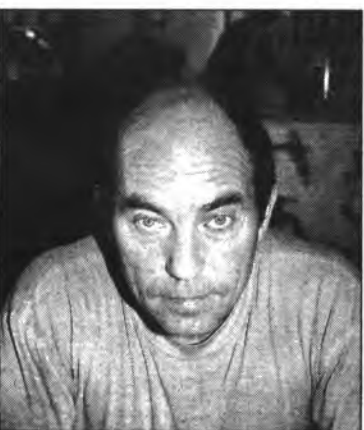
En Josep Ordines, natural de Sineu, fa trenta-dos anys que va obrir la Trinxeria Ordines, a Lluçmajor. Son pare, mestre Guillem, i el seu padrí, mestre Josep, eren trinxers de Sineu i feien els mercats dels pobles veïns. Els seus dos fills, Guillem i Lluç, són els continuadors de la nissaga.

En Miquel Barceló regenta des de fa deu anys la Impremta Moderna, a Lluçmajor. Son pare, que encara li ajuda, va obrir aquesta impremta fa cinquanta-dos anys.

En Josep-Antoni Rodríguez, natural del Molinar, fa tres anys que va obrir La Botiga del Ca, a la plaça Major de Lluçmajor.

Fa vint-i-dos anys que en Rafel Puigserver va obrir un taller de pintar cotxes a Lluçmajor.

N'Aina Calafat, natural de Ciutat, va obrir el passat dia 28 de gener la Botiga de 100 Lucena, a la plaça Major de Lluçmajor. Una botiga plena de coses interessants i plena de gent que compra, on s'accepten encàrrecs per a comunions i noces.

N'Antònia Garau va obrir ara fa 34 anys una perruqueria a Lluçmajor. Primer fou al carrer de Pere-Antoni Mataró i més tard es va mudar al carrer de sa Fira.

Fa dotze anys que en Sebastià Rotger va obrir la Serralleria Rotger, al carrer del Convent, de Lluçmajor.

Fa tres mesos que na Maria Cifre ha obert la Merceria Nova, al carrer de Nicolau Taverner, de Lluçmajor.

LA MÀFIA A MALLORCA

La policia dels patrons

PERE GRI

A començaments de l'any 1988 s'iniciava un pla policíac dels patrons del Pla de Mallorca que havia de tenir com escenari primitiu aquesta comarca i més tard estendre's a tota l'illa. El mes de març d'aquell any, es reuniren amb el conseller adjunt de la Presidència, Francesc Gilet, nou batles de la Mancomunitat del Pla amb la finalitat de perfilar un projecte que aniria agafant forma en les successives reunions. Es tractava de la fase prèvia de la creació, més endavant frustrada, de la policia rural mancomunada. Un presumpte augment de la inseguretat en el fora vila del Pla, al qual donaren una importància desmesurada a causa dels interessos creats, era l'excusa perquè el Govern Balear i els batles del Pla estiguessin ja concretant els aspectes de funcionament, dotacions, uniformes i condicions amb què es mouria la policia en cada àmbit municipal. Al llarg de 1988 s'anaren succeint les reunions de la comissió de treball, que intentava donar consistència i forma al projecte perquè pogués entrar en funcionament aquesta policia al més aviat possible, en un moment en què el Govern no es decidia a concretar les intencions de posar en mans dels patrons de la comarca agrícola un nou element represor (setembre de 1989). El director de la Guàrdia Civil d'aleshores, Luis Roldán, donava a tots ells un gra d'ajuda fent tancar els quaters de Petra i de Porreres i agrupant les forces a Vilafranca. El *Diario de Mallorca* (1-10-89) veia l'esdeveniment de la següent forma: "Aquest moviment de guàrdies civils ha servit per actualitzar una vegada més la problemàtica de la vigilància rural i de la conveniència de crear la Policia Rural que promou la Mancomunitat del Pla, circumstància que en aquest moment està pendent de resolució judicial." La decisió d'en Roldán donava forces al plenari de la Mancomunitat (febrer de 1990) per presentar un recurs d'apel·lació al Tribunal Suprem per la sentència de la sala del contenciós administratiu del Tribunal Superior de Justícia de les Balears que declarava improcedent la creació de la denominada policia rural. El mes de juliol de 1992, el Tribunal Suprem feia pública una sentència per la qual autoritzava la creació d'una Policia Local Mancomunada al Pla de Mallorca, decisió que va esser rebuda amb la lògica satisfacció del conseller Gilet i els batles i representants dels catorze municipis de la Mancomunitat.

En aquells mateixos dies, Gilet es reunia amb els tècnics de l'operació i els batles del Pla, comptant també amb la presència del que era fins fa uns dies tinent de batle de Sencelles, en Ventura Rubí, per definir la configuració del que havia d'esser aquesta policia rural de què tant es parlava en aquelles saons. El control de l'ordre públic estava a punt d'arribar a la pagesia mallorquina. Durant l'any 1992 es va actualitzar l'estudi fet l'any 1988, es determinà que serien quinze agents, s'especificaren els termes del conveni entre el Govern i la Mancomunitat, a més de posar-se les bases per a la formació dels agents. En una reunió celebrada a Montuiri el 12 de desembre de 1992 s'acorda que la seu d'aquest policia s'ubicaria a Sineu. Alguns dels assistents a aquella reunió preparatòria arribaren a afirmar que el nou cos de policia substituiria la Guàrdia Civil. Estava previst que el nou cos de la Policia Rural començaria a actuar el mes de febrer de 1993, ja que s'esperava un pronunciament favorable i definitiu dels Tribunal Constitucional, un fet que no s'arribà a produir i va frustrar una operació amb moltes connotacions mafioses, la més clara de les quals, segons reflecteixen els llibres especialitzats en el tema, és que la màfia sempre ha estat interessada a tenir forces policiaques al seu servei. El Tribunal Constitucional, amb data de l'onze de febrer de 1993, es basava, per dictar la sentència desfavorable, en la Llei Orgànica de Cossos de Seguretat de l'Estat espanyol, que estableix que les policies locals només poden esser creades per ajuntaments i prohibeix la seva actuació fora del municipi. Els "homes d'en Gilet" no es convertiren en una realitat palpable per una darrera decisió de la justícia espanyola que es pot considerar encertada. Tot es va quedar en una curolla amb cert tarannà feixista de la conselleria quasi particular de Gabriel Canyelles. Tots els qui intervingueren en aquesta operació es degueren quedar amb les ganes de dirigir la utilització de les porres i les pistoles. Ω

CARTES AL DIRECTOR

Carta xarnega El senyor Pujol va ben errat No ens coneixen Colom i la llengua

Des de la localitat espanyola de Granada, el nostre subscriptor Miquel-Angel Rodríguez ens envia un retall del periòdic *El ideal de Granada* que traduirem perquè vegeu com ens estimen per allà. També ens diu que, a Granada i a Almunécar, se'ns insulta, als catalans, amb pintades per les parets. Passem, doncs, a la carta:

Les Coves del Drac de Mallorca

Sr. Director de l'Ideal:

A la fi vaig poder conèixer les famoses coves del Drac de Mallorca. Sincerament m'han decebut. Vull remarcar els penya-segats i el paisatge exterior, juntament amb la il·luminació interior. Pel que fa a les estalactites i estalagmites, no superen les de Nerja, Aracena, Arenas de San Pedro o les Christal Caves of South Dakota, a l'USA.

Una cosa, però, va esgotar la meua paciència. Per a ocupar els seients de l'amfiteatre que hi ha devora el llac i abans que passin els músics interpretant *La Barcarola* d'Offenbach, passen en fila índia les cinc-centes o mil persones del grup quasi a les fosques. Si qualche dia hi entrau, convé que dugué preparat un croquis per a la meditació, perquè es perd mitja hora de manera miserable, amb paciència benedictina. Llavors ve el pitjor: la passada de l'explicació. Per què no es limiten a dir-ho en castellà perquè tots ho entenguem i no haguem d'aguantar tirant pestes? Idò no. En els llocs turístics, els mallorquins ja han après dels catalans que l'espanyol no és una llengua principal, sinó una qualsevol, fins i tot menys important que el francès i l'anglès. Bé, allò pareixia una classe d'idiomes. No vaig poder contar en quantes llengües va parlar el cicerone. Crec que només va mancar el rus i l'arameu. Per favor, no perdem els papers. **Andrés Sánchez Casado, Benahadux (Almeria) Ω**

Nota de la redacció: I si ho sabés el senyor Sánchez, que a les coves i pertot arreu es parla en totes les llengües manco en la nostra, que és la catalana!

Senyor director:

Aquests dies es parla de la Padània, un territori que es vol separar d'Itàlia perquè els habitants d'aquesta terra estan farts de pagar impostos a l'Estat italià i de mantenir les regions del sud, com Calàbria, Campània i Sicília. El motiu d'aquesta carta és per criticar durament el president de la Generalitat de Catalunya, en Jordi Pujol i Solei, qui va visitar no fa molt la Padània i allà va defensar la unitat d'Espanya i es va proclamar en contra de la independència de la Padània.

El senyor Pujol va ben errat de comptes quan creu que esser espanyol és un bon negoci, quan en realitat és tot el contrari. ¿No es recorda dels molts insults, menyspreus, discriminacions i traïcions que ha rebut dels espanyols des que és president de la Generalitat l'any 1980? Quan se n'adonà aquest homenet que és totalment impossible defensar Catalunya essent espanyols, si aquests no el volen considerar espanyol i li roben tot quan poden? És ben hora que al Principat es comenci a preparar el canvi de president de la Generalitat. Agraïnt la publicació d'aquesta carta, el saluda atentament **Miquel Alemany i Bal·le Ω**

M'agradaria compartir amb els nostres representants polítics la desagradable sensació que, malgrat els esforços que fan per donar a conèixer el nostre país mes enllà dels Pirineus, a Europa no saben que els Països Catalans existeixen.

Durant els últims anys he viatjat per diversos països d'Europa i he constatat que l'única cosa que es coneix del nostre país és la ciutat de Barcelona, i això a causa del Jocs Olímpics i a la popularitat del F.C. Barcelona.

I cal preguntar-se si, actualment, són els esports la millor manera de donar a conèixer una nació. Perquè, si és així, ja es ben hora que els Països Catalans tinguin les seves pròpies seleccions esportives (com Escòcia, nació que tothom coneix) i que els nostres atletes ens representin mitjançant un comitè olímpic propi.

Així doncs, us emplaç a convertir en realitat el que ara és un somni de molts habitants dels Països Catalans. **Carles Sales Ω**

L'ESTEL de Mallorca

Senyor director:

De sorprenent cal qualificar les opinions expressades per n'Angel Colom en un llibre aparegut darrerament sobre la "guerra" del català. Que el líder del partit independentista ERC digui que cal protegir el castellà a Catalunya i que aquesta sigui llengua "territorial" a Catalunya, realment fa ballar el cap. Que potser en Colom ara aspira a guanyar el "Galilei Galilei" de 1997? En va camí. No seria millor que els nostres polítics, d'un signe i de l'altre, es preparin millor abans de parlar de temàtiques que no entenen. El que ha dit en Colom és particularment greu perquè va a favor de les bajanades que diuen els d'Unió Valenciana o el PP sobre el català. **S. Cucurella i Mas Ω**

Les forces d'ocupació

Senyor director:

En nom propi i en el del PCIB-EU d'Andratx, vull expressar la meua protesta i rebuig pels fets ocorreguts el 5 de maig de 1996 al camp de futbol de s'Arracó, dels quals va esser protagonista (com tantes altres vegades) la Guàrdia Civil.

La multa que va posar a Biel Pujol "Fidel", cantant del grup Banya Verda, no és tan sols desproporcionada sinó que és totalment injusta.

No és gens estrany que molts de joves comencin a parlar de forces de "repressió" i de forces "d'ocupació". I això que no han conegut els negres temps del Franquisme. Atentament, **Mikel, Andratx Ω**

Jaume Mir, escultor: Tots els grans museus estatals tenen els soterranis estibats d'obres mestres que no exposaran mai, i continuen adquirint obra. La voracitat del centralisme no té fi. Quant més hi hagi, més s'enduran.

ΩΩΩ

Jaume Santandreu, escriptor: El maltès no és un cafè rebai-xat: és una llengua que s'escolta a l'ONU cada cop que les Nacions Unides necessiten d'un punt tan estratègic.

Honorabilíssims Pujollets: ara "l'obri, bitzoc" de les rondalles davant les arques centralistes es diu "Padània". La història és tan poc romàntica que el referèndum sobre la independència aquí es guanyarà quan votin els estrangers residents.

On no he vist ningú demanant pel carrer és a Malta. Serà que la misèria també és un problema d'independència? En tots els ordres. És clar.

ΩΩΩ

Miquel Morell, escultor: Sempre he combatut la injustícia cultural i social, però crec que la meua forma de ser m'ha perjudicat.

ΩΩΩ

Rafel Pastor, pagès jove: Des dels nou anys conr la terra. M'agrada estar enmig de la garriga i la marina i gaudir de la tranquil·litat que es respira al camp mallorquí. Sortir amb el tractor i llaurar és un gran plaer.

ΩΩΩ

Agu Lellep i Tiit Saat, alts càrrecs del govern d'Estònia que han passat uns dies a Mallorca: Cada nació té dret a ésser independent. D'ençà de la seva independència (1991), Estònia viu millor i s'han creat 80.000 noves empreses.

ΩΩΩ

Miquel segura, escriptor: Si jo fos en Tòfol Soler, no en passaria gens de pena: tanmateix el vot dels mallorquins serà un dia per aquell que sàpiga pegar una bona alçada de cul a Madrid. Per mi, quan més prest, millor.

ΩΩΩ

Spike Lee, director de cinema: Els negres continuen tenint mentalitat d'esclau en la indústria del cinema.

RENATA
SALUT I BELLESA

NETEJA DE CUTIS MEDICINAL • PEDICURA MEDICINAL
MANICURA • MASSATGE • BANYES MEDICINALS
SAUNA I HIDROMASSATGE • GIMNÀSTICA ESPECIAL
un dia al mes: VACANCES DE DONA

c/ Antoni Maura, 13 • Tel. 98 96 85 534 • Lluçmajor (Mallorca)

TECNOFONIA, S.L.
REPARACIÓ TELEFONIA I TV

TELYCO
GRUPO TELEFONICA

Servei Tècnic Post-Venda
TELYCO

c/ Sant Leandre, 8 baixos • Tel./Fax 27 34 06 • 07008 Palma
c/ Antoni Maura, 57 baixos • Tel/Fax 12 10 83 • Lluçmajor

L'antifranquisme a Mallorca (1950-1970). III part

El paper de la socialdemocràcia (PSOE) en temps de la transició (i III)

MIQUEL LÓPEZ CRESPI

La socialdemocràcia mundial enlaira els Guerra, Múgica, Castellano, González, etc

A partir del Congrés d'octubre de 1974 a Suresnes —amb l'aprovació dels seus protectors alemanys i nord-americans— la nova direcció del PSOE (els Guerra, González, Múgica, Bustelo, Yáñez, Redondo, Castellano, etc) proven de donar-se una aparença de partit d'esquerra, "obrer" i "socialista". Dissimular la seva autèntica naturalesa socialdemocràtica i pactista per a enganyar millor al poble treballador que, en aquells moments, començaments dels anys setanta, estava portant una ofensiva radical contra la dictadura.

Comunistes mallorquins en temps de la clandestinitat. El primer de l'esquerra (dempeus) és Antoni Mir, l'actual president de l'OCB.

Es tractava de fer creure a la gent que ells també eren tan revolucionaris com el poble que lluitava en el carrer contra el feixisme. No podien dir de cop que no eren marxistes revolucionaris, que no creien en l'autodeterminació de les nacions oprimides, que no eren republicans, que acceptarien els límits que imposassin els homes del *Movimiento* comandats per Suárez i la vella dreta franquista reciclada (Fraga, Torcuato Fernández Miranda, etc). D'haver-ho dit, ningú no els hauria fet cas. No haurien servit com a instrument de la burgesia per a fer combregar la gent amb les rodes de la reforma del sistema.

Després del Congrés de Suresnes, el PSOE, promocionat a tots nivells —tant per la premsa oficial com, a nivell internacional, per tots els mitjans d'informació

de l'imperialisme— organitzà la *Plataforma Democràtica* i inicià converses al nivell més alt amb els franquistes que portaven endavant la maniobra de la transició.

El carrillisme (P"CE) feia córrer entre els seus militants que els comunistes (OEC) érem agents del franquisme

En Carrillo feia el mateix amb la *Junta Democràtica*. Finalment, les dues organitzacions acabaren unificant-se en un altre fantasmal organisme que no serví per a avançar en la lluita per l'autodeterminació i el socialisme entès com a poder del poble treballador. *Coordinació Democràtica* (o *Platajunta*, es va anomenar l'ocasional invent dels reformistes) només durà fins que els franquistes obrien les finestretes de la legalització dels partits. Després tot foren corregudes a veure qui era legalitzat primer. I ningú no pensava si l'altre soci de la *Coordinación* era legalitzat o no. En el fons, cada u només mirava per ell, i si els altres no podien concórrer a les properes eleccions que preparaven els franquistes, molt millor! Hi hauria més escons per a cada partit acceptat!

Evidentment, cap partit revolucionari (especialment els maoistes del MC, PTE o ORT, els consellistes del tipus POUM, OEC o Acció Comunista (AC), els trotsquistes del PORE, la LCR o la Lliga Comunista, no vàrem ésser legalitzats. Tampoc no esperàvem que el carrillisme o la socialdemocràcia fes res en favor nostre. Com en temps de l'assassinat d'Andreu Nin en mans del PCE-PSUC l'any 1937, nosaltres ja sabíem que el carrillisme feia córrer entre els seus militants que els comunistes érem agents del franquisme. Típiques brutors del degenerat estalinisme illenc i estatal!

En aquestes demencials corregudes vers la legalització donada des del poder, aquestes fantasmagòriques "coordinadores" es dissolgueren com un bocí de sucre dins d'un tassó d'aigua.

Ningú no parlà mai més de "obrir un procés constituent a l'Estat espanyol"

Ningú parlà mai més de "obrir un procés constituent a

l'Estat espanyol".

En el fons, malgrat que els revolucionaris no estiguéssim d'acord amb la simple democràcia formal que ofería la pactista oposició, el cert era que una ruptura conseqüent amb el franquisme significava que la nova legalitat democràtica no tendria res a veure amb la pretesa reforma feta des de la "legalitat" del règim (que finalment fou la posició que va triomfar l'any 1977).

Si els membres d'aquests inútils organismes superestructurals (la lluita de debò la portava el poble en el carrer i pagava amb desenes de morts el seu desig d'autèntica llibertat) haguessin estat mínimament conseqüents

Comunistes mallorquins dels anys setanta. A la dreta (dempeus) en Mateu Morro (PSM); ajupits (d'esquerra a dreta), M. López Crespi i Mateu Ramis, membres de la direcció d'OEC.

amb les idees que de paraula deien defensar, no haurien acceptat mai la reforma del sistema que s'anava imposant amb llur còmplice aprovació.

Les denúncies de Xirinacs en els llibres *La traïció dels líders* (I i II)

Era demanar «massa! D'aquestes estranyes reunions i conxorxes entre pretesa oposició i els franquistes en parla sovint Lluís Maria Xirinacs en els seus llibres *La traïció dels líders* (I i II), editats a Llibres del Segle (Girona, 1994).

Una d'aquestes reunions secretes per a pactar l'abandonament de la lluita per una Constitució autènticament democràtica que reconegués la possibilitat

d'escollir la forma d'Estat (monarquia o república) i la possibilitat d'exercir el dret d'autodeterminació, tengué lloc a iniciativa de l'antic feixista (i des de feia anys, donjuanista) José María de Areilza dia 28-XI-76.

Vejam què deia al respecte Xirinacs:

"Poc temps després, el 28-XI-76, José María de Areilza, home del règim, component altament qualificat del flamant nou Partit Popular, escissió pro-centrista d'Alianza Popular —Areilza flaijava que el poder acabaria anant a parar al centre—, es volgué apuntar un gol en el procés postfranquista tot saltant per damunt de Suárez. Convocà a casa seva, a Aravaca, una reunió dels capítols de l'oposició: Enrique Tierno Galván, Santiago Carrillo, que era en clandestinitat, Felipe González i Joaquín Ruiz Jiménez. Tierno y González, amb aires de suficiència i commiseració, dedicaren la reunió a fer comprendre a Carrillo que, per al bé de tothom, el Partit Comunista hauria de suportar alguna dilació en el procés de la seva legalització. González deia: 'Perquè Suárez no acceptarà els comunistes'. Carrillo suportà impàvid aquell reguitzell de consideracions. Al final de la reunió s'esplaià llargament en un discurs de política general i al final digué distretament: 'Fa dos mesos que mantinc contactes regulars amb el president Suárez'.

Es tractava dels contactes (amb els franquistes) ja referits per mitjà de José Mario Armero. Una gerra d'aigua freda. Ell els havia traït a tots, tots l'havien traït a ell i Suárez havia jugat amb els uns i amb els altres. Havia enganyat els partits de l'oposició, els partits del règim i els militars. 'El Partit Comunista (el d'obediència carrillista) és inacceptable'. I mentrestant, d'amagat, negociava amb Carrillo, a qui també anava entretenint" (pags. 136 i 137 de *La traïció dels líders* (II)).

El paper covard de les direccions del carrillisme (P"CE) i del PSOE davant els brutals assassinats de la dictadura el setembre de 1975

D'aquesta actitud claudicant

Durant la celebració dels vint anys del diari espanyol *El País* a Madrid, el cantant **Joan Manuel Serrat** fou xiulat per cantar una cançó en català. El mes passat, també a Madrid i dins la sèrie de concerts amb els espanyols Ana Belén, Miguel Ríos i Víctor Manuel, l'esclau Serrat, per fer-se perdonar, va cantar *Paraules d'amor...* en foraster.

ΩΩΩ

Pel País Valencià pul·lula una colla d'espanyols anomenada "Asociación Valenciana de Castellanohablantes", presidida per una tal **Inmaculada Baños**, que està en contra de l'ensenyament del català com a assignatura, ja no en parlem com a llengua d'ensenyament. Aquests fatxes ja s'han reunit amb la consellera d'Educació, **Marcela Miró** (PP), i n'han sortits tan satisfets que han anul·lat una campanya que tenien preparada.

ΩΩΩ

Si fa unes setmanes ABC demanava un pacte d'estat PP-PSOE per fotre fora **Jordi Pujol**, fa poc ha donat una altra idea en el mateix sentit: reformar el sistema electoral. En un editorial titulat "**Visión de estado**", diu que "**tampoco es de recibo que en las elecciones de 1993 y en las de 1996 un pequeño partido con poco más de un millón de votos condicione por entero al que ha obtenido cerca de diez**". ¿Serà possible que Pujol no se n'adoni que els espanyols no el volen veure ni en pintura?

ΩΩΩ

El fatxa **Luis M. Anson** dirigirà el canal internacional de la televisió mexicana Televisa, que a tal efecte s'associarà amb l'espanyola. El secretari d'estat per a la comunicació, **Miguel Ángel Rodríguez**, ha dit que televisió espanyola és "l'única empresa preparada per promocionar l'idioma espanyol". És clar, no hi ha cap empresa privada que vulgui invertir en un pou sense fons. I tot això es pagarà amb els doblers robats als Països Catalans.

ΩΩΩ

RNE ha retallat la presència de la llengua catalana a les seves desconnexions dels informatius a Balears.

davant les maniobres de reforma del franquisme és bona prova l'actitud del carrillisme (PCE) i del PSOE davant els brutals assassinats de la dictadura de setembre de 1975. Tothom recorda com, un mes abans de la mort del botxí Franco, eren afusellats cinc joves militants antifeixistes, membres del PCE(m-l)/FRAP i d'ETA.

En aquelles tràgiques setmanes, quan tots els sectors revolucionaris de l'estat i de l'estranger estaven mobilitzats per provar d'impedir els nous crims del feixisme espanyol, ni el PSOE ni el PCE no volgueren fer res per a denunciar la farsa dels processos i, el que és encara més trist i demostra ben a les clares l'actitud traïdora envers la causa popular de les direccions d'ambos partits, hom imposà als advocats del PSOE i PCE la prohibició total de defensar els joves antifeixistes amb l'excusa de "eren terroristes". Aquesta és la "defensa dels drets humans" que practicaven l'any 1975 els pretesos esquerrans Felipe González i Santiago Carrillo!

Només hi hagué una excepció en aquests cas de covardia absoluta: fou l'actitud de Gregorio Peces Barba, que no obeí les ordres del seu partit i defensà el militant Fonfría de les falses acusacions dels feixistes.

Quan, en la matinada del 27 de setembre de 1975, la dictadura cometé els seus monstruosos crims contra els joves revolucionaris, ni el PSOE ni el PCE mogueren un dit, primer, per a salvar-los de la mort i, segon, per a protestar pels assassinats. Ans al contrari, ambdues direccions donaren ordres als seus militants per a boicotejar qualsevol acte de protesta.

Els partits revolucionaris (maoistes, trotsquistes, consellistes, els anarquistes o cristians pel socialisme) que ens mobilitzàrem en defensa d'aquestes homes fórem acusats -com de costum d'ençà l'assassinat d'Andreu Nin pels estalinistes del PCE l'any

1937- de ser "agents de la policia franquista".

Aquestes són un tipus d'acusacions molt comunes entre dirigents carrillistes i estalinistes en contra dels revolucionaris. Recentment, l'autor d'aquest llibre ha tengut l'oportunitat de comprovar-ho personalment.

Alguns simpatitzants del carrillisme (P"C"E) ataquen els revolucionaris mallorquins

Arran de la publicació pel Tall Editorial d'un petit resum de les meves memòries *L'Antifranquisme a Mallorca (1950-70)*, antics dirigents de l'antipopular política carrillista (que va vendre la lluita per la República pel plat de lleties d'unes poltrones, negà el dret d'autodeterminació dels pobles oprimits, acceptà, a la Constitució pactada amb feixistes com Fraga Iribarne, l'economia de mercat, la monarquia, el paper vigilant de l'exèrcit damunt el procés democràtic, etc, etc) es molestaren perquè vaig escriure la veritat de la seva actuació claudicant -per no dir traïdora, que seria la paraula exacta.

Molests perquè en el llibre es criticava la vergonyosa política que portaren a terme en els darrers anys del franquisme (parl dels senyors Antoni M. Thomàs, Gabriel Sevilla, Albert Saoner, Bernat Riutort, Ignasi Ribas, Gustavo Catalán, José Mª Carbonero, Jaume Carbonero i Salvador Bastida) m'insultaren a mi i als partits que no combregàvem amb el carrillisme en temps de la transició, en un pamflet que publicaren dia 28 d'abril de 1994 a *Última Hora*.

En aquest imrepresentable pamflet tornaven acusar els que mai no havíem combregat amb les fracassades tesis pactistes que comentam, de "haver fet el joc al franquisme policíac"(!).

Quan, l'any 1937, arran dels Fets de Maig, el PCE-PSUC assassinà el gran dirigent obrer català i internacional Andreu Nin, també digueren que era "un agent del feixisme". De poca

imaginació sí que en tenen, aquests ordidors de derrotes populars i traïcions a les lluites i interessos del poble.

Com podem constatar pel pamflet ansdit, dirigents i deixebles del carrillisme l'únic que fan es seguir les passes dels seus desprestigiats mestres (Carrillo i CIA).

Afortunadament no vaig haver de contestar aquestes mentideres i burdes tergiversacions. Els mateixos sindicalistes, membres d'associacions de veïns i intel·lectuals mallorquins els contestaren. I els feren callar!

La direcció carrillista (P"C"E): enemiga de la República, l'autodeterminació dels pobles i el socialisme

Per posar-ne un exemple, basti reproduir la carta publicada dia 24 de maig de 1994 al diari *Baleares* -una entre cent- que en Joan Gelabert (Secretari de la CGT de Correus, a Ciutat) dirigia a aquests defensors de les nefastes traïdes del PCE:

"No és estrany que el llibre de M. López Crespi *L'Antifranquisme a Mallorca (1950-1979)* faci mal a més d'un. Concretament Ignasi Ribas i Antoni M Thomàs tengueren la seva responsabilitat en la defensa de la nefasta política carrillista que enterrà anys de lluita i esforços populars.

Són precisament aquests "èxits" els que intentaren acabar amb la lluita per la República, pel socialisme, pel poder dels treballadors i per l'autodeterminació nacional, etc. El moviment obrer encara paga amb un cert grau de desencís i desmobilització la firma dels perjudicials Pactes de la Moncloa que serviren per consolidar el poder econòmic i polític de la burgesia damunt el poble treballador.

La política del PCE que defensen els Riutorts, Carboneros, Sevilles, Soners i CIA fou la que consolidà la monarquia que ens deixà el dictador i serví per abandonar precisament la lluita republicana (els dirigents carrillistes a Espanya i Mallorca prohibien i

espanyaven les banderes tricolors a les manifestacions).

¿Han oblidat aquests senyors que fou per lluitar per la República pel que sofriren i moriren milers i milers de comunistes, socialistes o demòcrates sense partit?

La direcció central carrillista (i de rebot, la de les Illes) fou l'enterradora de quaranta anys de lluita popular pel socialisme, per l'autodeterminació de les nacionalitats oprimides, per la República.

Els pactes amb els franquistes en temps de la transició, l'abandó de qualsevol idea de combat econòmic, cultural o polític contra el capitalisme, l'acceptació dels marcs imposats per la burgesia, només han servit i serveixen per consolidar i mantenir l'opressió dels treballadors.

La fracassada política de Santiago Carrillo que defensen els Saoners, Ribas i Cia només fou útil a la banca i a les multinacionals per a bastir una democràcia curta de mires, plena de dirigents corruptes i vividors dels sistema del tipus Roldán, Mariano Rubio, Guerra, Amedo, etc. Aquests senyors -els que tengueren responsabilitats ajudant Carrillo- ens imposaren la bandera de Franco, unes lleis que ens barren el pas vers l'emancipació de la classe obrera, que impedeixen la nostra llibertat nacional. En el fons amb el pamflet que han publicat han provat de justificar totes les venudes que han fet per un plat de lleties.

El llibre de M. López Crespi els ha molestat perquè diu la veritat. Perquè denuncia la pobresa política que defensaren venent anys de lluita popular.

Crec que els milers de morts per la República, els milers i milers de lluitadors pel socialisme no podran perdonar mai els resultats de tants de fracassos històrics.

Enlairar la bandera de Franco dins la seu del PCE el dia que foren legalitzats! Vet aquí, com deia abans, tot el que aconseguí el carrillisme abans d'esser enviat al femer de la història". Ω

La pel·lícula **Independence Day** ha estat qualificada per la premsa espanyola de feixista, de propaganda bruta i de patrioterisme barat. El diari *Avui*, en canvi, la ha considerat una broma divertida, una història que no es pren seriosament a sí mateixa i que té com a única finalitat la de divertir. És clar, els espanyols s'enfilen per les parets i perden els papers tot d'una que senten la paraula *independència*.

ΩΩΩ

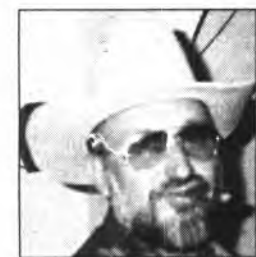
Una tal **Montse Terrasa** és la nova corresponent del diari antimallorquí *ABC* a Palma. Aquesta col·laboracionista espanyola segueix al peu de la lletra la consigna del rotatiu mierdalenyo d'escriure en foraster els noms dels mallorquins i les mallorquines.

ΩΩΩ

Dues recents sentències dels tribunals ordinaris han tornat a fallar contra les decisions adoptades per la Directiva del Club Nàutic de s'Estanyol, una directiva que molta gent irritada per voler ampliar el moll.

ΩΩΩ

El batle de Sencelles del PP, Guillem Ferrer, ha destituït el tinent batle i regidor d'Urbanisme, Ventura Rubí. Tot Mallorca ja coneix bé qui és Ventura Rubí i ja no el volen ni els seus del PP i li fugen de devora. Bé s'ha vist que els únics que encara no han calat en Barrobí són alguns jutges forasters com en Quintana Carretero.

ΩΩΩ

Prop de quaranta bars de les Illes han estat sancionats per permetre partides il·legals de cartes.

ΩΩΩ

Matisant un comentari aparegut al número anterior, el batle d'Algaida, **Francesc Antich**, té intenció de sembrar lladoners al lloc dels pins que hi havia a l'escola i que foren arrabassats a causa de la processonària.

COMERCIAL

INSTAL·LACIONS SANITÀRIES • CALEFACCIÓ • GAS
VENDA I EXPOSICIÓ DE MATERIAL SANITARI

EXPOSICIÓ I VENDA: carrer Formentera
Tel. 44 26 20 / 44 25 02 • Fax 44 11 19 • S'ARENAL (Mallorca)

CIRCUÏTS PER EUROPA

Pont de la Constitució
VAL D'ARAN I LOURDES **34.000**
MENORCA **17.900**

S'ARENAL c/ M. A. Salvà, 38 • Tel. 44 22 50 / 54 • Fax 44 1 10
LLUCMAJOR, c/ Ronda Migjorn (Super Prohens) • Tel. 12 01 64

GANDHI, EL SEPARATISTA (XXVI)

Mètodes de no cooperació política

IV. Mètodes de no cooperació política

A. Recusació de l'autoritat o lleis injustes

102. Suspensió de l'obediència, o desobediència civil. Per exemple, la negativa dels negres liderats del M.L. King a seure a la part de darrera dels autobusos.

103. Rebuig d'ajuda pública.

104. Escrits, cartells, discursos, etc, pregonant la resistència civil.

B. No cooperació ciutadana amb el Govern o les lleis injustes

105. Boicot a eleccions.

106. Boicot a treballs, càrrecs i funcions governamentals.

107. Boicot a cossos legislatius, ministeris, etc.

108. No participació en l'ensenyament oficial. Hi ha països, com ara Kòsovo, una part d'Albània sota ocupació Sèrbia, on la població indígena té línies d'educació pròpies paral·leles, totalment marginades per les autoritats d'ocupació, però autònomes.

109. Rebuig a ajudar les forces "d'ordre", que en cas d'ocupació d'una altra nació (sotmesa), d'injustícia social, corrupció, etc, no són pas d'ordre sinó de desordre. En realitat és preferible acudir a uns altres llocs (jutges de pau, defensors del ciutadà, *mass media*, etc), que no a les forces d'ocupació estrangera.

110. Boicot a organitzacions sostingudes pel Govern com, en el nostre cas, la Creu Roja espanyola, el Reial Madrid... (i empreses que s'hi vinculin: és sabut que quan una empresa es lliga, per exemple, al Reial Madrid, les seves vendes cauen en picat al Principat).

111. Canvi de lloc de senyals geogràfiques, de propietat, ciutats, etc. Aquesta tàctica fou abundantment usada pels txecs front a l'invasió russosoviètica del 1968, amb notable èxit immediat.

112. Rebuig a acceptar el nomenament de funcionaris.

113. Rebuig a dissoldre institu-

cions existents. Seguir funcionant sense fer cas de les disposicions de l'opressor.

114. Obediència lenta i amb "errades", tàctica molt usada a Dinamarca sota l'ocupació nazi.

115. No obediència si no hi ha vigilància directa.

116. Desobediència a les ordres de dispersar un aplec o encontre.

117. Assegudes i encadenaments com a signe d'oposició.

118. No cooperació sobre conscripcions i expulsions.

119. Desaparició, i falsejament d'identitats.

120. Desobediència civil selectiva i escalada segons el grau d'injustícia, il·legimitat i opressió de les lleis imposades per l'enemic.

C. Accions de funcionaris

121. Rebuig selectiu de cooperació dels funcionaris. En el cas de condemna a la "mort civil" que el PP-PSOE han dictat per als insumisos al nou Codi Penal (talment que no poden esdevenir funcionaris), fóra ben necessari que els funcionaris protestassin per aquesta mesura contra la dissidència.

122. Obstrucció de cadenes de comandament i informació.

123. No cooperació judicial.

124. Ineficàcia deliberada i no cooperació selectiva amb les forces repressives o d'ocupació.

125. Motins.

D. Accions governamentals

126. Evasions semilegals.

127. No cooperació de departament.

128. Canvis en les representacions diplomàtiques, retirada d'agregació a diplomàtics, ruptura de relacions diplomàtiques.

129. Retirades i anul·lacions d'encontres diplomàtics.

130. Retirada d'organitzacions internacionals o d'organismes internacionals.

131. Expulsió d'organitzacions internacionals. (Continuarà) **Jau-me Tallaferro** Ω

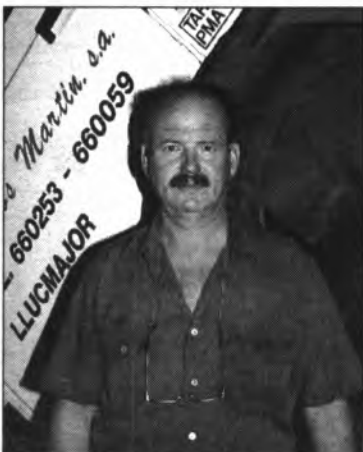
En Joan-Lluís Orfila, natural de Badia Blava, és l'amo jove de Telyco, una botiga de telefonia, filial de Telefónica, que ha obert fa una mesada a Lluçmajor. Ven material i dona servei tècnic a tota la comarca.

Fa dotze anys que na Magdalena Borel i el seu home, en Bartomeu Florit, obren el Bar Salon a la placeta dels Sabaters, de Lluçmajor.

Na Paulien Gose, natural d'Holanda, fa cinc anys que va obrir la Immobiliaria Lluçmajor, a la Ronda de Carles V, de Lluçmajor.

Fa dotze anys que n'Antoni Rosselló fou nomenat per efectuar el servei oficial Iveco-Pegaso a Lluçmajor. Ven i adoba camions, tractors i motors dièsel.

Es na Renate, d'Alemanya; fa cinc anys que va obrir el Saló de Bellesa Renate, a la placeta dels Sabaters, de Lluçmajor. Diuen que fa miracles.

Fa vuit anys que en Rafel Prohens va obrir el Súper Prohens, a l'entrada de Lluçmajor venint de s'Arenal. Un súper on es troba de tot i molt. Fom, carnisseria, xarcuteria, fruiteria, botelleria...

Fa sis anys que en Xim Jornet regenta l'antiga serradora de fusta Can Meco, de Lluçmajor.

Fa vint-i-un anys que el matrimoni Clar-Ferrà regenta la botiga de queviures Clar, a Lluçmajor. Aquesta botiga la va obrir n'Antoni Clar ara fa seixanta-dos anys.

...El Quèbec convocarà un nou referèndum sobre la independència el 1998?

ΩΩΩ

... Sony invertirà 12.000 milions a la fàbrica de Viladecavalls en els propers 4 anys?

ΩΩΩ

... la comunitat autònoma de Madrid vol reformar el seu estatut per tenir les mateixes competències que Catalunya?

ΩΩΩ

... l'any 2001 tots els funcionaris del país basc hauran de saber parlar euskera, segons l'acord a què han arribat PNB, PSE-EE i EA?

ΩΩΩ

... Umberto Bossi va presidir la sessió d'obertura del nou govern de la Padània el 21 de setembre? Durant l'acte va anunciar la creació de la Guàrdia Nacional i declarà: "No tindrem armes; sabem defensar-nos amb la força de les nostres idees".

ΩΩΩ

... les grans superfícies apliquen una norma de màrqueting segons la qual si es rebaixa un 50% el preu de 10 articles això fa pujar el doble la venda d'altres productes, de preu normal o més car que al petit comerç?

ΩΩΩ

... El Playd Cymru, partit nacionalista gal·lès, ha exigit el mateix autogovern que el que Londres ha promès a Escòcia?

ΩΩΩ

... 23 empreses s'han traslladat al País Basc en dos mesos pels avantatges fiscals?

ΩΩΩ

... Marc Forné, cap del govern d'Andorra, va fer el discurs en català a la 51a Assemblea de les Nacions Unides?

ΩΩΩ

... l'Enciclopèdia Catalana ja es troba a la Biblioteca Central de la Comissió Europea (govern de la UE)?

ΩΩΩ

... els sindicats de la policia espanyola acusen Aznar d'incomplir la promesa d'equiparar els seus sous als de la policia catalana i basca (30.000 pessetes al més)?

L'ESTEL de Mallorca

M a l l o r q u í !
La llengua catalana, pròpia de les illes Balears, és oficial a Mallorca. Els teus fills tenen el dret i el deure de saber-la. Exigeix escoles catalanes al teu poble o barriada.

S'ESPANYA ESPANYA!!

Cal que es conservi l'odi

MESTRE TOMEU

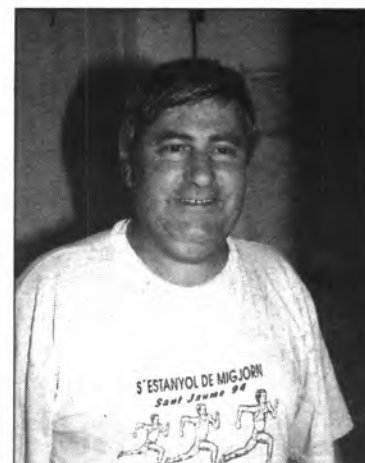
Som, administrativament parlant, espanyols (Aina Moll dixit). Jo vull afegir que... per força; la de les armes. Això, tan cert com senzill, a vegades s'oblida ingènuament i, en conseqüència, es perd el nord referencial que ens ha de servir de guia si volem albirar la recuperació de la llibertat i recobrar, en plenitud i sense restriccions, la sobirania espoliada. Cal servir i servir la memòria històrica perquè els qui obliden el seu passat es veuen condemnats a repetir els errors i a patir-ne el resultat.

Un català, resident a Madrid fa molts anys per qüestió de feina (també tenim emigrants nosaltres!), m'explicava que s'havia comprat un cotxe, matrícula M és clar, i que, quan va a veure la família a Barcelona (tres o quatre vegades cada any), rebutja les autopistes i les grans carreteres (dites "nacionals"). Procura canviar sovint de ruta i passar per un bon grapat de pobles de la Catalunya interior. En passar per les places majors de les poblacions, detura el cotxe, obri la finestreta i es posa a cridar: *catalanes, hijos de la gran puta, sois españolas!* La reacció és mimètica, vells i joves, homes i dones, tothom replica a crits l'insult del meu amic. L'insult, no cal explicitar-ho als lectors de *L'Estel*, és *sois españolas*. El meu amic procura tenir sempre el cotxe a punt (quin viva-déu si algun dia se li cala el motor!), però no frissa per tal d'escotar la tirallonga d'animalades que la gent li adreça. Fins i tot apunta a una llibreta, que guarda gelosament, les respostes més ocurrences i divertides. *Qui sap si, diu ell, algun dia publicaré un llibre*. El que els catalans pensen dels espanyols, *on, amb dades científiques i ben contrastades, es relacionin els millors pensaments recollits "de viva veu"*.

Quan la cosa es posa bruta, i més si algú mostra intencions violentes d'agredir el cotxe a pedrades o amb la cadira d'un bar (una vegada l'acció li costà el vidre del darrera... que pagà de gust), aleshores aquell impostor de "mierdalenyo" accelera i parteix més content que un gínjol cap a un altre poble a repetir la gratificant experiència. Quan és a la carretera, més satisfet que un ca amb un ós, pensa *cal que es conservi l'odi per no perdre la memòria històrica!* Ω

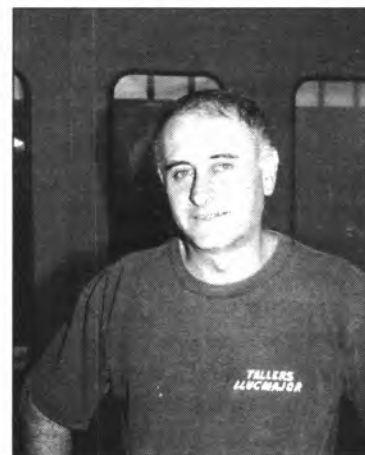
En Francesc Rosselló és l'amo de la Fusteria Rosselló, a la barriada de can Joanota, de LLucmajor, des que la va obrir ara fa vint anys. Fabrica mobles, decoració i fusteria d'obres.

En Pere Cantallops és l'amo, des de fa trenta-tres anys, del taller de xapa i pintura Cantallops, a la plaça de Bartomeu Salvà de Llucmajor. Abans tenia el taller a la Ronda de Migjorn.

N'Eusebi Pérez és, des de fa deu anys, l'amo del bar Can Eusebio, a la Ronda de Ponent de LLucmajor. Despatxa copes i berenars tot lo matí.

Fa quinze anys que en Baltasar Thomàs va obrir els Tallers Llucmajor de mecànica, xapa i pintura de l'automòbil, a la Ronda de Ponent de Llucmajor.

Fa set anys que en Joan-Carles Maimó va obrir el taller de motos Maimó, a la barriada de les Escoles, de Llucmajor. En Joan-Carles és l'agent oficial de la marca Derby.

En Josep Garcia és l'amo del Restaurant Tropical, que està situat a la Ronda de Carles V, de Llucmajor. Despatxa menús a 700 pessetes.

... dels **200.000** alumnes matriculats al Principat de Catalunya només **60** han demanat fer l'ensenyament en espanyol?

ΩΩΩ

... el **50%** de les autopistes de peatge de l'estat espanyol es troben al Principat de Catalunya?

ΩΩΩ

... el **Partit Nacionalista Escocès** ha pujat segons els darrers sondejos a un **29%** de suport electoral, xifra que el situa en segon lloc darrera els laboristes, que en tenen un **48%**? Segons la mateixa enquesta, hi ha un percentatge de votants laboristes que també són partidaris de la independència, i que voten laborista "per tradició".

ΩΩΩ

... ja hi ha unes **1.000 empreses** que etiqueten els seus productes en català?

ΩΩΩ

... la companyia espanyola **Iberia** ha perdut els darrers sis anys **256.782 milions**, i l'any passat va acumular un deute de **111.000 milions**? **150.000 milions** els ha perdut en les seves inversions a sudamèrica.

ΩΩΩ

... els ingressos de RTVE per publicitat no van bastar ni per pagar la nòmina dels **9.700 treballadors**?

ΩΩΩ

... RTVE tindrà a finals de 1987 un deute previst de **450.000 milions**?

ΩΩΩ

... la persona més vella de les Balears es diu Joan Riudavets Moll, té **106 anys** i viu al Mitjorn Gran de Menorca.

ΩΩΩ

... la migranya afecta un **17%** de les dones i un **8%** dels homes?

ΩΩΩ

... el **60%** dels accidents laborals dels joves es produeixen el cap de setmana?

L'ESTEL

EP!!!

PARES, EDUCAU-ME EN CATALÀ, A MALLORCA HI HA EL MEU FUTUR

a Segurances
Sbert

AGÈNCIA GENERAL

AVA **Mare Nostrum**

*Ens adherim efusivament
a les Fires de Llucmajor*

Plaça Major, 1 (mercat) • s'Arenal • Tel. i Fax 44 23 74

**PERRUQUERIA
d'HOMES**

TONI
Carrer Duzay, 2 baixos
Tel. 16 82 10
PORRERES (Mallorca)

LUCENA

**Tot
a partir de les
100 pessetes**

Plaça d'Espanya, 32
Llucmajor

FORAST ERADES

Gema Giménez, corresponsal d'ABC a Palma: El otro diputado "díscolo", el catalanista Marí Tur, será citado próximamente (pel comitè de conflictes del PP). Aunque no hay fecha oficial, podría ser el día 18. Se espera que se adopten medidas contundentes contra este parlamentario, que además de no acatar la disciplina de grupo, participa en actos pancatalanistas en defensa de los anticonstitucionales "Países Catalanes".

ΩΩΩ

Luis María Ansón: Pero el problema no es que el País Vasco tenga más o menos autonomía. Sino que, como ABC ha reiterado en numerosas ocasiones, España se autodeterminó hace más de quinientos años y desde entonces los españoles han defendido bravamente la independencia de nuestra nación, incluso en guerras heroicas y populares como la librada en 1808 contra el entonces dueño de Europa. Javier Arzaillus ha decidido desde su raza superior quebrantar cinco siglos de España unida y otorgar la autodeterminación al País Vasco.

ΩΩΩ

Gonzalo de la Peña, forasteret (carta a Última Hora i ABC): Soy una de las tres mil personas que hizo la selectividad el pasado mes de junio. Tres agobiantes días en los que se me presentó una dificultad añadida: la lengua catalana. Y es que los exámenes que nos dieron estaban todos ellos escritos en catalán. (...) Espero que la Universidad se concencie de la discriminación que está llevando a cabo con los castellanoparlantes de Baleares, y que cambie esta postura tan injusta e inconstitucional.

ΩΩΩ

Antonio Burgos: Llego de ilusionado como si entrara en el palco del Español, club que por cierto es bastante menos cuanto su mismo nombre indica desde que lo escriben Espanyol.

ΩΩΩ

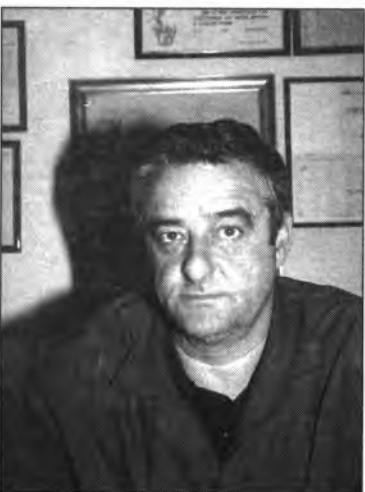
Lorenzo Contreras (ABC): La política nacional, la de España, ha sido secuestrada por un místico y ambicioso personaje: Jordi Pujol.

En Miquel de sa Torre regenta des de fa vint anys el Bar Miquel, a Porreres. Aquest bar és la Penya del Barça i ho serà sempre, fins a la mort, ens diu en Miquel. Van als partits de Barcelona i fan sopars per als socis cada mes. Són setanta-cinc associats, entre ells vint-i-cinc dones.

En Miquel Bordoi, natural del Molinar, fa vuit mesos que ha obert el bar S'Aturada, al carrer Major de Llucmajor. És un bar del Mallorca i fan comptes organitzar un club de pesca. En Miquel tenia fins fa poc el bar Flippers, davant l'Escola Graduada de Ciutat.

En Maties Salvà i Ros continua amb el negoci de quatre generacions enre: la fabricació d'emalatges de cartó. Aquesta nissaga va néixer l'any 1880 quan en Jaume Salvà i Clar, que feia de sabater, va començar a fabricar caps de sabates al carrer de Sant Miquel, núm. 3. El seu fill, Maties Salvà i Fullana, va seguir amb la fàbrica, que va continuar amb en Joan Salvà i Rubí fins a l'any 1980 en què va prendre les missions l'actual propietari. Actualment estan especialitzats en caps de sabates per a ensaimades. Possiblement aquesta fàbrica, que està ubicada a la Ronda de Ponent de Llucmajor, és una de les empreses més antigues del poble.

Na Barbara Lladó i la seva nora regenten des de fa dos anys el bar Can Toni, a Porreres. Aquest bar és la seu de la Societat de Caçadors, la qual té uns sis-cents associats. Despatxa plats combinats i carn a la planxa. S'hi menja bé a partir de les 700 pessetes.

En Thomàs Moll, el qual encara que té el nom ben català és natural d'Hamburg, al nord d'Alemanya, regenta des de fa vuit anys el bar Bona Feina, a la plaça Major de Porreres. És casat amb na Ruth MacCarthy, natural de la República d'Irlanda, i té tres fills. Aquest bar és el lloc de trobada dels estrangers i dels mallorquins de la comarca (en Thomàs parla català). Té una biblioteca internacional on la gent fa intercanvi de llibres.

L'ESTEL
de Mallorca
SUBSCRIU-T'HI

N'Hortènsia Thomàs és la senyora del titular de l'Apotecaria Montserrat, al carrer de la Font de Llucmajor. El senyor Montserrat n'és el titular des de fa devuit anys.

PUGEN

DAVALLEN

José Mourinho, segon entrenador del Barça, per parlar en català als periodistes.

ΩΩΩ

L'ajuntament de Fraga (Franja de Ponent) per reclamar més protecció per a l'ensenyament del català.

ΩΩΩ

Enric Llorach, president local de Convergència, que ha demanat la dimissió del diputat i nét de Francesc Cambó, Ignasi Guardans Cambó, per haver-se declarat "espanyol" i "no independentista" en una entrevista a la revista Interviu.

ΩΩΩ

Duran i Lleida (UDC), per negar que l'estat espanyol sigui una nació.

ΩΩΩ

La cimera de l'Imedoc, organisme que defensa a la Comunitat Europea els interessos de les Illes de la Mediterrània Occidental, davant la inoperància d'estats colonialistes com l'espanyol.

ΩΩΩ

El Partit Nacionalista Escocès (SNP), per reclamar la independència d'Escòcia atesos els avantatges econòmics que comportaria.

ΩΩΩ

Eduardo Zaplana, president de la Generalitat Valenciana, per afirmar que "la Comunitat Valenciana és tan històrica com la que ho és més, ningú no té un fet diferencial més acusat que el nostre". Per aquí anau bé, sr. Zaplana! Tot és començar!

ΩΩΩ

L'escriptor pobler homenatjat Alexandre Ballester, a iniciativa de l'Aula Poètica de la Fundació ACVA i del Club Cultural sa Pobra

ΩΩΩ

ARCA, per denunciar l'incompliment d'un contracte per arreglar la Síquia de la Vila.

ΩΩΩ

L'Observatori Astronòmic de Costitx, per descobrir un asteroide que batiaran amb el nom de Balears.

El misser foraster Antonio Verd(e), per donar suport a l'ultradretà del PP Rodríguez Viñals.

ΩΩΩ

El foraster Alberto Herrán i el botifarra Juan Alemany, fulminats a Calvià en l'elecció de compromissaris del congrés del PP.

ΩΩΩ

El regidor d'Educació a Cort, Jaume Llabrés, per imposar el foraster a la salutació del batle al llibre Palma, ciutat educativa.

ΩΩΩ

La delegació del govern espanyol, per multar amb 100.000 pessetes Gabriel Pons, cantant de Banya Verda, que durant un concert va cridar a favor de la insubmissió fiscal i va parlar en català a la Guàrdia Civil.

ΩΩΩ

Radio Nacional de España, per fixar Ramón Mendoza com a comentarista esportiu.

ΩΩΩ

La policia italiana, per assaltar la seu de la Lliga Nord a Milà i agredir Roberto Maroni, del govern de la Padània.

ΩΩΩ

Davalla, i en picat, Àngel Colom, per afirmar que l'espanyol també és una llengua territorial a Catalunya i que s'han de fer canvis a la legislació que permetin viure-hi en espanyol. No cal dir que tot d'una ha rebut les mamalletes d'ABC.

ΩΩΩ

El ministeri espanyol de cultura, per mantenir la divisió entre català i valencià al registre de llibres.

ΩΩΩ

Joan F. Mira (El Temps), per escriure un article contra Umberto Bossi que sembla traduït directament d'ABC.

ΩΩΩ

La federació espanyola de motociclisme, per prohibir que sonàs l'himne català al Circuit de Catalunya durant el campionat mundial.

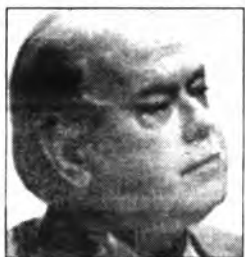

DAVALLEN

El botifler **Xavier Bru de Sala** (Brut de Fava), per qualificar el nacionalisme català de "malaltia adolescent".

ΩΩΩ

Jordi Pujol, per dir durant una visita a la Padània que ell defensa la unitat d'Espanya, i rebre ipso facto els qualificatius de "inteligència", "agudo sentido de la realidad" i de servei a "la indisoluble unidad de la nación española" per part del paperot brut de moc ABC

J. PUJOL

ΩΩΩ

L'escriptor xenòfob i pocaver-gonya **Francisco Ayala**, que al seu discurs de la fira del llibre Llibre 96, a Barcelona, carregà contra la política lingüística de "los nacionalismos crepusculares". Aquest desgraciat troba que molestem i vol que estirem els potons d'una vegada.

ΩΩΩ

Joan Verger, conseller de Foment, per renunciar a ampliar les línies ferroviàries de Mallorca i condemnar els mallorquins a pagar els preus abusius del transport públic per carretera.

ΩΩΩ

El **tribunal constitucional espanyol**, per obligar a etiquetar en foraster els productes alimentaris que es venen als Països Catalans. I després els putes imperialistes espanyols diuen que "las lenguas no deben imponerse"! Barruts!! Mal vos pegàs un llamp i vos fregís el cervell!!

En Miquel Salvà i sa mare Margalida Moger obriren ara fa un any la botiga de pinsos Salvà, a la Ronda de Ponent de Lluçmajor. Venen tota classe de menjar per als animals i ceràmiques de decoració.

El matrimoni Cardona-Ferreira regenta la Fusteria Carillucmajor (antiga Fusteria Cardona), a la barriada de les Cases Barates, de Lluçmajor. Una fusteria amb vint anys d'antiguitat.

Na Modesta Machado va obrir ara fa desset anys el Forn Can Paco, prop de la plaça Major de Lluçmajor.

Fa dotze anys que n'Apol·lònia Gual regenta la Xarcuteria Can Martí, a Lluçmajor. La seva sogra, na Margalida Oliver, va obrir aquesta botiga ara fa trenta-sis anys.

Fa mig any que na Magdalena Garí ha obert la pastisseria Avinguda, devora l'església de Porreres.

Fa nou anys que en Sebastià Adrover, que és enginyer europeu, va obrir despatx a la Ronda de Migjorn de Lluçmajor. En aquest despatx es fan projectes per a activitats industrials, per a línies elèctriques, etc. En Sebastià ens explica que la seva feina comença quan ha acabat la de l'arquitecte. En Sebastià està associat a l'Associació d'Enginyers Europeus, associació que compta amb un milió i mig de membres.

Diada de sensacions fortes tingudes a Sant Boi

Una de les sensacions que he tingut mentre escoltava els diferents parlaments a l'acte de la Diada, convocat a Sant Boi, és que reivindicant i no definint el "com" no s'aconsegueix el que es reivindica, tot i que sia just, legítim i necessari; és la manera més fàcil "d'escurrir el bulto", la manera més fàcil d'evitar el compromís de "mullar-se" a l'hora d'especificar la lluita a portar a terme per aconseguir totes les llibertats i de com il·lusionar i implicar el poble en aquesta lluita.

Que n'és de bonic sentir a dir que hem d'estar units, que Catalunya és una nació, que hem de tenir orgull, que hem d'esser lliures, que no hem de deixar la lluita, que no hem de deixar de reivindicar la nació, que hem aconseguit molt, que no ens vanceran...

La veritat, una altra sensació que he tingut molt intensa és que la gent n'està farta de paraules ben sonants que ja fa molts i molts d'anys que les escolten i que ja no emocionen de tant dir-les, sobretot comprovant dia a dia que no es respira el que aquestes paraules signifiquen.

També he tingut la sensació que molts catalans estan disposats a implicar-nos en la lluita cap a la llibertat, sobretot si aquesta és pacífica, i que desitgem alliberar-nos del jou espanyol, més desitjosos, fins i tot, que la majoria dels polítics assistents i apoltronats a la tribuna i a l'oficina.

En general feia la sensació que no es confiava en el fet que la majoria d'aquelles persones, ben pagades, alimentades, encorbades, enllustrades i americanades, tinguessin capacitat de dirigir, ni de voler realment, la sobirania, a no esser que la hi regaleessin i que no comprometi el seu estatus... els aplaudiments, la majoria dels quals eren minsos, moixos i freds, als seus discursos, corroboraren l'esgotament de paraules semànticament vives esdevingudes mortes.

Finalment, la darrera sensació és que el poble vol la Nació lliure i el "contracte" dels polítics, amb el seu vot a les eleccions, perquè facin operatiu aquest voler, i que els actuals "polítics nacionalistes catalans" s'aprofiten d'aquest desig i hi posen paraules ben sonants i, no en mancarien d'altres, reivindicatives, però sense, ai las!, el famós i escorredís "com", i així anar mantenint els seus estómacs ben menjats i les seves pells ben vestides per tal que els seus amos (s'entengui: l'Estat espanyol), que en definitiva són els qui els paguen, estiguin ben tranquils, feliços i satisfets de saber que tenen els millors peteners del moment (s'entengui: l'adhesió a l'Estat espanyol) per tal que, quan els plagui, poder assestar el darrer cop mortal, però ben mirat, després... qui els distrauria? **Oriol Espona i Andreu, Terrassa** Ω

CLÍNICA DENTAL
DENTAL CLINIC
ZAHNARZT PRAXIS

Dr. ENRIQUE MARTÍNEZ CABRERA
ODONTÒLEG Col·l. 436

Tel. 44 01 36

c/ Sant Cristòfol, 10 • 07600 s'Arenal

IMPREMTA

Moderna

TIPOGRAFIA • OFFSET

Tel. i Fax 66 03 10
Sa Fira, 10 • Lluçmajor

Menús
Pizzas
Entrepans

Aparcament propi
Parc infantil

Obert tots els dies

Avda. Carles V • Tel. 66 11 17 • Lluçmajor

Llibres d'ESO dels Països Catalans

Qui s'hagi molestat en fullejar llibres de text en català haurà comprovat més d'una vegada que no és el mateix un llibre de text en català que un llibre de text en castellà. Això es nota principalment en els llibres de Ciències Socials, que sovint estan escrits des d'un punt de vista espanyol, i per tant colonialista i anticatalà. Així i tot algunes editorials ja estan elaborant llibres de text adaptats a la realitat política i cultural dels Països Catalans, sense l'element distorsionador espanyol. És el cas d'Edicions Casals, que al seu llibre de Ciències Socials de 4t d'ESO, per exemple, reproduïx un mapa de les nacions d'Europa on hi apareixen, a l'espai de la península ibèrica, els Països Catalans, el País Basc, Galícia, Portugal i els Països Castellans.

En aquest mateix llibre també hi podem trobar un mapa a tota plana dels Països Catalans distribuïts per comarques, i pel que fa a l'aspecte històric, el referent principal és sempre la nostra nació. S'hi recorden els seus orígens confederals, i s'hi fa especial esment a l'actual situació política del País Valencià, les Balears i el Principat, així com a l'estat de la llengua catalana. Tot això, descrit dins el marc europeu i mundial. Així mateix hi podem trobar preguntes per als alumnes tan interessants com aquesta, en relació a l'arxipèlag Canari: "poden considerar-se colònies aquests territoris? Raona la resposta."

Com a anècdota, direm que ja hi apareix Jaume Matas com actual president de les Balears, i en tractar els mitjans de comunicació en català ja s'hi parla del *Diari de Balears* (ens complau molt poder dir que dins aquest apartat també hi surt *L'Estel de Mallorca*). Una eina d'estudi, com es veu, plenament actualitzada. Esperem que altres editorials segueixin ben aviat el camí que Edicions Casals ha marcat amb els seus llibres de text. Per a més informació: Edicions Casals. Casp, 79. 08013 Barcelona. Redacció. Ω

La independència no es fa en dos dies

A la Universitat Catalana d'Estiu de Prada vaig tenir l'ocasió de conversar amb dos joves mallorquins sobre la viabilitat de la independència de la nostra nació. Amb això ja em digueren, pessimistes de tot, que ho veien molt difícil d'aconseguir. A partir d'aquí els vaig voler fer entendre que en aquest món no hi ha res fàcil, i que en comptes de caure en el desànim hem de lluitar amb més ganes i no donar-nos per vençuts. Els vaig recordar que si passejam per la Serra de Tramuntana ens toparrem amb aquells marges d'oliveres, que no fruitaren en dos dies, ni en dos anys. I és que els nostres rebesavis ja tenien ben clar que no les veurien fruitar mai, a aquelles ditxoses oliveres. Així i tot sabien que la vida no s'acabava amb ells i que posteriorment vendrien els seus fills i llavors els seus nés, que sí en traïen profit.

És per això que mai no hem de deixar de posar el nostre gra d'arena i la nostra aportació personal. Perquè hem de creure i pensar que tenim el deure i la responsabilitat de posar els fonaments i mantenir la flama encesa, i més en situacions difícils o adverses. ¿Pensau que algú fa vuit anys hauria gosat imaginar la desintegració de la URSS i a partir d'aquí la independència de

Lituània, Estònia, etc. a l'Europa de l'Est? ¿I què me'n deis, de la reunificació de la nació alemanya en un sol estat? ¿I la separació pacífica de la república Txeca i Eslovàquia? Durant tot aquest període que va del 89 al 92 semblava que els Països Catalans en dos dies seríem independents. Comprenec que tota aquesta eferescència darrerament ha minvat molt, i els independentistes de volada més curta sembla que han tirat la tovallola.

Ara bé, vull deixar ben clar i català que cap estat en el món que sotmet altres nacions dins les seves fronteres gaudeix de vida eterna. Per què n'haurien de ser una excepció l'estat espanyol i el francès? En aquests moments Umberto Bossi, de la Lliga Nord, ja s'ha compromès a declarar la independència de la Padània. ¿Gosaria dir algú que Flandes o Escòcia, i per què no Irlanda del Nord, no faran ben prest el mateix? I per als Països Catalans, ¿no serà encara més fort el contagi que el que es va produir el 92, des del moment que aquestes són nacions integrades a la Unió Europea? Vatuadell, coratge, que tothom és imprescindible i dels nostres no en sobra cap! Visca Mallorca lliure i visquen també els Països Catalans lliures i sobirans! **Antoni Martíàñez** *Lobby per la Independència* Ω

CONDEMNA A LA LLIBERTAT D'EXPRESSION

Peritatge lingüístic realitzat per:
Antoni Artigues
Gabriel Oliver (Biel Majoral)
Maria Conca

Condemna a la llibertat d'expressió inclou la crònica del judici feta per Carles Hèctor Hernández i Maria Teresa Sureda, el peritatge lingüístic dels articles denunciats realitzat per Antoni Artigues, Gabriel Oliver i Maria Conca, els articles de Jaume Sastre denunciats per Ventura Rubí, retalls de premsa, dibuixos i fotografies. El preu és de 700 pessetes; també hi ha un preu d'ajut de 1.000 pessetes. El podeu trobar a les llibreries de Ciutat o telefonant al 26 50 05.

Immigrant! Els teus fills són tan mallorquins com els fills dels mallorquins. Exigeix escoles catalanes al teu poble o barri.

L'ESTEL de Mallorca

ANTIC D'ARENAL DE MALLORCA
EL DIARI DELS MALLORQUINS

Comitè de defensa per la llibertat d'expressió

LES PERSONES SOTASIGNANTS EXPRESSAM EL NOSTRE REBUIG PER LA DEMANDA INTERPOSADA PER LUIS ANSÓN, DIRECTOR DE L'ABC, CONTRA L'ESTEL DE MALLORCA I L'ESCRITOR JOSEP PALOU AL TEMPS QUE REIVINDICAM LA LLIBERTAT D'EXPRESSION

Cinquena relació de signants

Francesc Ferrer (diputat ERC), Ernest Benach (diputat i regidor ERC), Josep Bargalló (diputat i regidor ERC), Josep Lluís Carod (diputat ERC), Josep Huguet (diputat ERC), Ferran Pont (diputat UDC), Jaume Aigué (diputat CDC), Josep M. Sala (diputat i senador PSC), Joan Ferran (diputat PSC), Antoni Dalmau (diputat PSC), Joan Sastre (secretari general d'Unió de Pagesos), Bernat Amengual (regidor PSM-Inca), Pere Trias (ex-batle i regidor d'Esporles PAS-PSM), Pep Manxí (regidor d'Esporles PAS-PSM), Jeroni Salom (escriptor), Miquel Ferrà (escriptor), Marina Ferrà (estudiant), Gabriel Ensenyat (professor UIB), Catalina Janer (filòloga), Miquel Lladó (hostaleria), Lila Lladó (estudiant), Leila Lladó (estudiant), Loli Salces (estudiant), Biel Pujol (estudiant), Francesc J. Gutiérrez (pagès), Paula Pardo (pagesa), Enric Keilholz (tècnic), Miquel Lladó (jubilat), Catalina Bestard (mestressa de casa), Jaume Mestre (administratiu), Maria Roig (administrativa), Josep Travesset (escriptor), Anna Rosselló (escriptora), Francesca Florit (professora), Francesca Alomar (mestressa de casa), Maria Juncosa (administrativa), Bernat Servera (mestre), Francesc Servera (estudiant), Maria Pericàs (mestressa de casa), Raquel Julià (estudiant), M. Concepció Jaume (estudiant), Pere Navarro (jubilat banca), Isabel Pomar (mestressa de casa), Miquel Alemany (aux. apotecaria), Catalina Cerdà (professora), Gabriel Cànaves (professor), Isabel Sunyer (professora), Xavier Domènech (professor), Tomàs Cortès (professor), Agustí Vergés (professor), Joan Garau (professor), Bernat Trias (delineant), Josep Verdura (delineant), Josep Suárez (administratiu), Josepa Soler (administrativa), Toni Taberner (administratiu), Rafel Alomar (administratiu), Sebastià Montserrat (administratiu), M. Magdalena Morey (administrativa), Mercè Pou (administrativa), Xisca Capellà (infermera), Francesca Fullana (mestressa de casa), Catalina Molinas (banca), Joan Fullana (banca), Antoni Amengual (banca), Jaume Torres (banca), Pep Oliver (banca), Roser Moreno (administrativa), M. Esperança Zuazaga (estalvi), Sebastià Ferrer (administratiu), Llorenç Gelabert (administratiu), M. Montserrat Miquel (banca), Martí Pascual (administratiu), Josep Calcerrada (administratiu), Llorenç Buades (administratiu), Joan Gelabert (funcionari), Joana Vidal (administrativa), Honorat Puerto (administratiu), Amadeu Puraz (administratiu), Natàlia Rey (capatàs), Puri Santacreu (òptica), Joan Bauçà (funcionari), Joan Sitges (banca), Josep Ll. Fuster (banca), Cosme Soler (pagès), M. Eulàlia Adrover (administrativa), Rafel Pinya (administratiu), M. Antònia Oliver (administrativa), Catalina Manera (administrativa), Mateu Rubí (administratiu), Antònia Lucena (administrativa), Lluís Mamard (taxista), Elisa Caminals (comerc), Josep Martacanals (banca), Roser Medina (administrativa), Bartomeu Barceló (mestre), Rafel Cabot (director hotel), Àlicia Feliu (banca), Josep Vivó (caixer), Rafel Calafell (caixer), Josep Molla (agent comercial), Antoni Cirer (banca), Josep Juan (banca), Monserrate Nadal (banca), Josep M. Morey (banca), Plàcid Pérez (banca), Montse Obrador (banca), Francesc Salas (banca), Coloma Puigserver (D.U.E.), J. F. Tomàs (informàtic), Francesca Munar (pastissera), Francesc M. Roca (administratiu), Lluís Vilafranca (jardiner), Benet Darder (estudiant), Pere A. López (funcionari), Edurne Temprano (mestra), Antoni Masegosa (tereseter), Enric X. Rado (estudiant), Miquel Albertí (estudiant), Carles Rebassa (poeta), Marta Morata (cantant), Marta Solé (filòsofa), Guida Romero (arquitecta), Israel Solé, Sebastià Cerdà (pescador), Damià Artigues (estudiant), Rosa M. González, Joan T. Ramon, Antoni Ferrer (estudiant), Basilisa Julià, Margalida Prats (professora), Cristòfol Payeras (professor), Natàlia Llorente (biòloga), Benet Albertí (historiador), Mariano Marcos (sindicalista), Lluís Antón, Xavier Vellé (escriptor), Bartomeu Boned (administratiu), Carme Domínguez (perruquera), Vicenç Roca (estilista), Salvador Manda (zelador), Rita Navas (administrativa), Llorenç Riera (funcionari), Olga Huguet (metgessa), Maria Cerdó (estudiant), Antoni Mestre (delineant), Pere Oliver (estudiant), Miquel Oliver (misser), Aina Brunet (mestra), Santiafo Rosell (administratiu), Antoni Gayà (funcionari), Eva Jiménez, Onofre Ferrer (psicòleg), M. Antònia Ricart (música), S. Bauzá (començant), Manel Martín (metge) Jaume Gómez, Lluís Gómez, Antoni Rosselló (informàtic), Antoni Veny (venedor), Eva Munar (estudiant), Sofia Merino (mestressa de casa), Xavier Villalonga (tapisser), Antònia Riera (mestressa de casa).

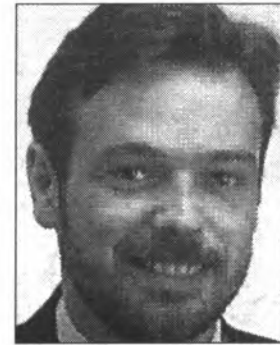

Segueixen augmentant les mostres de suport a Josep Palou i *L'Estel*

El nostre comitè de defensa per la llibertat d'expressió, constituït amb motiu de la denúncia del director del diari fatxa *ABC*, Luis M. Anson, contra Josep Palou i *L'Estel de Mallorca*, no s'atura de rebre adhesions de tot arreu. Si voleu adherir-vos al manifest que apareix en aquestes mateixes planes, remeteu el vostre **nom i llinatges, professió, document d'identitat i signatura** a la nostra adreça: L'Estel de Mallorca. Camí de les Pedreres, 30. Apartat de Correus 124. 07600 S'Arenal (Palma). **Redacció Ω**

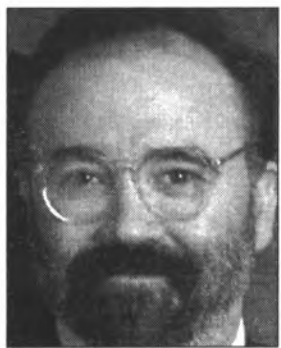
Francesc Ferrer, diputat ERC

Ernest Benach, diputat i regidor ERC

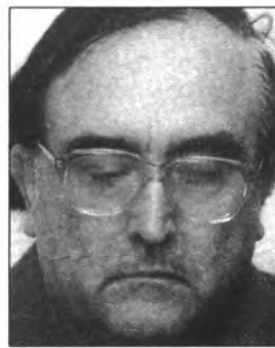
José Bargalló, diputat i regidor ERC

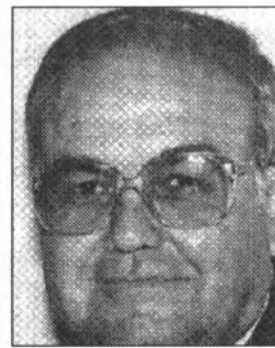
José Lluís Carod, diputat ERC

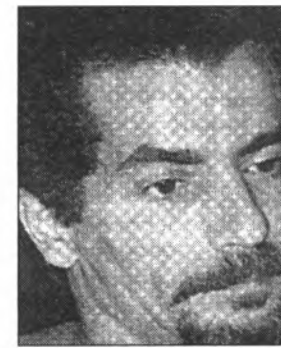
José Huguet, diputat ERC

Miquel Ferrà, escriptor

Jaume Llull, ex-batle de Manacor

Jaume Brunet, regidor PSM-Manacor

Mateu Galmés, realitzador de vídeo

Jeroni Salom, escriptor

Joan Sastre, secretari general d'Unió de Pagesos

Bernat Amengual, regidor PSM - Inca

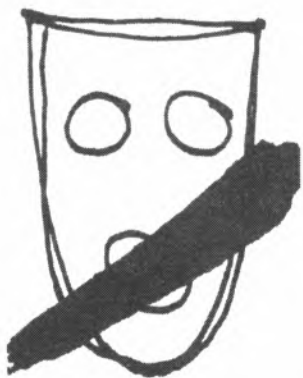
Pere Trias, exbatle i regidor d'Esportles PAS-PSM

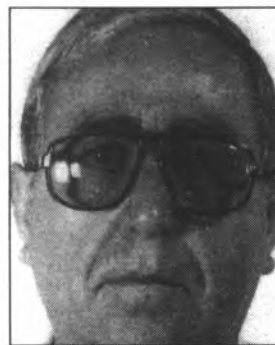
Pep Manxí, regidor d'Esportles PAS-PSM

Jaume Font, regidor d'Esportles PAS-PSM

Bartomeu Ferrer, escriptor

Joan Lladonet, filòleg

SUBSCRIPCIÓ POPULAR

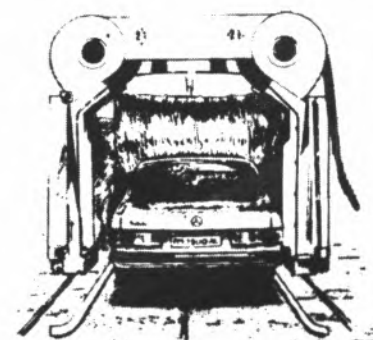
Arran de l'oferiment que ens han fet lectors i simpatitzants de col·laborar econòmicament amb les despeses del judici per la denúncia de Luis M. Anson, hem obert una subscripció popular.

Podeu fer l'ingrés a la llibreta d'estalvi de la Caixa de Balears "Sa Nostra" núm.

0007 33 3.062.791-69

Us agraïm per endavant la vostra aportació

LAVAUTO ARENAL

Compra-venda d'Automòbils
Rentat automàtic en 10 minuts
Canvi d'olis • Pneumàtics

Cra. Militar, 217 • Telèfon 26 56 18
07600 S'ARENAL (davant l'Amulatori)

Del necessari management polític per la vertebració de l'independentisme

FRANCESC CASTANY DE CASO, ESTAT CATALÀ

El títol ho resumeix tot i de ben segur que aquesta és la gran qüestió que ha d'afrontar el nacionalisme al nostre país. Ens hem acostumat a quedar-nos amb l'eslògan de partit com a referent únic dels mateixos: "Catalunya endavant", "Cap a la independència"... I després ens sorprenem de les contradiccions de coherència espanyolista d'un Pujol o de les rebaixes "sobiranistes" dels republicans. "A mi, els de CiU m'han traït pactant amb els del PP" o "ERC no tornarà a tenir el vot d'un independentista com jo" són frases que es poden sentir amb més fruïció cada dia de les boques dels catalans.

No introscitem en el fons de les formacions polítiques; no sabem valorar el seu management estratègic. Ens quedem amb un vernís de quatre referents enganxats amb la cola miraculosa del màrqueting polític que ens narcotitzen el suficient per tornar a caure en el mateix cercle viciós de sempre; la mateixa tàctica en el mateix i sempitern camp de batalla. La majoria vota amb desgana, molts d'ells cremats, però més val el mal menor que el gran mal. Entenguem: hem de votar a CiU, ERC o el PSOE (!) per fer un búnker comú contra els neo-feixistes del PP (l'Espanya negra) que volen obertament descatalanitzar les escoles i estan en contra de l'ampliació de l'autonomia. Votem amb els peus o més ben dit amb el pes de les cadenes psíquiques que ens subjuguen i que Valentí Almirall ja percebé fa un segle: "Moltas cosas que es podrien exigir com de justicia, les demanem com gràcia...". Pido-lem les molles i els partits "de casa" ens ofereixen, doncs, això: les molles del pastís català que es foten els espanyols. I de pispar una molla més grossa ens la fan passar com el sùmmum dels sùmmum de l'habilitat política: "Mai Catalunya havia tingut tanta llibertat i competències com ara des del 1714..." (Pujol dixit). D'això se'n diu viure de l'explotació dels complexos d'un poble i com que tots hi viuen, ací res canvia. Hi ha un acord tàcit per anar allargant aquesta situació decadent, i per tant degenerativa, fins que ja no doni per més i déu dirà.

Aquesta és la situació que ja ens vam trobar pel primer quart del segle XX català. Polítics que jugaven amb lemes i sentiments acrítics inconcrets en l'accionar polític eren la norma habitual. Lerroux i Cambó, malgrat distàncies, en personificarien aquest esperit que portaren el poble català a un disgust i malestar crei-

xent. Tal com en Pujol i la resta de patums parlamentàries en els moments actuals. Semblava no haver-hi un tomb de truita en l'horitzó més immediat, però ai las! Finalment el triomf de la voluntat es va fer tot desvetllant el sorgiment esplendorós del nostre Sant Jordi, en Francesc Macià i Llussà. Un insigne català que és exemple de l'única estratègia que ens pot portar a la independència nacional, bé i quan la depurem en algun petit aspecte d'al·lisonament posterior a la seva mort. Macià és un exemple del management polític que necessitem. Ell personifica allò que en els estudis empresarials s'exemplifica amb el triangle de l'èxit. Aquest es compon de tres vèrtexs amb una característica diferent cada un: el superior es definiria com "L'IDEAL" i els altres dos respectivament com a "CAPITAL" i "TALENT".

L'ideal ja va quedar explicat a partir de lemes i símbols: "Estat Català, la llibertat d'un poble", "Independència i República Catalana", "Ni dretes ni esquerres, Estat Català". I per altra banda l'ús constant i freqüent dels símbols nacionals: l'estelada, la bandera de Sant Jordi, la bandera negra de la Resistència Catalana (símbol dels guerrillers catalans comandats pel general Moragues després de la caiguda de Barcelona el 1714 i dels santuaris de la guerrilla que es reconeixien per les moltes masies que la feien lluir en moments determinats com a senyal d'ajuda i seguretat per a les partides de patriotes que realitzaven emboscades i cops de mà contra les tropes d'ocupació franco-espanyoles) etc... I tot això amb l'esperit d'aglutinar els catalans a redós d'un potent i ampli Front Patriòtic d'Unitat Nacional que donés objectiu polític i moral de victòria al poble català, del qual l'ERC d'en Macià en fou la seva materialització més exitosa; ja que amb ella va triomfar l'independentisme radical.

Aquest "IDEAL" és segurament l'herència i capital polític més important d'Estat Català. Aquesta és l'aportació que l'Estat pot donar a la idea de Front Patriòtic. I no és poc, ja que l'espiritualitat/simbologia en una organització política és com el batec del cor en els humans. Per tant és l'inici del tot i per això molts patriotes hi militen de fet o hi simpatitzen de manera militant. No en va, és el que tothom més destaca de nosaltres: la meridianitat de l'ideal i l'entrega patriòtica.

En un altre sentit de coses més crematístic, se'ns apareix el gran transformador d'abstraccions en materialitzacions reals; és a dir: el "CAPITAL". Sense ell tot ideal és coix fins l'extrem que no hi pot haver ideal sense capital. L'un és intangible (fons) i l'altre tangible (forma). Són la cara i creu de la mateixa moneda. És interessant ressaltar l'anècdota econòmica del Complot de Prats de Molló (1926) que va inspirar Francesc Macià. En aquest aspecte és molt il·lustratiu el llibre de l'expert en el tema Ricard Faura i Homedes (*El complot de Prats de Molló*, editorial El Llamp 1991). Faura ens diu: "La qüestió econòmica, des d'un principi, va ésser la que més va preocupar a Macià". I ens relata des de la idea de vendre un tiratge especial del llibre *La Batalla* signat per Daniel Cardona, els seus contactes en el Moscou soviètic de Bukharin tot buscant suport i armes per la causa (ell que era un gran burgès potentat, quan va caldre va intentar negociar amb els soviètics) fins a la sofisticada operació d'enginyeria financera, amb l'acord i ajut de banquers patriotes, que representava la posada en circulació de *L'emprèstiu Pau Claris* que malgrat ésser comprat en gran part pels catalans de les Amèriques, Macià posà el diferencial restant de la seva butxaca. O més ben dit, de la seva rica muller (una de les gran pibilles del Principat) n'Eugènia Lamarca que mai hi va posar ni un però. Qüestió aquesta que ens ha de fer reflexionar i molt. Prenguem la paraula de Josep Carner-Ribalta, mà dreta de Macià: "la despesa total de mantenir l'organització des de finals del 1923, incloent-hi viatges, oficines, personal i finalment l'adquisició d'armament, va ésser coberta aproximadament meitat i meitat entre Macià i els catalans de l'exterior".

Macià va jugar el mateix rol, però en el catalanisme, que la família Rotschild en el sionisme. I és ací on hem de veure que en el Front Patriòtic hem de saber-hi incloure el model econòmic d'un capitalisme d'empresaris (hem de recuperar l'ètica econòmica de Keynes: "L'home de negocis solament és tolerable en la mesura que es pot defensar que els seus guanys estan en relació directa amb el que, aproximadament i en algun sentit, llurs activitats han aportat a la societat") i no pas una oligarquia d'especuladors del capitalisme com passa amb Espanya amb els seus

Conde, De la Rosa o Solchagas de torn. Perquè les independències no són òptimament promogudes pel "poble treballador" com tant matxucadorament hem hagut de sentir en els darrers anys, sinó pel "poble motor" que és la dinamitzadora i productiva burgesia. I això s'ha oblidat i és un dels gran mals que l'esquerranisme d'aquest país ha fet a la causa nacional. Sense minusvaluar altres sectors socials de complement, com els treballadors en el seu ampli sentit, aquests no poden tirar res endavant excepte la revolució; que és un desastre de devastadores conseqüències per a qualsevol societat civilitzada. Només el capital i el compromís actiu de la majoria burgesa de la Nació pot ésser la gran clau de volta de la qüestió estructural de l'independentisme. Deslliurem-nos d'ortodòxies marxistes i de maximalismes extemporanis que l'únic que fan és dividir i quintacolumnitzar el nacionalisme per a ésser carn de canó de l'espanyolisme. Potser ací s'entendrà l'interclassisme que prediquem des d'Estat Català. Burgesia i "proletariat" són elements simbiòtics d'una mateixa realitat que es demostra ineludible: el capitalisme. És per això que cal crear un esperit de complementarietat que permeti veure que en un món global i interrelacionat el diferencial competitiu i de progrés no està en la lluita de classes, sinó en la lluita entre nacions i per això cal interrelacionar en un tot a empresaris i treballadors (la burgesia crea i innova l'estructura socio-econòmica i els treballadors en són el seu engranatge funcional). La conseqüència, doncs, és que tot moviment qualificat d'esquerres està avortat per a liderar qualsevol manifestació d'alliberament nacional d'ampli i integrador abast (el cas de l'actual ERC n'és revel·lador perquè en aquest sentit li està pesant molt més la "E" d'esquerra que no pas la "C" de Catalunya). Tots els moviments independentistes que han triomfat i s'han consolidat en el món civilitzat ho han fet a partir de l'impuls de l'èlit burgesa de la potent classe mitjana benestant i els treballadors, per sentiment i interès, li han donat suport perquè la seva sort estava totalment determinada a la voluntat d'aquesta. A més de ser la burgesia que controla els mitjans de producció l'única que pot garantir la viabilitat econòmica de l'Estat independent i que de llur vinculació motivacional amb el nou Estat se'n derivarà el nivell de progrés general per a tota la

societat. Un progrés que serà més òptim per als treballadors paral·lelament al nivell de burgesia emprenedora que tingui el país. És per això que el triomf independentista passa per guanyar aquesta gran majoria burgesa (de centre, en diuen els politòlegs) i contra això Espanya sempre hi ha interposat la seva estratègia de tall lerrouxista/gonella perquè no sortim de la dicotomia dretes i esquerres; garantia de desunió. I si no mireu quines línies porten el PP i el PSOE i com directa i indirectament hi col·laboren una IU/Iniciativa-Els Verds i darrerament l'esmentada ERC.

En definitiva, Espanya amb el seu feixisme garantitza la seguretat político-econòmica de la burgesia catalana del "dimoni social-comunista"; i amb el seu anticatalanisme, alhora, defensa uns treballadors anti-nacionalistes per interpretar-lo com a fenomen burgès. Ergo, Espanya guanya perquè impedeix l'acció d'un nacionalisme interclassista i de pas també té afeblides les diverses classes socials advocant-les a una guerra de desgast entre elles, enconant els odís entre connacionals, mentre Espanya s'ho mira complaent i arbitra com vol. L'excepció, com sempre de la mà d'en Macià, que a les eleccions del catorze d'abril del 1931 va guanyar l'acció interclassista més òptima que s'ha donat des del 1714 amb una ERC (nascuda de la fusió d'Estat Català amb les restes del Partit Republicà Català i el grup de "l'Opinió") coalitzada amb la Unió Socialista de Catalunya d'en Serra i Moret. Ací vam guanyar contra Espanya com a Front Català, però no es van conjurar els cores interns com més endavant es comenta amb detall.

Ifinalment arribem a la interconnexió que pot estructurar en un tot efectiu "IDEAL" i "CAPITAL": el "TALENT". Que en acció política és eficiència en l'ús del factor humà. Un ús que neix d'un domini de perfils psicològics; fins determinar les claus de l'inconscient col·lectiu com ja establí Carl Jung i de l'exercici d'una bona capacitat intel·lectual (talent) basada, com no, en la força de caràcter. Macià en ell mateix ja era la personificació de l'autèntic caràcter català que a ben segur li devem, formativament, al seu pas per l'oficialitat de l'exèrcit espanyol i a la perseverància indomable tant típica en el natural procedir dels homes de la Terra Ferma. És d'aquesta unió de caràcter i talent que en sorgeix allò que unificà els catalans de manera espectacular i que personificava Macià: el prestigi.

I d'on sorgia aquest prestigi? El periodista Miquel Macià en el seu llibre *L'expressió de la victòria* ens en resumeix la clau:

"Un home que captivava sols amb la seva mirada, forçosament havia d'aixecar onades de fervor en un poble com el català, que es mou entre l'anhel freturós de dirigents que parlin clar i postures de

caràcter ben iconoclasta contra els homes que puguin destacar. En els seus viatges per les comarques catalanes, essent ja president de la Generalitat, la població es llançava al carrer per tocar-li la roba (en aquest punt és interessant ressaltar l'opinió d'un escriptor belga contemporani de Macià, Max Deauville: "Aquestes escenes que es produeixen amb en Macià, de dones que van allí a fer-li besar els fills, d'homes que van allí purament per tocar les robes, d'aquestes escenes recordem les escenes d'aquell gran Mestre que es digué Crist i que en passar pels pobles commovia els cors i feia que tothom sentís propòsits d'ésser bons, i d'estimar la llibertat i la justícia"). Es ben sabut que el culte cec a la personalitat no és cap valor polític per ell mateix, però la reacció dels catalans era producte de la identificació que la trajectòria de Macià havia aconseguit de crear entre la seva figura i la causa de la llibertat de Catalunya.

És més, Josep Carner-Ribalta en el seu llibre *Retorn a Macià* ja ens recalca la singularitat genial que han de tenir els grans líders:

"Macià, com tots els homes d'acció, era un home fragmentari; incomplet, si es vol. Era el tipus que els anglosaxons defineixen com a "one-sided man", el tipus unilateral. O per dir-ho com els ianquis l'home "of one single issue", d'una sola prioritat, o d'un sol objectiu imperllongable. Aquestes característiques podrien interpretar-se com la contraposició exacta de l'equilibri, del seny, de la mesura, entesos com a senyorestevisme. Però això explica la visió rectilínia que Macià tenia de les coses, la seva actuació directa i radical, el seu particular concepte de la catalanitat.

Aquesta qualitat desparionada, aquesta parcialitat total, féu topar Macià amb tots i cada un dels polítics catalans, tant excessivament assenyats, per no dir atrofiats per allò que Gabriel Alomar, en qualificar el seny, definia com "vulgar sensatesa acomodaticia". Per això Macià fou titllat d'impolític, d'intractable, de mancat de do de gents. I al costat d'aquests qualificatius, amb facilitat hi afegien les variades irreverències culminades, com era d'esperar, en l'adjudicació del noble títol de foll.

Ens atreviríem a afirmar que era justament en totes aquestes "deficiències" de Macià on radicava la seva força incomparable. Les aigües nivellades dels llacs no produïran mai cap embat motriu. Cal el torrent desbordat, unidireccionalment canalitzat, per generar la força. Cal l'embat de les aigües, roges i tot per l'argila de l'exaltament, per produir la subversió. I en Macià hi havia aquest exaltament excepcional per desfermar les torrentades.

Macià era la carnadura d'aquells homes predestinats a coses grans, Macià podia dirigir tota la

seva energia interna a un sol caire de la vida. Per això, aquests "one-sided men", són d'una talla excepcional, la necessària per a accomplir magnes empreses. Només cal que l'avinentesa se'ls presenti. Macià, demés, era d'aquells que si l'avinentesa no es presentava, ells la van a cercar (...) Perquè Macià produí i desfermà:

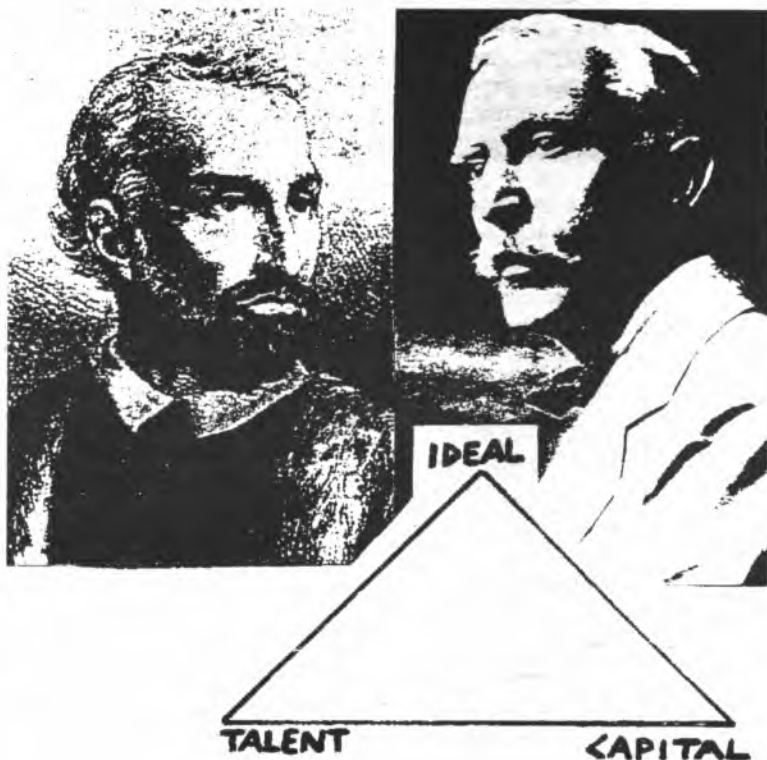
1) Demostrà possible una "impossibilitat": la República Catalana que la rutina popular havia estat qualificant de somni irrealitzable.

2) Provà que un home sol (o una ínfima minoria) és capaç si va guiat per la fe i l'empenta indispensable.

3) Aconseguí en un sol dia la

avui no passa ni per casualitat, però sí amb en Macià. Avui dia ésser "macianista" és sinònim de coratge i puresa política, d'ací que en parlar de Macià o veient una fotografia seva ens sentim envoltats d'una força tremendament modeladora. Força, que sigui dit de pas, neix de la passió que com ja digué Hegel: "Sense passió, mai no ha estat fet res de gran al món". Passió (per acte de fe), doncs, que en el cas de Macià feu gran i esplendorosa la nostra Catalunya.

Però en la figura de Macià, malgrat la seva excel·lència, sempre ens quedarà un mal gust de boca per la conversió de la República del 1931 en Generalitat.

unitat dels catalans, cosa que mai s'havia pogut aconseguir.

4) Els efectes de la seva Proclamació foren tan dràstics i tan immediats que un rei quedà destronat, una dictadura enderrocada i un règim retrògrad totalment desfet.

5) I encara més important: la seva Proclamació amb veu ben timbrada i ferma, trencà tot de cop les cadenes centenàries de l'esclavatge portant instantàniament la llibertat i la pau a Catalunya.

¿Qui no llegint aquests passatges descriptius no ha experimentat un desfermament passional i un ànim vivificador del propi esperit patriòtic? Però explicat així sembla pura virtualitat, com si estiguéssim parlant de super-herois o de mites irrealitzables. I és que en la mediocritat i tecnicisme que ens embafa de quina altra manera es pot interpretar? Hi veiem per ventura personatges com Pujol o en Cañellas etc... acostar-se ni que fos a un sol paràgraf a les citacions que s'han fet sobre Macià? Perquè el prestigi és propietat d'aquells que hom se'ls mirarà i es sentirà commogut i ennoblit de l'home que té al davant. Això

Els perquè ens els explica clarament el psicòleg Carles Muñoz Espinalt en el seu estudi *L'encert dels independentistes* (1986):

"I bé, aquest Macià que de forma aferrissada volia la Independència de Catalunya, per què després de proclamar-la va haver de renunciar-hi? Aquest és un fet que es plantegen els historiadors i tota mena de gent amb neguit patriòtic. Què havia passat? Ben poc temps després d'haver hagut de renunciar a la Independència de Catalunya el mateix Macià deia d'aquell infortuni: "Es el dia més trist de la meua vida". No havia lluitat ell, per a renunciar a la seva gesta, ni per fer una República Catalana que durés només tres dies.

Què desbaratà el propòsit? La força dels enemics tradicionals de la nostra llibertat? No!!! En aquells moments a cap no els tocava la camisa a la pell, se sentien vençuts. D'on vingué l'autèntica causa? Carner-Ribalta, n'apunta un motiu pel qual Macià va renunciar a la República Catalana, però no l'acaba de posar massa en clar: l'enveja dels altres polítics catalans -Lliga, Acció Catalana, etc.-, que no

podien tolerar que, aquell home vell, amb tres dotzenes de joves, haguessin aconseguit amb poc més de dues dècades allò que milers i milers de persones polititzades no havien assolit en un segle de parlar de catalanisme. Es veritat que ells havien ajudat a fer el llit, però demostraren que el seu patriotisme era migrat, ja que no pogueren admetre que fos la valentia de Macià qui els portés a l'anhelada plenitud nacional.

Això, podria ser un dels motius però no tota la motivació. L'altre que caldria afegir-hi és la ingenuïtat política dels catalans. Els catalans érem i seguim sent un poble que, posats a fer política, és fàcil d'embalar-nos. La primera persona que havia de denunciar la ingenuïtat política dels catalans fou Rovira i Virgili i, no va pas trobar-ho fàcilment, li va ser necessari anar camí de l'exili per arribar a la següent conclusió: "Ens cal confessar que els catalans som ingenus". Macià també va ser víctima de la ingenuïtat de tants i tants dels nostres polítics i li devia costar déu i ajuda no deixar-s'hi contagiar. També va ser víctima d'un altre fet: mentre ell era home de paraula, aquells de fora de casa amb qui havia de tractar, de paraula no n'han tingut mai. I, com sempre, no li van atèner els tractes. Perquè Macià era del parer que tota relació amb els pobles ibèrics havia de basar-se en un fet previ: la total dissolució de l'exèrcit imperial d'Espanya. I això, des de Madrid, no solament no li van aconseguir, sinó que com s'acostuma a fer quan es parla o es vol resoldre aquest afer, es jubilaren uns quants generals que es morien de vells i tronats, però per compensar el "sacrifici", va procurar-se dotar a l'exèrcit d'una millor eficiència i luxe amb l'armament, perquè pogués seguir sent ben eficaç -com després va demostrar-se- la funció del suprem poder fàctic de l'"imperi". La proverbial ingenuïtat dels polítics catalans semblava que de tot això, ni se n'assabentaven. En Macià estava fora de sí. No en va, després que ell renunciés a la seva república havia declarat a més d'una persona: "Cal fer un altre 14 d'abril, però només a la catalana".

Aquesta diàfana i encertada explicació espinaltiana entronca directament amb aquella apreciació d'un altre insigne català, l'arquitecte Antoni Gaudí: "Reconec la manca de sentit polític del poble català i la seva falla principal: Catalunya té l'escardot de l'enveja. Això no la deixa surar, com passa amb alguns pobles mediterranis, que són menats per d'altres menys dotats, però més units". És així, l'imperialisme espanyol ha tingut el seu aliat més potent en l'ús i promoció del fons de rèptils més abjecte que pot donar un poble: els botiflers, que acostumen a mostrar igual nivell d'enveja al de traïdoria.

Perquè quan sembla que fem el cim sempre ens surt alguna camarilla de Judes que ens mina i ensorra tota l'obra enlairada. Els botiflers són els seus agents infiltrats que complementen a la perfecció l'estratègia colonitzadora. Una estratègia basada en un maquiavel·lisme que sempre ha jugat, juga i jugarà amb allò que els historiadors de l'antiguitat clàssica han qualificat com a dues maneres de fer la pau: la romana o "pax" (la pau com a pacte per a liquidar en el temps que calgui una discrepància) i la grega o "eirene" (la pau com a hàbit gustós de la convivència). Els catalans per tendència hem jugat més a la "grega" i els espanyols, com no, a la "romana". El problema rau, però, que la "pax romana" s'aguanta a partir del seu "Si vols la pau prepara't per a la guerra" i el de la "eirene grega" amb el seu "Fes l'amor i no la guerra". Però per a fer l'amor cal la voluntat real de dues parts, mentre que per a fer la guerra només cal la voluntat d'una part. Es per això que Espanya, sobretot després del 1714, ens ha fotut sempre tot fomentant i apel·lant la via grega (el famós pactisme botifleril, el pujolisme...) per a nosaltres perquè saben que amb aquesta mai es guanya res, només és per a entretenir als pusil·lànimes. I els espanyols reservant-se sempre la "pax romana" que garanteix el poder real; la sobirania. Macià al final cedí a la "grega" per culpa dels botiflers que ho aplatanaren tot, quan tenia una trajectòria "romana" impecable. I això avortà que ens poguéssim preparar logísticament per a la guerra que d'una o altra manera havia d'arribar per assegurar la pau catalana. D'ací que la forçosa conversió de la República en Generalitat, portés al pobre Macià al taüt un vint-i-cinc de desembre de 1933 amb el conegut lament, propi d'aquells que han d'expirar un pecat imperdonable: "Pobra Catalunya! Pobra Catalunya!". És a dir, pobra per no haver estat més "romana" i per tant menys "grega".

Però malgrat tot, Macià segueix essent un referent bàsic i ineludible. La lliçó, però, resideix en el fet que mai dels maldes i pots relaxar ni subestimar l'enemic (sobretot l'interior) i això només ho pot assegurar l'equilibri entre un fons espiritual furibundament antiespanyolista (per extrem independentisme "romà") i una forma basada en l'articulació d'un bon "savoir faire" en afers d'Estat, dels propers líders. I és ací on els catalans de finals segle XX tenim la tasca més àrdua de totes les que un poble té encomanades: trobar el seu equilibrat Moisès. I que ningú en dubti que és la clau de volta de tot òptim management polític. Macià, però, seguirà essent en un altíssim grau mesura de (quasi) tot. **Francesc Castany de Caso, Estat Català** Ω

Juan Carlos I

ENCARNA PARREÑO

Si bé diuen que després del 14 d'abril de 1931 Alfonso XIII abandonà l'estat espanyol para que no se derramasse una gota de sang, Juan Carlos I està disposat a que se'n segueixi vessant molta més per tal de seguir mantenint una corona que li permeti viure a la sopa boba. I, per més inri, l'ostenta de manera il·legal, car ningú, absolutament ningú, el va votar. A més, la figura de jefe de estado que representa és absolutament antidemocràtica, donat que només respon a la voluntat d'un nazi com En Franco. Algu s'imagina que N'Hitler hagués nomenat un successor per Alemanya? Què fou En Franco qui guanyà la guerra? Aleshores, aquí simplement s'aplica el derecho de conquista, per tant això no és cap democràcia.

Des del periodista Carrascal, revista Tiempo (19-8-96), al polític Julian Madraza, diari El País (28-8-96), apunten que la "X" dels GAL és el pròpi Monarca. Amb tot, cert o no, les seves paraules en el darrer consell de ministres, posen en evidència que el rei utilitza un terrorisme verbal, quan afirma: los recursos del ordena-

miento jurídico democratico, la unión de todas las fuerzas políticas, (no es deu pas referir a la fracassada "Mesa de Ajuria Enea") y el compromiso de toda la sociedad, unidos a la política firme y serena del Gobierno y a la acción eficaz de la Fuerzas y Cuerpos de Seguridad, acabaran relegando al puesto que les corresponde en nuestra vida nacional, el de un macabro recuerdo, a quienes, temerosos de la libertad, solo saben responder a las ideas con la fuerza y la razón con el fanatismo.

Analitzem la parrafada: Quins són aquests recursos del ordenamiento jurídico i democràtic? Si els tenen per que han d'aplicar l'acció eficaz de la Fuerzas y Cuerpos de Seguridad? Quin és el compromiso de toda la sociedad? En quina votació el Poble els va donar permís perquè organitzassin els GAL? Des de quan l'assassinat, la tortura i el segrest, practicat amb total immunitat forma part d'un dret democràtic i d'un ordenament jurídic? És la màfia un nou sistema de democràcia? Ni Rússia ha pogut relegar a un macabro recuerdo a Txetxenia i després de vint mesos

aquest mateix article, quan sense l'autorització de ningú s'endugué a Mèxic l'any 1991 un taló de quatre-cents mil milions de pessetes (Llegeixi's el llibre Guerra en el sur de Francisco Gallardo).

-no vint anys- s'han hagut de seure a discutir la pau, perquè no pot fer el mateix el govern espanyol? a que treu cap seguir somniant en l'imperio colonial donde no se ponía el sol?

Aquesta sagnant i absurda realitat, fa que em preguntí: De quina democràcia parla Juan Carlos I? No s'estarà aplicant l'article 36, aquell que t'autoritza a passar-te pel folre dels col... totes les lleis del país !!!? Sens dubte també deuria fer servir

Això, sense oblidar-nos de l'espoliació que la família reial ha fet al Museu del Prado en obres valorades en uns cent mil milions de pessetes, segons una denúncia d'un altre Borbó, el duc d'Hernani, presentada al jutjat núm. 21 de Madrid. I, naturalment, sense afegir els temes que d'una forma o altra, han lligat el nom del rei amb: Conde, de la Rosa, Prado y Colon de Carvajal, Carlos Zurita, etc. En aquest sentit és una llàstima que censuressin

el capítol Los negocios del Rey del llibre El saqueo de España.

Davant d'això aquest personatge de faràndula es permet el luxe d'exhortar-nos a l'esfuerzo, generosidad i altura de miras a la ciudadanía? Amb tot, quan diu que: solo saben responder a las ideas con la fuerza y a la razón con el fanatismo, de quines idees parla? Personalment, del Monarca, tan sols sé que a través dels diaris que li agraden els cotxes, les motos, els iots i, la veu popular, també inclou les dones. D'idees, sense ànims d'ofendre a cap pensador, només li conec aquella que Santiago Espot reproduceix en el seu llibre Contra el senequisme polític: M'agrada saltar les onades, m'agrada el vent a la cara i la sal que s'enganxa a la pell. Aquest no és el mateix ideari de qualsevol viva la virgen?

El cos teòric del Monarca no se centrarà en al llibre Vencer que segons informava Diario 16 (3-11-85), és el tetx de capçalera de la Guardia Real? La mentalitat del Rei ha sabut anar més enllà de la indisolubilitat i indivisibilitat de España? Són aquestes les idees que l'emparan? És que per ventura aquests no són els mateixos dogmes del Glorioso Movimiento? No és el dogma una doctrina establerta, proclamada autoritàriament com a certa i fonamental? En nom de quina democràcia es pot matar a algú que reclama el divorci?

M'oblidava!!! El Borbó té al seu costat la razón contra el fanatismo, però igual que En Franco no sap expressar sense llegir dos conceptes seguits, segons el periodista i el polític citats al començament, casuísticament, posa la faixa de general a un degenerat que tothom apunta com a capo del narcotràfic.

Tot plegat, demostra que el monarca lluny de cercar solucions, no fa res més que aplicar un terrorisme verbal fonamentat en la por, la força i l'amenaça. Abusar del poder, malversar els diners del Poble i protegir el secretisme, no han estat mai normes jurídiques y democràtiques, d'aquí que Valentí Almirall en el seu llibre Lo Catalanisme, digués: Un príncep el caràcter del qual està marcat amb tots los actes que qualifiquen de tirà, és inepte per a dirigir un poble lliure. I, jo, afegeixo: Si a més aquest monarca no l'ha posat la democràtica voluntat d'unes urnes, és obligació del Poble no sometre's als seus capritxos despòtics i megalomaniacs. Com fer-ho? Convocant immediatament, sengles plebiscits a Catalunya i Euskadi, on manin els VOTS i no la SANG. Encarna Parreño/ Front pel Plebiscit per la independència de Catalunya/ Article traduït del Diari Egin. Ω

LLIBRES QUE CAL LLEGIR

La narrativa juvenil de M. López Crespí

M. López Crespí: un compromís polític sense compensacions

Miquel López Crespí és moltes coses alhora: periodista, dramaturg, poeta, activista i polític solidari. Mallorquí a Ciutat, d'arrels familiars que el connecten amb els mallorquins nascuts a d'altres contrades de l'Estat, allò que em sorprèn i m'entusiasma de

López Crespí és la seva voluntat d'intervenció en els debats i en els conflictes que molts contempen, miops, calculadors, astuts, des les sagrades torres d'ivori. Guanyador de múltiples premis literaris, arreu dels Països Catalans, autor d'un bon grapat de llibres—recordo ara: *A preu fet*, *Autòpsia a la matinada*, *La guerra just acaba de començar*, *Ara, a qui toca*, d'entre els primers—, aquest fill de sa Pobla (nascut l'any 1946) ha entès els preceptes ètics d'un compromís polític sense compensacions. (Hi ha polítiques que semblen seduïts pels càrrecs. D'altres, com en Miquel, s'esforcen per ser fidels a uns afanys revolucionaris, tan utòpics com dignes d'un respecte immens).

En Miquel s'estima més els companys de classe que els mestres

I ara resulta que aquest escriptor jove i prolífic, hereu també a la seva manera de l'art de dir coses belles de les escoles literàries mallorquines, mira, fit a

fit, l'escola... (parlam del seu llibre *Històries per a no anar mai a l'escola*). Això sí: amb ulls irònics, com qui revisa els records d'una escola no massa estimada. ¿No massa? ¿No gaire? ¿Qui ho sap! El lector s'adonarà que en Miquel s'estima més els companys de classe que els mestres, els patis que les aules, la possibilitat d'escapolir-se que l'afany de fer deures. I, tanmateix, és ben clar que el llibre esdevé, més enllà de l'escorça crítica, com un homenatge a tants i tants anys de lliçons mal apreses, de convivència intensíssima...

Un seguit d'evocacions infreqüents i de comparacions paradoxals

Al llarg del llibre, en efecte hi ha un seguit d'evocacions infreqüents i de comparacions paradoxals. Com la que hi pot haver entre un col·legi i una selva: "Has d'entrar al col·legi com si fos una selva, gran i perillosa, plena d'animals salvatges i feres ferotges...". O l'evocació del cant de

la Sibil·la. O la història autobiogràfica del primer dia d'escola. O la descripció dels alumnes que fugen de l'escola per anar a jugar amb les màquines de les guerres galàctiques.

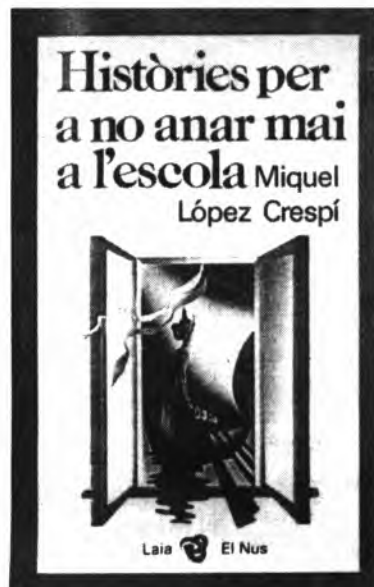
Solidaritat amb els països oprimits

Al llibre hi ha també, però, una altra de les passions de López Crespí: la solidaritat amb els països oprimits. Cosa que el porta a encetar així un conte magnífic:

"Avui he rebut una carta dels nins de El Salvador que diu així: 'Nosaltres també jugàvem a fer volar els estels fins que arribaren els soldats'..."

Històries per a no anar mai a l'escola és un llibre fet de textos breus, ben escrits, moralitzants. Amb l'escola al fons. I el transport escolar. I el guix i les pissarres. I els amics. I els mestres... que sabran perdonar, ¡ben segur!, les impertinències d'aquest nen gran que és en Miquel López i Crespí, escriptor. Poeta-poeta. Ignasi Riera (1) Ω

(1) Ignasi Riera ha guanyat els premis *Andròmina* 1980, *Ramon Llull* 1984, *Pere Quart* 1987, etc.

TENNIS SON RIGO

Tennis
Futbol-sala
Hàndbol
Petanca
Cir. footing

Squash
Volei
Mini-golf
Tennis taula
Gimnàs

Final Avda. Son Rigo • Tel. 74 33 66
Sometimes • Palma de Mallorca

Carrer de
Manacor, 121-C
Tel. 27 85 18
07007 Palma de
Mallorca

PERRUQUERIA TONI

Perruqueria de Senyores i Senyors
Expert en Dermatologia • Estudi dels Cabells
Son Mas • Andratx • Tel. 13 63 14
Obert: matins de 9:30 a 13 h. Horabaixes de 17 a 21 h.

**Dimarts
tancat**

Cta. de Manacor, km 28 • Tel. 64 65 04 • 07230 Montuïri

RESTAURANT S'HOSTALOT

Menú dies feiners: 650 ptes. Cuina Mallorquina
Porcella rostida • Escaldums • Carn Torrada

Camí Vell de Sineu, km 5 • Tel. 42 87 12
S'Hostalot

Antònia Aina Mesquida

PAVIMENTS • REVESTIMENTS
CIMENTOS • SANITARIS • XIMENEES

c/ Duzay, 12 • 07260 Porreres (Mallorca)
Tel. i Fax 16 80 13

RESTAURANT MALLORQUÍ

c/ ELIONOR SERVERA, 29 • TEL. 56 52 05 • 07590 CALA RAJADA

SERVIAUTO ARENAL S.A.

SERVEI OFICIAL

Carretera Militar, 185 • Les Cadenes
Tel. 26 81 11 • Fax 74 32 77
07006 S'Arenal-Palma (Mallorca)

BAR - RESTAURANT ESPECIALITAT EN

Andrea

Arròs brut • Paella • Cordon blue • Bistec al pebre • Sípia
Conill a l'allet • Escalopa • Llenguado Meunier • Carns i Peixos
c/ Grua, 6 • La Ribera • Can Pastilla • Tel. 26 10 73
Sortida 10 autopista (dimarts tancat)

PAPA PIZZA MAMA PIZZA

La primera oberta a Mallorca

Cala Agulla, 42 • Tel. 56 38 15
CALA RAJADA

CAN TITO RESTAURANT

PEIXOS I MARISCS FRESCS
CUINA MALLORQUINA

c/ Palmera, 6 • Tel. 27 10 16 • 07006 El Molinar (Palma)

ÒPTICA LLUCMAJOR

Maria Magdalena Mulet i Coll
ÒPTIC - OPTOMETRISTA

c/ Sant Miquel, 14 • Tel. 66 17 17 • LLUCMAJOR.

L'ESTEL de Mallorca

**EL MILLOR SUPORT PUBLICITARI
DE LA VOSTRA EMPRESA A MALLORCA**

IMPRENTA

Carretera Militar, 208
Tel. 26 89 64 (2 línies) • Fax 26 65 09
07600 S'ARENAL (Mallorca)

PEGASO IVECO

SERVEI AUTORITZAT

TALLERS
ANTONI ROSSELLÓ RAMIS, S.L.

c/ Navarra, 4-6 • Tel. 66 09 28 • LLUCMAJOR

Llaços i Botons, C.B.

Margalida Tomàs
Tel. 909 75 99 64

Merceria • Llenceria

c/ Major, 101 • Tel. 12 01 34
c/ Convent, 34 • Tel. 66 23 33
07620 LLUCMAJOR (Balears)

**MALLORQUINS
MALLORQUINES**

**COMPRAU PRODUCTES
DE MALLORCA**

**SÓN ELS MILLORS
DEL MÓN**

És un suggeriment de L'ESTEL de Mallorca

Automòbils

PLA DE NA TESA

Compra i venda de vehicles

c/ Weyler, 12 • Tel. i fax 60 04 45 Pla de na Tesa

RESTAURANTE

**Casa
Jacinto**

c/ Barranc, 20 • Tel. 40 18 58 • Gènova

PETITS ANUNCIS

BORSA
IMMOBILIÀRIA

A la plaça des Banc de s'Oli, lloc primer pis per trenta mil pessetes. Tel. 665336.

Lloc per dies apartament a Palmanova. És ideal per trobades amoroses. Tel. 469441.

Deixaria cambra doble a casa compartida, jardí i hortet. Molt econòmic. Preferentment gent jove. A Santa Ponça, urb. Galatzó. Tel. 671419.

SERVEIS
PROFESSIONALS

S'ofereix jardiner amb coneixements de cuina. Demanau per en Lluís. Tel. 604790.

Cerc feina per guardar nins petits a ca seva a a ca meva per les zones de Sineu i Maria. Tel. 525380. La Casa Catalana de Mallorca ensenya ball de bot i sardanes. Tel. 753559.

Si vols fer feina amb els àngels, apunta't al "Taller dels Àngels". Informació al telèfon 281642 (Xesca).

PER IL-LUMINAR
LA SEVA LLAR
ELÈCTRICA
NYEGOS

Jaume Balmes, 45 • Telèfon 29 56 18
07004 Ciutat de Mallorca

Cerc feina per guardar nins a Can Picafort o Inca. Carrer Nou, 5, Maria de la Salut.

S'ofereix pintor empaperador, econòmic, seriós, ràpid i net. desplaçament per tot Mallorca. Tel. 203239

Reparacions de Tv, vídeos, àudio, antenes.Tv. Tel. 753580.

Bugaderia Lliterma. Auto-servei, rentat en sec i en banyat, neteja de catifes, servei ràpid. C/ Virgili, 17. Tel. 266331. Can Pastilla.

Tallers Vidal. Diessel i gasolina. Cra. de Son Fangos, 280. Tel. 262048. Es Pil-lari.

Planxisteria, pintura, mecànica. Taller San Francisco. Camí de Son Fangos. Tel. 490314. Es Pil-lari.

Pneumàtics Son Ferriol. Equilibrat de rodes, canvi de rodes i pegats, alineament de direccions assistida per ordinador. Avda. del Cid, 73. Tel. 427553. Son Ferriol.

Si teniu qualche vidre trencat, crida al 473819 i el vos posarem tot d'una.

Cerc feina per fer a ca meva. Tipus ceràmica, sabates o similar. Tel. 297067.

Cerc feina de representant d'arts gràfiques o comercial de publicitat. Tel. 297667.

Persona cerca feina per fer a casa. Mecanografia, ceràmica, llistes de correus... Tel. 297067.

Es confecciona o arregla qualsevol peça de vestir, cortines, coixins, etc. Tel. 771005.

Es passen treballs a màquina i per ordinador. Netedat i rapidesa. Tel. 771005.

Televisors, vídeos, ràdio-cassettes, els arreglam. Electrònica J. Garcies. C/ Francesc Frontera, 10. Tel. 264335. Coll d'en Rabassa.

Gabinet de Psicologia. Neurosis, trastorns de caràcter, psicoteràpia infantil, depressió. Tel. 427193.

ANIMALS DE
COMPANYIA

Si voleu un cuset petener de 4 mesos ben agut, telefonau al 265005.

PERSONALS

Al-lota de 17 anys s'ofereix per a feina seriosa o per a donar classes d'EGB. Tel. 677727.

Vull deixar d'ésser esclau dels castellans. Cap partit polític m'ajuda a aconseguir la llibertat. Me vols ajudar tu? Telefona'm al 964 531175. Josep Casalta.

Atenció, catalans i catalanes independentistes. Vull cartejar-me amb tots vosaltres. Estic boja pel bon rock català: Sau, Els Pets, Lax'n'busto. No us talleu i escriviu a Marta. Indústria, 114-08030 Malgrat de Mar.

Al-lots i al-lotes! ens agradaria cartejar-nos amb gent de tots els Països Catalans, des de Perpinyà a l'Alguer, les Balears i València, de 17 a 21 anys. Escriviu-nos les vostres contribucions per la independència i de segur que formarem una gran penya catalanista i independentista. Isaben Canela i Cinta Arasa. Apartat 129-43830 Torrendenbarra.

Als Països Catalans es fa molt bona música! M'agrada, però, en especial la que surt de Mallorca a càrrec d'en Tomeu Penya. Independentistes, si somneu en una nació lliure plena de música catalana i de vibracions nostres, escriviu-me: Francesc Bujet. Passeig del Migdia, 32-2-3-17200 Palafrugell.

Ens agradaria cartejar-nos amb al-lots i al-lotes que com nosaltres estiguin penjats/penjades per Lax'n'busto i que defensin la nostra llengua. Raquel Llagostera Costa. Gardènia, 4-08880 Cubelles.

Senyoreta de 25 anys, morena, amorosa, simpàtica i amant de la llar. Bona situació, estalvis i cotxe. Cerc company fins els 40 anys. 712064.

Administratiu fadrí de 26 anys. Bon lloc de feina, estalvis, cotxe... M'agradaria trobar una al-lota formal per casar-m'hi. 712064.

Modista, separada i sense fills, de 31 anys. Pis, cotxe i estalvis. Vull conèixer senyor culte per refer la meua vida. 712064.

Empresari de 43 anys. Divorciat sense fills. Casa, cotxe i un parell de negocis. Vull conèixer al-lota sense fills ni problemes. 712064.

Fadrina de 62 anys. Tenc pis, xalet i cotxe. Vull conèixer senyor viudo o fadrí, culte i sense fills. 712064.

Viuda de 56 anys, encara som ben guapa i tenc la vida resolta amb xalet, pis i estalvis. Vull conèixer senyor. 712064.

Fadrina de 31 anys. Curra i culta. Tenc pis i estalvis. Vull trobar un al-lot formal. 712064.

Estudiant de 22 anys. Som curro i culte. Vull trobar una al-lota de 18-20 anys. 712064.

Divorciat de 42 anys. Alt, culte i amant de la llar i dels nins. Cerc senyora dolça i afectuosa. 712064.

Viuda de 49 anys, joliva, cultivada i de poble. Tenc cotxe i vull refer la meua llar amb senyor bona persona i treballador. 712064.

Separada de 40 anys. Amorosa i simpàtica. Vull refer la meua llar amb senyor formal. 712064.

Metge retirat. Som ben curro i agradable, 1'76 d'alt. Vull conèixer senyora de gran cor. 712064.

Me trob ben tota sola. Tenc 52 anys i visc de rendes. Pis, xalet, estudi, cotxe... te faré feliç. 712064.

Militar fadrí de 29 anys, joliva, amorós i agradós. Me vull casar amb al-lota seriosa entre els 25-29 anys. 712064.

Divorciat de 65 anys: negocis, pis, xalet, cotxe. Vull conèixer senyora per no estar tot sol. 712064.

Motos
Salom

Jeroni Pou, 9 • Tel. 468136
Tomàs Forteza, 24 • 462686

Senyoreta de 25 anys. Som morena, galanxona, simpàtica, d'1'65 d'alçada. Tenc estalvis i cotxe. Cerc company fins als 40 anys. 712064.

Senyora de 63 anys. Tenc una bona pensió. Som jovial, atractiva i encara estic per jugar a conillons amagats. Cerca'm al 712064.

BORSA DEL
MOTOR

Tallers Les Cadenes. Mecànica xapa i pintura de l'automòbil. Carrer del Marès, 3-A. Telèfon 265551. Ses Cadenes de s'Arenal.

Si vol un cotxe nou de la nostra gamma, vengui i en parlem. Agència oficial Renault. Tel. 413867. Son Ferriol.

ENSENYANÇA

La Generalitat de Catalunya ofereix a entitats i de franc llibres, fulletons i material informàtic sobre la nostra història nacional. Per rebre'ls, cal enviar una sol·licitud a la Generalitat fent esment de l'entitat, adreça, telèfon, l'ús que hom en pensa fer i el nom complet del qui fa la petició amb la signatura i segell de l'entitat. Molt indicat per a professors d'història, ciències socials, català, centres d'ensenyament, biblioteques...

Si vols rebre la revista L'ILLA gratis, la pots demanar a Edicions Bromera, Polígon Industrial, 46600 Alzira. Tel. 96-2402254

Per a tots aquells i aquelles que vulguin lluitar contra l'invasor, contra els traïdors, contra l'explotació obrera, i per una terra lliure i catalana, els Maulets tenim obert l'apartat de correus 349 C.P. 43480 de Salou (Tarragona), per a qualsevol informació o col·laboració contra l'ocupant.

Si voleu rebre una subscripció gratuïta al Butlletí de la Fundació per la Pau (entitat contra l'armamentisme i la guerra) podeu adreçar-vos al telèfon (93) 3025129 o al carrer Pau Claris, 89, Barcelona 08010.

Si voleu rebre llibres en català gratuïts sobre diferents temes d'actualitat, socials o teològics, sols us cal escriure a *Cristianisme i Justícia*, carrer Roger de Llúria, 13, Barcelona 08010, o telefonau al (93) 3172338.

La delegació catalana de la CSEM, grup d'ajut als països de l'Est, fa una crida per enviar roba, menjar, sabates, medicines etc. Per demanar adreces on enviar-ho personalment, podeu adreçar-vos a: Benjamí Planes, CSEM, passatge Miquel Carreres, 11, 08206 Sabadell. Tel. (93) 7262 918.

Vols aprendre a conduir sense esforç? Vine amb nosaltres! T'ho passarem molt bé. Auto Escola Chela. Carrer 31 de Desembre, 48. Tel. 759438. Ciutat.

Professora titulada fa classes de solfeig, piano i harmonia. Individuals i en grup. Tel. 756114. Magdalena.

Universitària fa classes de repàs d'EGB i català a la zona de Pere Garau de Ciutat. Tel. 243383.

Si voleu intercanviar adhesius, revistes, informació, etc, sobre el tema d'alliberament nacional, escriviu a l'Associació «Xavier Romeu». Apartat de correus, 36. 43480 La Pineda. Tarragona.

El Consell Nacional Català ofereix diversos llibres, gratuïtament, a tot aquell que els els demani, al voltant dels drets i història de la comuna pàtria catalana. Podeu escriure a l'Apartat 15.071 de Barcelona-08080.

Si voleu rebre informació sobre les Joventuts d'Esquerra Republicana (JERC), i rebre els nostres butlletins, escriviu ara mateix a: JERC-Illes. Santiago Russinyol 1, àtic. 07012 Ciutat de Mallorca.

Estam interessats en un intercanvi cultural amb persones i institucions dels Països Catalans que desitgin informar-nos sobre el passat i el present del dits països i estiguin interessats en qüestions vinculades a l'Argentina. Escriviu-nos a: Baigorria 1337 .200 Rosario-Argentina.

ANUNCIAU-VOS DE FRANC A L'ESTEL de Mallorca

Nom.....DNI.....
Cognoms.....Tel.....

ATENCIÓ

- Escriviu un sol anunci per cupó
- Usau lletres majúscules
- Escriviu dins el requadre el text

Ompliu aquest cupó i enviau-lo a:
L'ESTEL de Mallorca. Apartat de Correus 124. 07600 S'Arenal de Mallorca

L'ESTEL

L'Arquebisbat i la Batllia de Xeraco recolzen al capellà que predica en català

Gandia. L'Arquebisbat de València i l'Ajuntament de Xeraco donaren la setmana passada el seu suport a mossèn Miquel Romero, el rector d'aquesta localitat de la Safor que fou objecte de crítiques per part d'un grup de turistes castellans per haver fet l'homilia de les misses que es feien els diumenges en català. Un portaveu de l'Arquebisbat es va mostrar caut en aquest assumpte, però va aclarir que els rectors "tenen total llibertat per celebrar la missa en l'idioma que desitgin". Davant l'amenaça d'alguns turistes espanyols de denunciar els fets a l'Arquebisbat, aquest portaveu va afegir: "Que ho facin, però hi ha poc a opinar sobre aquest tema." L'ús del català en la litúrgia, així com de la resta de llengües vernacles (inclòs el castellà, l'anglès, el francès i la resta d'idiomes), està permès des del Concili Vaticà II, que va tenir lloc l'any 1965. Anteriorment, els oficis religiosos únicament se celebraven en llatí.

Per la seva part, el batlle de Xeraco, l'independent Joan Sanchís, va negar que l'actitud del rector fos dolenta per als interessos turístics: "Sempre he estat respectuós amb les coses de l'Església", va dir el batlle. "Als estiuejants els diria que no s'ho prenguin malament, perquè la paraula de Déu és la mateixa en català, castellà o rus."

El conflicte va esclatar el diumenge dia 4 d'agost a la petita capella de la platja de Xeraco, on se celebren misses a l'aire lliure. Un grup de turistes castellans va increpar el rector quan va començar la seva homilia en català, encara que la resta de la missa es va dir en castellà. Diumenge passat, una trentena de feligresos va tornar a abandonar la capella en senyal de protesta. Des del Concili Vaticà II, l'ús del català en els oficis religiosos en català va començar a estendre's encara que amb moltes dificultats. L'any 1974 es va publicar el *Llibre del Poble de Déu*, el text litúrgic que fou aprovat per tots els bisbes valencians. Però la normalització en aquest àmbit és lenta i conflictiva. "És terrible, s'ha enverinat molt aquest tema", comenta mossèn Rafel Calatayud, un rector de Gandia que de les nou misses setmanals només n'oficia una en català, "i encara hi ha protestes", diu. Una enquesta realitzada el mes de gener per la Coordinadora de Col·lectius Cristians Valencians reflecteix que el 76% dels consultats creu que s'hauria d'introduir el català als actes religiosos. La Coordinadora ha fet una crida a la jerarquia eclesiàstica perquè s'impliqui i es pronunciï de manera clara sobre la defensa i promoció de l'ús del català.

Redacció Ω

NATALICI? ANIVERSARI? CASORI? NOCES D'ARGENT?

No us trenqueu les banyes pensant en regals o peregrinant per botigues de 20 duros, regaleu subscripcions de **L'ESTEL** d'un any, de dos anys o de cinc anys als vostres essers estimats.

Feu país, família i amistat tot alhora.

DIGAU-LOS-HO amb L'ESTEL

M a l l o r q u í !

La llengua catalana, pròpia de les illes Balears, és oficial a Mallorca. Els teus fills tenen el dret i el deure de saber-la. Exigeix escolles catalanes al teu poble o barriada.

El plebiscit i la desconstitució de l'Estat espanyol

S'ha desconstituït la URSS, l'Estat iugoslau i l'Estat txecoslovac i, aquest mes de setembre, si la Lliga Llombar dóna compliment a la seva paraula, ho farà l'Estat italià: per què no pot fer-ho l'Estat espanyol? Que la Constitució no reconeix el dret a la independència dels pobles als quals té colonitzats? Quina mena de dret l'empara per a no fer-ho? El "*derecho de conquista*"? Pot ésser just un regim monàrquic o no— que s'ha cimentat sobre la força de les armes que els llegà un nazi com en Franco? Que els nous "jerarques" de l'imperi eren demòcrates? Qui? En Fraga? En Suárez? N'Anguita, que ha escrit articles on feia gran panegíric d'en Primo de Rivera? En González, cap de centúria de la falange espanyola? El Borbó, educat pels preceptors que l'assassí d'en Franco li trià? Els mateixos gossos amb els mateixos collars, ¿podien inspirar cap mena de confiança als bascos perquè abandonessin les armes? Que en el moment que ens deixen votar no té sentit la lluita armada? Han pogut els nostres vots regenerar res?

S'ha demostrat que no, car els qui varen obrir la veda del poder eren els mateixos feixistes recal·citrants de sempre. És obvi, doncs, que només es disposaren a compartir el pastís polític amb aquells que prèviament acceptaren que el *Movimiento* *había de suceder al Movimiento*. Aquells que no es baixaren les calces per una petita engruna de poder—Josep Maria Baptista i Roca o Carles M. Espinalt— varen restar al marge, silenciats, vilipendiats i estigmatitzats talment com si fossin *apestats*. Les veritats com a temples que prediquen algunes de les seves obres, com *La desintegració d'Espanya* de Baptista i Roca o *L'obra escrita* del professor Carles M. Espinalt, eren condemnades, adés i ara, a l'ostracisme, abans d'editar-se.

Així, en nom de quina democràcia un poca-pena diu que Catalunya pateix una censura mental? No s'ha assabentat en Maragall que el seu "amo" de Madrid ha creat i protegit el terrorisme objectivat a continuar la tasca genocida del *Movimiento*? No és amb el vist i plau del PP que els terroristes pul-lulen pel carrer? Afecten només el PSOE els documents segrestats? No hi hauran també responsabilitats "règies" i del mateix PP?

Si l'estado són tots ells, és obvi que s'haurien d'empresonar els uns als altres, resultant que ficarien l'estat a la garjola. I ningú vol prendre la iniciativa perquè tots tenen pecats a la parròquia. D'altra banda, l'estado español desapareixeria i la Història s'escriuria així: "*El movimiento ha encarcelado al Movimiento*." Seria allò de *todo atado y bien atado*, però en plural: *todos atados y bien atados*. Qui els substituïria? És per això que parlen de *seguridad del estado*? Se sent agraït en Maragall al PP perquè aquest es nega a entregar uns papers que seria per tancar-los a tots, sense excepció? Li paga el favor a Vidal-Quadras, recolzant les seves dèries? O la seva reacció és només conseqüència de l'esperit de cos de vulgars botiflers? No seran pas els efectes de l'alcohol?

L'imperi és obvi que necessita algú que representi i reclami els interessos de les forces d'ocupació o colonitzadors que tenen aquí destacats. I qui millor que algú amb cognoms catalans de soca-rel? Davant l'opinió internacional, seria un català que abanderaria la defensa dels drets dels castellanoparlants a Catalunya. Està preparat Vidal-Quadras per quadrar la tropa? Té prou valentia? Creu que tots els catalans patim el complex d'esclau?

De moment, aquest botifler amb mirada desorbitada pròpia de qui caça mosques, hauria de recordar la visita que li feu n'Encarna Parreño al despatx d'aquest partit sucursalista. En aquest sentit, fora bo que no oblidés l'"acoquinament" que li va produir aquesta filla de murcians quan, després de desmuntar-li "*Espanya*", va inquirir-li: "I ara, si té valor, defensi'm aquesta cova de lladres!!!" Recordi aquest poca-pena que va ésser incapaç de coordinar dues paraules. Millor

dit, tot el que va saber expressar fou: "Fora d'aquest despatx!!!", tot demanant ajuda als militants que en aquells moments voltaven pel local. Protesta perquè ha de poder dir el que pensa? Prèviament caldria que pensés, car un hom que espera ordres de qualsevol "Azanarín" de l'imperi per decidir el seu futur polític, demostra, pel cap baix, que no és res més que un esclau. I un esclau que obeeix. No mana res. No dirigeix res, ni la seva pròpia vida!!! Així, si tot el que gaudeix el *Movimiento* per a seguir mantenint-nos colonitzats, són tipus que fan més la pinça de "caçar mosques" que altra cosa, més val que retirin les forces d'ocupació de casa nostra abans que un "insecticida" qualsevol els faci fer el ridícul davant de tot el món. Entretant, que ambdós poca-pena—Vidal-Quadras i Maragall—manifestin, fent ús de la llibertat de pensament, si estan en contra de convocar un PLEBISCIT que una quarantena llarga d'Ajuntaments de Catalunya estan reclamant als nostres Parlaments. Ha d'ésser també "secreta" la seva opinió en aquest sentit? Els seus amos de Madrid no els han autoritzat a pronunciar-se? A les ordres de qui estan: de l'imperi o de Catalunya? Si només hi són per "servir" les consignes nazis, com és mantenir a "sang i foc" un imperi tronat que anomenen *estado español* tot repetint que és un *estado de derecho*, amagant deliberadament el mot *conquista*, que ho diguin amb "llum i taquígrafs". O no s'han de dir les veritats? Que comencin, doncs, per demostrar-nos que no vivim en una democràcia "orgànica", bo i obeint la voluntat del nostre Poble, tot convocant un PLEBISCIT que se'ls està exigint, car és urgent desconstituir a través de les urnes l'Estat espanyol. **Santiago Espot Ω**

NO EMPRENYIS

EL MEU POBLE

Mallorca vençuda i ocupada

“Des de l'any 1229, Mallorca formava part dels Països Catalans, juntament amb el Principat, València, l'Aragó, Nàpols i les dues Sicílies.

“Érem un país lliure i sobirà, però no hi ha res que duri per sempre.

“L'any 1707 les tropes castellanes i franceses entraren per Almansa a sang i foc i conqueriren el País Valencià, l'onze de setembre de 1714, després d'un setge de tretze mesos i mig, entraren a Barcelona i, deu mesos més tard, les tropes castellanes i franceses comandades pel cavaller d'Aspheld, desembarcaren a Alcúdia i davallaren per la carretera d'Inca fins arribar a Ciutat, darrer bastió dels Països Catalans, la qual, indefensa i sense poder esperar auxili de ningú, obrí les portes a l'exèrcit invasor.

“Els exèrcits castellans i els francesos es quedaren a Mallorca (exèrcits d'ocupació). Llucmajor també va esser ocupada pels estrangers davant la consternació, la por i l'odi que sempre provoca l'invasor.” Ho conta a la revista *Lluc* l'investigador Bartomeu Prohens i Perelló.

“El 10 de maig de 1730 es comença a Llucmajor una investigació per tal de trobar els culpables dels incidents que havien portat la tropa de dragons francesos a una situació de tensió constant. Els dragons eren tropes especials, autèntics amfibis de la guerra, que podien combatre a peu o a cavall, equipats amb armes de foc i sabres. Els militars estrangers es queixaven de l'odi que la població civil manifestava contra llur presència, així com de la poca col·laboració de les autoritats locals, que no podien desconeixer la identitat dels agressors. Els llucmajorers insultaven la tropa, impediend que els soldats es moguessin amb llibertat pel poble, fins i tot havien arribat al punt de dur a terme atacs físics. Uns dragons denunciaren que havien rebut pedrades, altres que s'havia organitzat una avalot a una taverna i que els culpables havien escapat d'un merescut càstig per culpa de la parcialitat del batle Miquel Thomàs. El regent envià un representant a Llucmajor per tal que es pogués aclarir el que havia succeït. Un nombre considerable de persones foren empresonades, i a poc a poc s'evidencià que les queixes de la població tenien un fonament: poble i dragons es disputaven l'ús dels abeuradors de Llucmajor.

“Crespín de Assevedo, natu-

ral de Badajoz, residia a Llucmajor des de feia mesos, i fou cridat a declarar. Crispín ens informa de l'existència de tres abeuradors. Dos eren al carrer de la Siquia, i un tercer a la vora de les cisternes majors. Era a aquest darrer on anaven a beure els cavalls del regiment de dragons. Segons Assevedo, els habitants del poble estaven avesats a anar a qualsevol d'aquells abeuradors sempre que ho creien necessari, i per aquest motiu el capità dels dragons s'havia enfadat. L'odi, segons aquell home, s'havia originat a partir de la violència emprada pel comandant per tal d'impedir que anassin a l'abeurador amb gerres. Els representants de Llucmajor asseguraven, contra el comandant, “que no tiene razón de intentar tal cosa, y esto es quimera que tiene dicho comandante de echar a perder la villa”, (“perder la villa” volia dir pegar-li foc, cosa que feren sovint les tropes invasores, sobretot al País Valencià), “pues el tal comandante ha llegado a pegar a algun paisano, y que lo intentara otra vez, que el paisano no lo querrá sufrir como el otro y sucederá algun desastre”. Aquest temor, que “es podría perder la villa” (que l'invasor la cremàs), no va desaparèixer deu anys més tard. El que el batle i els regidors temien era que es produís una verdadera rebel·lió contra la presència al poble d'aquells dragons estrangers.

“El més de juny, els Estela, responsables d'una ataca als dragons, foren condemnats “a quatro años de destierro de su villa a voluntad de la Audiencia en costas de esta sumaria mancomunados y apercibidos no cometan semejantes delitos, pena de cumplir el destierro fuera del presente Reyno...”

“Vuit anys més tard la tensió entre la població i l'exèrcit invasor continuava: “Més li fas present que en qualsevol hora de la nit, se enquanten Dragons per este Poble y fora de ell ab lo sable de forma, que no ay ninguna dona qui sola's puga anar a portar ningun género de fruites, y esto es un gran detrimento per los visins de tot lo qual tinch donat avis...”

“No tenim documentació de cúria criminal entre 1730 i 1738 que ens permeti conèixer què succeï, però una cosa és segura: els dragons havien aconseguit el dret a vigilar els carrers armats. Sabem que no disposaven d'aquesta prerrogativa quan tingueren lloc els problemes pel control de l'abeurador. Si això va esser

una conseqüència de la repressió de 1730, és dubtós, però no impossible. Potser hi hagué altres incidents, altres agressions i contraagressions que motivaren la mesura. El que resulta clar és que els dragons havien après a comportar-se d'una manera molt més agressiva, i els llucmajorers ja no presentaven la resistència d'abans. No hi ha sumaris criminals, sinó documents incomplets, denúncies que es devien enviar a Ciutat sense que es produís cap investigació dels fets. De vegades gairebé semblen més simples queixes que no denúncies. S'exposa una situació perillosa, que pot conduir a un “desastre”, una “desgràcia”. Aquest desastre, temut pels batles de Llucmajor, seria una rebel·lió del poble contra els dragons. Que dos batles, un l'any 1730 i l'altre el 1738, avisassin del perill que el poble es podia “perdre” si succeïa alguna “desgràcia”, evidencia un fet: hi havia una ruptura entre els caps militars del regiment de dragons i la justícia del poble. La indignació popular, justa segons els batles reials, no seria entesa, i el resultat seria l'enfonsament del poble. (Les conseqüències d'un avalot contra els dragons hauria estat contestat amb contundència.)

Algunes denúncies s'havien originat per l'oposició dels pagesos a esser robats sistemàticament pels militars. Dos exemples significatius: el pastor Miquel Sastre havia comentat que un dragó li havia robat una ovella. Sigui cert o fals, el que sí sabem és que el soldat es presentà a defensar el seu bon nom. Fou l'esposa del pastor Margalida Sala qui denuncià els fets. El seu espòs “se estava guardant dites ovelles, y hey anà un soldat dihent-li si havia dit que li hagués robat una ovella, y dit Sastre li digué que no sabia cert que ell ley hagués robada, y desenbeynà sabre, y li pegà set o vuit golpes de pla de que té blavures señades per el bras...”. És de suposar que moltes denúncies acabaven sense conseqüències per als dragons, ja que els seus successius comandaments els protegien administrant una “justícia” directa i expeditiva. És el que succeí quan Margarida Thomàs denuncià que els dragons havien registrat tres vegades la seva casa, cercant el seu espòs. Aquest, Joan Ferretjans, cometé el greu error de recriminar uns soldats que robaven dins Ferrutxelles, en una finca de Miquel Socies. Els dragons estaven robant lletugues i tallaven una olivera. Joan Fer-

retjans hi anà indignat, i els digué que “estos dies passats ja sen havien aportat les sebes del hort del lloch de son Reus terme de la vila d'Algayde, y ara s'emportaven les lletugues det dit Socies...”. Aquelles paraules no foren ben rebudes. Joan envià el seu fill Jeroni amb una mula que portava llenya, però Jeroni es trobà amb els dragons pel camí, i aquests el detingueren: “I dits dragons li han dit que per a les hores ell y la mula havien de anar al quartel y lo havien de posar el sep, y (...) anirien a portar a son pare i també el posarien al sep, y havent continuat el camí quan dit Gerònim és estat junt a la vila ha vist que el volien aportar al quartel ha tirat la capa y se es escapat y un dels dits dragons lo ha encalçat y no lo ha pogut conceguir...” Quan el batle conegué aquells fets, anà a parlar amb el comandant. Es tractava una altra vegada d'un conflicte de competències, i un cas clar d'abús de poder (un cas de colonització clara diríem nosaltres). La resposta és que el comandant no volia donar comptes al batle, faria el que trobàs convenient en qualsevol situació.

“Aquesta era la situació que havien de patir els habitants de Llucmajor. Una de les més dramàtiques denúncies és la del 27 d'agost de 1738. El batle fou avisat a les 8 del matí que en Bartomeu Constestí estava essent apallissat pels dragons “a causa de portar-se'n aygue per son ús...”. La indignació del poble era gran ja que aquell any l'aigua era abundant. El batle anà a la caserna dels soldats acompanyat de dues-centes persones, on trobà en Constestí “molt afligit i batut”. Els soldats digueren que tenien ordres d'apallissar qualsevol que s'acostàs a l'aigua. L'excitació de la gent era perillosa i el batle ordenà que tothom se n'anàs “per no tenir una disgràcia”. El comandant fou, no obstant això, inflexible. Digué que havia donat ordre de rompre les costelles a qualsevol persona que volgués agafar aigua una hora abans d'abeurar els cavalls dels dragons. L'informe del batle a Palma recalcava la presència abusiva de dragons al poble, el terror que causaven a les dones, així com el costum que tenien de córrer pel carrer Major sense reparar si nins o persones majors eren en perill. En definitiva, la convivència entre els habitants del poble i la tropa era impossible. La caserna dels dragons s'havia convertit en refugi de delinqüents. El 29 d'agost de 1737, en Sebastià Catany intentà violar na Joana-Anna Cervera. El germà de Cervera arribà abans que la violació es dugués a terme i es produí una

discussió entre els dos homes. En Sebastià fugí, però després d'intentar trobar sense èxit la protecció del vicari fou empresonat el dia 30. La sorpresa del batle degué esser gran quan va esser cridat pel tinent comandant dels dragons: “Y vui el dia present me a enviat a demanar en la sua casa el tinent comendant de este quartel, y me a dit ly havia d'entregar el dit Catany, per quant en dies pesats havia sentat plase de Dregó; lo que no allegà quant lo capturí, ni me havia ellegat el present.”

Un altre cas d'agressió, en aquesta ocasió inexplicada, és la que patí Martí Ramis, denunciada però sense conseqüències: “Entrade de nit surtia de casa sua y se n'anava a fer una volta per la sua era i quan fonch circa quince pas-ses lluny del seu portal es girà, y va veure el sargent del quarter qui anava de corrida envés de ella ab la spada ab la mà y li digué que es detingués que era tan rey com ell, y en vista que no es detenía se escapà y es retirà dins casa sua, y dit sargent amb un altre soldat lo perseguiren fins dins la sua cambre y los dos y demás soldados lo tiraren damunt una case i li feren les ferides, y després lo prengueren, y lo posaren pres al cep de coll y després a sep de peu...”

“Això no fa més que 250 anys que va succeir, però ara fa 60 anys hi va tornar a haver molta d'injustícia, molts d'empresonats, apallissats i molts de morts a Llucmajor i a tot Mallorca. No és estrany que la nostra gent estigui aterrida i s'estimi més patir humiliacions i menyspreus que arriscar-se a més repressions i genocidis.” Redacció Ω

FORAST ERADES

Alberto Ortega de los Reyes (carta a ABC): **Antes de ayer pude ver en los telediarios un resumen del brillante congreso de Fomento del Trabajo celebrado en Barcelona al que asistió S.M. el Rey y en el que el señor Jorge Pujol tuvo el inoportuno detalle de grosera educación de pronunciar su discurso en catalán.**

ΩΩΩ

Jaime Campmany: **En este asunto enorme y delicado de los separatismos, no sé quién está peor, España o Italia.**

J. CAMPANY

Al-Mayurqa i la poesia de Tomeu Martí i M. López Crespí

El grup musical Al-Mayurca del qual formen part Neus Jaume (flauta i veu), Miquel Carbonell (guitarra i persussió), Toni Roig (guitarra i veu), Maria Vilches (veu i percussió), Gaspar

Al-Mayurqa, juntament amb el nostre col·laborador, M. López Crespí, enmig d'Antoni Roig i de Maria Vilchez. Altres membres del grup són: Neus Jaume, Miquel Carbonell, Gaspar Jaume, Joan-Francesc Escudero i Aina Jaume.

Jaume (baix), Joan Francesc Escudero (llaüt) i Aina Jaume (violí) està musicant actualment diversos poemes mallorquins. Aquests poemes compemporanis són: Rafel Crespí, M. López Crespí, Tomeu Martí i Vicens Calonge.

Al-Mayurqa és un grup nascut l'any 1994 i -els poetes escol·lits així ho desmuestra-, es decanta envers uns camins d'investigació i modernització de la nostra música tradicional i popular. "Actualment", afirmen els components del grup, "la cultura popular és condemnada a subsistir com si fos una mòmia invertebrada del passat, obligada a ser considerada només com un ornament d'un museu etnològic.

Al-Mayurqa opina que les músiques rebudes per tradició no tenen sentit dins un món de música comercial alienant i tecnificada si no s'adeqüen al nou context social on s'han de desenvolupar. Per això Al-Mayurqa opta per una música tradicional viva, compromesa amb el temps que vivim, retornant al lloc que els pertocui els instruments tradicionals, cançons, romanços, codolades, boleros, jotes, etc. que fa no tant d'anys els nostres avantpassats cantaven i ballaven com expressió del sentiment d'un poble.

I ara, musicant la poesia de Tomeu Martí, M. López Crespí, Rafel Crespí i Vicens Calonge, el grup avança encara més dins aquest camí de modernització en la línia del compromís més exigent amb la lluita del nostre poble per la seva llibertat. **Redacció** Ω

Na Margalida Miralles és l'agent de Mare Nostrum a Montuïri des de fa quinze anys. Abans ho era el seu germà Joan.

El matrimoni Rosselló-Méndez regenta des de fa un any i mig el bar Can Prim, a Santa Eugènia. Fa devuit anys ja el varen regentar durant dos anys. Aquesta bar és la seu del club de futbol del poble, que juga a Primera Regional, i de l'Associació de Caçadors, la qual compta amb uns dos-cents associats.

Fa quinze anys que na Maria Frau regenta la Botiga Frau, de confecció i teixits, a Porreres. Aquesta botiga la va obrir la seva padrina, na Maria Julià, l'any 1922.

Els germans Pau i Jaume Rossinyol regenten des de fa dotze anys el Forn Can Salat, a Montuïri. Son pare el va comprar al forner Xigala l'any 1947.

L'ESTEL de Mallorca

SUBSCRIU-T'HI ANUNCIA-T'HI

En Bernadí Coll i en Miquel Expósito, tots dos de Porreres, fa dotze anys que varen obrir el Taller Coll-Expósito de mecànica de cotxes, a Montuïri.

N'Andreu Barceló, de s'Arenal, fa vuit mesos que corre a l'escuderia TR-Balear. Va començar amb un Renault 5 i ara corre amb un Renault R-11 turbo. Al rally de Manacor, del mes de març, va fer primer del seu grup.

Na Catalina Fullana, de ca n'Antiga, fa mig any que ven joies de la Joieria Fortuna, de Barcelona; ho fa els dilluns, que és dia de fira, a can Xorri de Montuïri. Els altres dies les ven al carrer dels Cossiers del mateix poble.

TINTORERIA MANACOR

c/ Antoni Galmés, 1B • Tel. 55 18 03
MANACOR

Pedro Cantallops Lladó

PINTURES AUTOMÒBILS

Plaça Pare Bartomeu Salvà, 4
Telèfon 12 00 70 • 07620 Llucmajor (Mallorca)

GANIVETERIA FERRETERIA

Ordinas

CARTA DE MESTRE ARTESÀ
FABRICACIÓ PRÒPIA

Carrer des Vall, 128 • Tel. 66 05 80 • LLUCMAJOR

Gregorio Peces Barba (PSOE): Resulta poc explicable que algunes tomas de posició expresen punts de vista que a qualsevol observador imparcial le pareixen oportunitats y formulades con intenció poc integradora. Una de las situaciones en que eso se puede producir es en la reivindicación del hecho catalán, lo que presupone que quien lo pretende considera que es una propuesta extraconstitucional. (...) se situa en un borde peligroso que compromete la estabilidad y la seguridad necesarias en toda organización jurídico-política. (...) y ya es hora de llamar la atención al Sr. Pujol por su proceder.

ΩΩΩ

Lorenzo Contreras: Es de temer que el hombre que se atrevió a decirle a Pujol lo que Pujol merecía oír no consiga que José María Aznar se le aparezca. Eso de denunciar el "negoci" del nacionalismo pujolista, sus excesos, sus arbitrariedades, la implantación del miedo cuatri-barrado, la inmersión lingüística y también cultural, que ahora o en el futuro inmediato será además "social", es mala cosa, asunto difícil de rentar.

ΩΩΩ

Manuel Jiménez de Parga, jurista espanyol: Ahora se ha afirmado públicamente, sin la réplica suficiente, que España no es una Nación. Cualquiera que sepa algo de ciencia política ha sonreído ante tamaño disparate.

ΩΩΩ

Jaime Campmany: Un juez italiano, seguramente mucho más partidario de las "mani lunghe" que de las "mani pulite", ha dictado una curiosa sentencia que tiene sulfuradas a las feministas y a otras hipócritas o ignorantes mujeres. El juez ha absuelto a un cristiano del delito de malos tratos a su mujer. El marido de las manos largas no le administra todos los días ni con demasiada frecuencia una somanta de palos a la parienta. Le calienta el solomillo sólo de vez en cuando, con razonable periodicidad.

Dolor i patiment (i II)

“Monsenyor Romero digué a uns camperols atemorits, sobrevivents d'una matança: *Vostès són la imatge del diví transpassat*. I en una altra homilia va dir que Jesucrist, l'alliberador, *s'identifica amb el poble, fins al punt que els intèrprets de l'Escriptura no arriben a saber si el servent de Jahvè que proclama Isaïes és el poble sofrent o és el Crist que ve a redimir-nos...*”

“Una llum amb prou potència per desemascarar la mentida és molt beneficiosa i necessària. I aquesta és la claror que ofereix el poble crucificat. Si davant d'ell el primer món no veu la seva pròpia veritat, no sabem què ho podrà aconseguir.” (Jon Sobrino, *Els pobles crucificats*, actual servent de Jahvè.)

“Pena amb pena i pena desdejun, / pena és ma pau i pena ma batalla, / ca que no em deixa ni es calla, / sempre el seu amo fidel, però inoportú. / Cards, penes m'abriven llurs lleopards / i no em deixen bo ni un sol os. / No podrà amb la pena ma persona / envoltada de penes i de cards: / quan de patir pena per morir-se'n un.” (Miguel Hernández, poeta comunista d'Oriola, torturat i mort a les presons franquistes, en pensar en sa muller i nadó sense menjar.)

“Quantes vegades els bons àpats fineixen en misèria, / i, en canvi, a la fam segueix la prosperitat! / No sap pas què és la glòria de l'ànima qui abans no l'ha rebaixada, / ni assaboreix el regust del descans qui abans no es fatiga. / Arribar fins a una aigua llunyana, després de patir set, / és més deliciós i dolç que no pas la beguda sempre disponible.” (Abû Muhammad 'Alî Ibn Hazm al-Andalusî, Xàtiva, 1022 dC, a *El Collar de la Coloma*.)

“Qui et vol be et farà plorar.” “Gat escaldat s'aigua freda tem.” (Dites catalanes.)

“...el Senyor, per sa benvolença, havent posat ja des del començ com un fre al gènere humà, puní l'home amb el sofriment i dolors, car tenia gran cura de la nostra salvació.” (Joan Crisòstom, 350-407, bisbe de Constantinoble.)

“Així com aquell qui se'n va de sa terra / ab cor tot ferm que jamás hi retorn, / deixant amics e fills plorant entorn, / cadascú d'ells a ses falces s'aferra / dient plorant: “anar volem amb vos. /

Oh, no ens deixeu trists e adolorits!” / E ell és forçat els seus haver jaquits: / ¿Qui pot saber d'aquest les grans dolors?” / “No solament lo plaer he perdut, / ans en son lloc entrada és dolor, / car jo m'aïr havent perduda amor / e jac del colp que tostemps he temut.”

“Quins tan segurs consells vas encertant, / cor malastruc, enfestijat de viure? / Amic de plor e desamíc de riure, / ¿Com sofriràs els mals que et són davant?” (Ausiàs Marc, 1397-1459, “el gran català mestre d'amor”, La Safor.)

“I llavors Nessim proferí un sanglot, únic i dol, allà dalt la terrassa, com el so d'una petita branca de bambú en esser esgallada de la seva soca. I com els compassos inicials d'una gran simfonia, d'aquest petit sanglot, des d'avall, en la foscor, se'n seguí un eco de llavi en llavi, de cor en cor, sanglots que s'encenien els uns els altres, com a espelmes, realització orquestral d'un preciós tema de dolor; i un llarg gemec sortí del pou buit per a pujar devers el cel ponent, un allargat sospir remorejant, mesclat amb el xiuxiueig del plugim damunt el llac Mareotis. Hom havia encetat el plor de la mort d'en Naruz.” (*Mountolive-Quartet d'Alexandria*, Lawrence Durrell, novel·lista anglès.)

“Què distinta fóra la nostra dolor si compreguéssim que, a la fi, la mort, no té per què voler dir negativitat sinó més aviat positivitat! Una cosa com quan l'estudiant diu: “Ja he arribat al final, sóc ja metge!” o quan una dona infanta, entre angoixes i esperances, abraça el seu nadó i es diu “Ja soc mare.” (Leonardo Boff, teòleg brasiler perseguit.)

“Després del 550 aC, la societat hel·lènica estigué a la defensiva, assaltada pels perses a l'est i pels cartaginesos a l'oest. Durant aquesta època, com veié Tucídides, “L'Hèl·lade estigué reprimida pertot durant llarg temps”, i com la veié Herodot, “patí més avalots que en les vint generacions precedents”. El lector modern troba difícil de comprendre que en aquestes malencòniques frases, els dos majors historiadors grecs estan descrivint l'època que, a la vista de la posteritat, apareix com el cim de la Civilització Hel·lènica: l'època en què el geni hel·lènic realitzà aquells grans actes de creació, en tots els camps de la vida social, que han fet immortal l'hel·lenis-

me.” (*Estudi de la Història*, Arnold J. Toynbee, el major historiador del segle XX.)

“Una ostra deia a una ostra veïna: “Sent adins de mi una dolor molt punyenta. És una cosa feixuga i rodona que em produeix una angúnia molt regran.”

I l'altra ostra replicà amb orgullosa complaença: “Gràcies als cels i a la terra, no sent cap dolor en mi. Estic bona i sana per dins i fora.”

En aquell moment un cranc que els escoltava digué a la bona i sana: “Sí, estàs sana, però el patiment que duu la vostra veïna és una perla d'excel·lència bella.” (*El caminant*, de Jubran Khalil Jubran.)

“La sofrença és una mà invisible i poderosa que trenca la pell de la pedra per tal d'extraure'n la polpa.” (J. Khalil Jubran, poeta libanès, Bxarri-Boston, 1883-1931.)

“...Em donaren cops i feren pressió amb les mans als testicles i altres parts del cos com el clatell i els timpans. Cops a tot el cos amb una guia de telèfons i cops de puny i puntades de peu no tan subtils per totes les parts del cos. Tot en un context de tortura psicològica, d'amenaques a éssers estimats, amenaces de sodomització, el joc de simular declaracions i falses declaracions en què et volen involucrar.” (Joan Rocamora i Aguilera, un dels altres joves independentistes catalans torturats per ordres de Roldán amb motiu de les Olimpíades de Barcelona.)

“Que bé s'identifica el Crist amb el patiment del nostre poble! Així semblen clamar moltes cabanes, molts racons miserables, molts adins les presons i en sofrença, molts amb fam de justícia i de pau: “Déu meu, Déu meu, per què m'has abandonat?” No ens ha pas abandonat, és l'hora que el Fill de Déu va passant amb tota sa càrrega de pecats per l'obediència que Déu li demana: per poder perdonar aqueixos pecats de la humanitat d'on deriven totes les injustícies, tots els egoïsmes.” (Sermó del 8-4-1979 de Monsenyor Romero, assassinat per militars feixistes d'El Salvador.)

“El cavall més ràpid per a arribar a la perfecció és el sofriment.” (Eckhardt, místic medieval alemany.) **Fons de Documentació Ω**

Luis María Ansón: En julio del pasado año denunciamos el delirio autonómico que pretendía, aprovechando la necesidad de cambiar la fórmula de matriculación, que desapareciera la letra “E” identificativa de España. Ahora, con motivo del nuevo Reglamento General de Vehículos, los nacionalistas catalanes y vascos han vuelto a la carga y parece que han conseguido que las nuevas matrículas españolas, que se implantarán a partir del 1 de enero de 1997, no lleven el distintivo europeo, pues éste, con toda lógica, incluye la letra inicial del país en que se ha matriculado el coche. Este dislate no debe permitirse. Ya que —como se ha señalado desde la DGT— dicho reglamento no es todavía definitivo, resulta preciso que, frente al delirio autonómico, se imponga la cordura. Por un mal entendido amor a la patria chica, no puede negarse la realidad. España se enriquece con su pluralismo regional, pero el legítimo orgullo de ser catalán o vasco, o de cualquier otra región, se degrada si va en contra del orgullo de proclamar que somos españoles.

ΩΩΩ

Luis María Ansón: Umberto Bossi, el líder de la Liga Norte, ese conglomerado de sueños independentistas contra la unidad italiana y ridículos folclores históricos uniformados por las sucursales milanesas de Cornejo, acaba de anunciar que, el 15 de septiembre, la república independiente de Padania quedará separada del resto del territorio nacional por una larga cadena humana. Hombres y mujeres servirán para trazar las fronteras entre la Italia histórica y el engendro que Bossi, entre soeces gritos de triunfo sobre las hazañas sexuales de sus militantes y tropas de guardarrópia, intentará establecer para convertirse en dueño y señor del largo valle del Po, de cuya raíz ha arrancado el grotesco título de su flamante ínsula independiente. La inestabilidad psíquica del líder de la Liga Norte, incapaz de insertarse en el despliegue parlamentario de los partidos políticos, anuncia esa nueva extravagancia de romper la unidad de Italia en un triste carnaval, cuyas máscaras contemplarán asombradas las sabias aguas del río Po.

Som una colònia d'Espanya

Quan diem que els Països Catalans són un poble colonitzat, no exagerem. El fet que els Països Catalans no siguem respectats a Espanya és purament un accident.

Tots els fets ho demostren. "Tota colonització és en el fons idèntica: un procés de despersonalització d'una agrupació social o d'un poble per un altre; la substitució de la voluntat interna d'una comunitat, tingui o no aquesta comunitat consciència de la seva existència diferenciada, per imperatius externs." (Ahmed ben Salah, *Significations et perspectives de la colonisation*.)

Aquesta definició és d'un autor que no al·ludeix ni de lluny el cas de Catalunya; ningú, però, no podrà negar que és exacta i que, d'acord amb aquesta definició, l'actuació espanyola a Catalunya és colonització pura.

El fet que els Països Catalans, com altres nacions ibèriques, siguin una colònia d'Espanya, ocasiona que el cas de Catalunya sigui una injustícia social col·lectiva. Espanya ha tingut cura, al llarg dels tres segles d'ocupació, d'anar traient les llibertats i imposar-nos les seves lleis, fins i tot ens envià uns quants milions d'espanyols per adulterar la nostra ànima. Realment tots aquests espanyols feren la seva contribució, fent-nos arribar la misèria, la mandra de treballar, el flamenc, els toros, la delinqüència i una llengua d'ocupació... Siguem realistes, de no mantenir una postura ferma i decidida sobre com hem d'actuar, sembla que a tot estirar la llengua catalana porta el camí de desaparèixer en dues o tres generacions.

Quantes persones sentim parlar el català a Perpinyà?, i a Alacant?, fins i tot a Barcelona? La resposta: ben poca gent.

Els espanyols han après la lliçó d'en Mussolini: "Si et vols apoderar d'un país, omple'l de la teva gent", i això és precisament el que han fet amb nosaltres. La població dels Països Catalans es va veure multiplicada amb el bon nombre d'espanyols que arribaren a la nostra terra. Ha arribat gent d'Almeria, de Granada, de Còrdova, de Conca... gent que s'ha negat totalment a integrar-se (perquè "aquí estamos en España!"). I és que ja ho va dir un gramàtic espanyol anomenat Nebrija: "Siempre fue la lengua compañera del imperio."

Amb això, no volem dir que aquestes persones que omplen la nostra terra d'espanyolitat siguin males persones, però, si en lloc d'anar-se'n a viure a Catalunya, se n'haguessin anat a viure a Alemanya, avui parlarien alemany com si tal cosa. I és que fan falta estructures catalanes pròpies, i la forma d'actuar de molts de catalans de rebaixar-se a comunicar-se amb els nou vinguts amb la llengua de l'"Imperi", en lloc de fer que s'anessin acostumant a la pròpia de Catalunya, han deixat a molts de llocs la nostra llengua arraconada i indefensa.

El que ha de quedar clar és que no h'hi ha prou vivint i treballant a Catalunya per considerar-se catalans. Cal demostrar un sentiment d'amor a la Terra. I, per demostrar aquest sentiment, la millor manera és parlar la llengua del país.

Hem de fer que el català sigui l'única llengua parlada a Catalunya, a València i a Mallorca. Per parlar castellà ja hi ha els Monegros, la Manxa i la Pampa Argentina... que són prou grans. **Palestra** Ω

GIRONA

El bisbe de Girona reivindica la condició de nació de Catalunya

Girona. El bisbe de Girona, Jaume Camprodón, explica als turistes que estuegen a la seva diòcesi, en una carta pastoral del passat diumenge, que en la seva visita a Catalunya siguin conscients que "afirmem ser una nació, un poble de llarga història no feta per tractats, comicis o bodes reials".

A la seva carta anual als turistes, que el bisbat de Girona va publicar en diferents idiomes, el bisbe Camprodón assegura que "els catalans duem a dins nostre, una cosa que no es corromp, ni tolera desaparèixer o morir per la violència d'altres". També cita que les nacions "es fan a si mateixes d'una manera complexa, misteriosa, amb molt de temps i no desapareixen fàcilment". El prelat explica als turistes estrangers —entre ells als castellans— que "us diré que ens agradaria que ens conegués pel que realment som: un poble petit, i no uns fora de sèrie, però amb una gran voluntat arrelada de ser". En la seva pastoral es refereix implícitament a la situació dels Països Catalans dins d'Espanya com "una família en la qual cada germà vol que se'l tingui en compte. Les senyeres que veureu onejar a cada poble català ho diuen a les clares".

El bisbe argumenta que totes les persones "estimen la seva terra. Vosaltres també estimeu la vostra. És un sentit que duem a dins, íntim, quasi sagrat." **Redacció** Ω

L'ESTEL de Mallorca

Doctrina de l'Església

"L'Església fundada pel Salvador és única per a tots els pobles i totes les nacions, i sota el seu empar es troben tots els pobles i totes les llengües." (Pius XI, Encíclica *Mit brennender Sorge*, 1937.)

"Essencialment, doncs, la vida nacional és qualque cosa no política, tal com demostren la història i l'experiència, i pot desenvolupar-se al costat d'altres, dins d'un mateix Estat, de la mateixa manera com es pot estendre més enllà dels seus confins.

"La vida nacional no va arribar a ésser el principi de dissolució dels pobles fins que va començar a ésser aprofitada com a mitjà de determinades finalitats polítiques, és a dir, fins que l'Estat dominador no féu de la nacionalitat la seva força d'expansió. Va néixer aleshores l'Estat nacionalista, germen de rivalitats i incentiu de discòrdies...

"Veritablement aquesta seria una política d'unificació equivocada, fins i tot hauríem de designar-la com a traïció, sacrificar als interessos nacionalistes les minories ètniques que es troben privades de la força per defensar els seus béns supremes; la seva fe i la seva cultura. Els que així obrassin, no serien dignes de confiança, i no obrarien honestament si, quan ho exigeixi el seu propi interès, invocassin els valors de la Religió i el respecte al Dret." (Pius XII, 1955.)

"En el camp d'un ordre nou fundat sobre els principis morals, no hi ha lloc per oprimir, ni de manera oberta ni dissimulada, les peculiaritats culturals i lingüístiques de les minories." (Missatge de Nadal de Pius XII, any 1941.)

"La literatura de cada poble mostra el fons comú de la consciència de cada poble." (Al·locució als poetes dialectals d'Itàlia, Pius XII, 13 d'octubre de 1957.)

Fons de Documentació Ω

Luis María Anson: El Ayuntamiento de Manresa decidió ayer que la bandera española no ondeará en el Consistorio el próximo 11 de septiembre, que se celebra la Diada de Cataluña. Semejante dislate, que fue una propuesta de Esquerra Republicana de Cataluña,

cuyo portavoz se permitió incluso decir que "vamos a quitar una bandera que no nos gusta", y de Iniciativa por Cataluña, no debería permitirse. El que ondeen en exclusiva las banderas regionales no sólo es un intolerable desprecio a la bandera que a todos nos une, sino un hecho claramente anticonstitucional, como muy bien señaló el portavoz del PP.

ΩΩΩ

Luis Lázaro, foraster (carta a ABC): Vivo en Cataluña desde hace 20 años, entiendo y respeto profundamente a los que hablan catalán o a los que sólo se quieren sentir catalanes, pero soy y me siento español y castellanohablante: pues bien, cada día aumenta mi convencimiento de estar viviendo en un verdadero régimen totalitario en el que se me quiere imponer lo que tengo que sentir. Los que tenemos el castellano como idioma propio no existimos para la Generalidad, ni como individuos ni como comunidad.

ΩΩΩ

Fernando Savater: Lo que no se puede decir es que el baremo de la identidad de una persona vasca es el euskera. "Si no habla euskera, no terminará usted de ser vasco". ¡Hombre, no! No puedes medir la ciudadanía por un signo de identidad.

Queviures Clar

SOM ESPECIALISTES EN MENJAR PER A CANS I MOIXOS

Carrer del Bisbe Taixaquet, 66
Telèfon 660393 • LLUCMAJOR

SA CIMENTERA, S.A.

MATERIALS PER A LA CONSTRUCCIÓ

FABRICACIÓ PRÒPIA DE CIMENT NATURAL

Tels. 65 02 54 / 65 08 73 • Fax 65 08 73
Carrer Cimentera, 38 • 07630 CAMPOS (Mallorca)

SUPER PROHENS

RELIGIÓ

La Bíblia i les llengües de la terra

Fou l'any 1801 quan va començar la moderna era missionera. William Carey va publicar el seu *Nou Testament* en bengalí. Les societats bíbliques varen florir i la Paraula de Déu va començar a cobrir la terra.

No obstant això, encara hi ha més de tres-cents milions de persones en el món que es troben aïllades per barreres lingüístiques i privades de l'Evangeli.

Cameron Townsend, preocupat per la sort de les nacions del tercer món, es va consagrar a la traducció del Nou Testament a la llengua Cakchiquel de Guatemala, això era als anys vint. Molts hi cregueren. La seva obra va créixer i Townsend va fundar l'Associació de Traductors Wyclife.

Encara hi ha 3.788 llengües a les quals possiblement hagi d'esser traduïdes la Bíblia. En el món es parlen un total de 6.442 llengües. La traducció es troba en progrés en 2.333 d'elles. Per altra part, només 894 llengües disposen del Nou Testament o de tota la Bíblia. La provisió de la Paraula de Déu a tota persona en la seva llengua materna constitueix una passa fonamental en el compliment de la Gran Comissió; és essencial per a l'evangelització, l'establiment de noves congregacions i per a la comprensió del missatge d'amor a Déu, ja que molts no aprendran una segona llengua, ni tampoc aquesta els parlarà amb la mateixa força que la seva. **Promotora Espanyola de Lingüística** Tel. 91 6751716 - 91 6560725. Ω

La repressió estalinista contra el cristianisme

La repressió estalinista ("marxista leninista", oficialment) contra el cristianisme fou sovint ferotge i encara ho és hores d'ara a països com la Xina.

Potser un dels pitjors moments foren els anys de les grans purgues estalinistes: el 1937 uns 136.900 eclesiàstics foren detinguts i uns 85.000 assassinats. Entre ells hi havia rectors i pastors crucificats damunt les portes de llurs esglésies, afusellats, escanyats i llençats dins l'aigua gelada per transformar-los en estàtues de glaç. L'any 1922, al final de la guerra civil revolucionària, Lenin llençà una campanya de confiscació d'objectes de culte, oficialment per ajudar les poblacions famolenques del Volga, però sols un milió de rubles fou destinat a la compra de menjar, la resta fou destinat a grups revolucionaris internacionals, i a comptes corrents a l'estranger dels dirigents del Partit Comunista de l'URSS.

Un altre cas extrem de repressió desfermada fou la dictadura de Ceausescu. A Santiago Carrillo anava convidat a passar les vacances. A Catalunya, a Romania i a l'exURSS, la misèria és absoluta, i multitud de nins vaguen abandonats pels carrers.

La Comunitat de Socors a les Esglésies Màrtirs (una ONG protestant d'ajut als països de l'Est) ha viatjat ben sovint a molts d'aquests països. Conten que l'any 1990 visitaren per primera vegada les cases d'òrfens romanesos: "Sols entrar-hi, la pudor tombava, i un estol de nins amb el cos estrafet per manca d'atencions mínimes es repenjaven desesperadament de nosaltres tot demanant un bocí de tendresa. Jo tenia la impressió de veure un camp de concentració per a infants: n'hi havia que no havia ni tan sols eixit mai del seu llit, de vegades lligats a les baranes. Aquest estat els havia provocat malformacions impensables. La majoria d'al·lots (que tenien entre 8 i 15 anys) no sortien mai a fora a respirar aire pur... milers d'infants sobreviuen en semblants condicions pertot Romania... I molts milers més roden pels carrers, fugits d'aquests centres, agrupats en bandes. Mengen bàsicament pa i ceba, que és allò més barat, però insuficient pel que fa a les vitamines necessàries per a la creixença, raó per la qual els nins creixen escassament. L'ur principal distracció és inhaler vapors de pintura i de dissolvents forts (drogues a la llarga fatals). Sols el 20% d'aquest infants són recuperables: com que inhalen molt aquests productes tòxics, se'ls acaba fent malbé el cervell." **Comunitat de Socors a les Esglésies Màrtirs. Delegació Catalana** Ω

PARLEM CLAR I LLAMPANT

N'hi ha que no veuen la seva gepa

JOAN ANTONI ESTADES DE MONTCAIRE I BISBAL

Què vos pensau, germans! Ara, el secretari de la "Unió des Pobble balea" (ho he escrit bé?) vol donar lliçons de "vertadera" ortografia mallorquina als diputats del Parlament espanyol i dir-los com han d'escriure, en la "llengo balea" (?) el nom oficial de la nostra Comunitat Autònoma. Només ens mancava aquesta, ara! I no tan sols això.

El senyor Jaume Mulet ha enviat una carta als diaris per protestar contra el canvi de "Balears" per "Illes Balears" perquè, segons ell, tal canvi és "un acte de sodomia pancatalanista" per part dels nostres polítics. Òbviament no és, per al secretari de la "Unió des Pobble balea", una baixada mental de pantalons —ben fatxa— que el president Matas caigués dins l'engany d'acceptar rebre'ls al Consolat de Mar. Amb tots els meus respectes, n'hi ha que veuen la gepa del veïnat i no veuen la seva.

N'Anguita i la República

El "senyor" Julio Anguita, cappare dels comunistes (espanyols), ha recordat que el seu partit, el PCE, era republicà, i s'ha permès criticar el rei d'Espanya, com a cap de l'Estat. Això sembla que ha escandalitzat els fari-seus de costum, aquells que tolen, ara, la dinastia borbònica i la monarquia perquè els convé, però que li fotran una puntada de peu de seguida que puguin, quan el rei (aquest o el que vindrà després) ja no serveixi als seus interessos personals i a la seva demagogia esquerranosa. Perquè, desenganyeu-vos, el que anomenam Espanya no és Suècia ni

Dinamarca. I el partit de Felipe González o d'Alfonso Guerra no és el d'Olof Palme.

I si jo tinc dubtes que el PSOE no qüestioni la monarquia com a forma de govern, respecte del PCE i d'Esquerra Unida, ni tan sols hi ha els dubtes. Són faves comptadfes en l'hipotètic cas d'una victòria electoral d'aquesta formació política.

Com a monàrquic de tota la vida que em consider, vull felicitar el secretari general del Partit Comunista d'Espanya per haver dit, en veu alta, el que tothom —lleuat de quatre despistats— sabien en veu baixa. I dir-li que, personalment, a mi, la seva "República" no m'interessa. No únicament per comunista, que ja ho és, sinó, i sobretot, per forastera.

Endevinau qui eren?

L'altre dia de pagès, al bar restaurant La Soca, em vaig topar amb dos coneguts. Tots dos han escrit, i publicat, molts llibres i guanyat molts premis com a escriptors. tots dos són amants de la llengua catalana i de la nostra cultura autòctona. Tots dos són col·laboradors de *L'ESTEL de Mallorca*. I tots dos són, i es tenen, per republicans de cor i de convicció.

Un és cristià, creu en Déu i en Maria Santíssima. L'altre, no crec que el Cel i l'Infern el preocupin gaire, per no dir gens ni mica.

Del primer em tinc per amic des de fa molts d'anys i sóc quasi paisà seu. El segon, fa uns quants mesos, era constantment lloat per un "desconegut" articulista el qual, de mi, féu el més gran elogi rebut damunt la terra citant-me com "l'apostòlic J. A. Estades de

Montcaire".

Ja heu endevinat qui eren els dos escriptors?

Santedat no és infalibilitat

Hi ha molts creients i, principalment, no creients que pensen que una cosa va lligada a l'altra. I, sovint, ens equivoquem d'un bon tros.

Dia 17 de setembre darrer vaig consultar el calendari i em vaig trobar que, aquell dia, era la festa litúrgica de sant Robert Belarmino, confessor.

Nascut a la península itàlica, dia 4 d'octubre de 1542, Roberto Francesco Belarmino deixarà el planeta Terra, des de Roma estant, el 17 de setembre de 1621, essent cardenal de la Cúria romana.

Doncs quan sant Robert Belarmino encara no era ni sant ni beat ni venerable, ni tampoc un privilegiat habitant del Cel, sinó senzillament el cardenal Roberto Francesco Belarmino —un terrícol com vosaltres i com jo mateix, això sí, millor classificat en l'escala social—, també hi havia un altre terrícol, anomenat Galileo Galilei (1564-1642), el qual era un estudiós de l'astrologia. Cap al 1616, el cardenal Belarmino fou encarregat pel papa d'amonestar Galileo Galilei per sostenir, aquest, que la terra era rodona i que girava entorn del sol; cosa que, avui dia, el 1996, ni el mateix cardenal Ratzinger discuteix.

Per tant, jo tinc ben clar que, entre els mèrits contrets pel terrícol Roberto Francesco Belarmino per tal d'esser, un dia, canonitzat per l'Església, no hi trobarem la patinada de l'amonestació a Galileo Galilei. Ω

Els Gorans

DE LA REVISTA BELLPUIG

PARIS & ESTELRICH

ESCOLTA, JOANAINA, EL QUE NO POT ÉSSER ÉS QUE JO ENVII LA MEVA FILLA A APRENDRE MALLORQUÍ I LI ENSENYIN CATALÀ

AIXÒ ÉS MOLT GREU QUÈ HE DE FER? DONAR-LA DE BAIXA DEL COL·LEGI?

NO T'HI HAURIES DE MATRICULAR TU

La cuina de na Tonina Temps de verema

ANTÒNIA SERRANO I DARDER
Autora del llibre *Les receptes de na Tonina*

Segons m'ha contat una binissalemera¹ que hi era, els estols de vermadors quan anaven o venien de vermar solien cantar gloses com aquestes:

*En entrar a dins la vila
an es primer que veuré
si és es batle li diré
bones tardes o bon dia.*

*Ara que n'hem arribat
davant sa vostra carrera
no pas envant ni enrere
que n'estic enamorat.*

*Llecència vull demanar
a l'amo i sa madona
si mos volen deixar entrar
que serena fa defora.*

Els temps no eren els mateixos ni hi ha tants d'estols de vermedors. Ara pareix que hem perdut les ganes i també l'ocasió de cantar i, potser que ens haguéssim oblidat de quan es cantaven aquestes gloses si no fos per les festes que fan Binissalem i que adesiara sentim a qualque grup folklòric allò de:

*Diuen que en anar a vermar
se'n duen les portadores,
al·lotes anit se fa
es ball de ses vermedores.*

*Per ballar copeo
sortim quasi tots
per ballar mateixes
som de dos en dos.
Som un tall de vermedors.*

El vermadors treballaven tot el dia i solien anar mantinguts. El menú fideus de primer i darrera pa amb formatge. La manera de fer els fideus de vermar no és gens complicada com podreu veure, però la carn que empraven tenia una característica, era d'ovella baciva².

No sé si en trobareu d'aquesta carn, de totes maneres us ofereixo la recepta, si pel cas substituïu l'ovella per xot.

Fideus de vermar

400 grams d'ovella
Una ceba. Dues tomàtiguës de ramellet
Una tallada de sobrassada. Oli, sal i pebre bo

Dins una olla de test hi posarem un roll d'oli, en ser calent hi abocarem l'ovella tallada a trossets. Quan haurà agafat color, hi afegirem, primer la ceba pelada i tallada petita, i, en ser rossa, hi posarem la sobrassada, la tomàtiga pelada i capolada, sal i pebre bo.

Quan els sofregit estigui a punt i afegirem aigua i ho farem bullir fins que la carn sigui ben fluixa.

Després hi posarem els fideus i els remenarem fins que bullin. No han de ser massa secs.

La raó de menjar fideus, i no arròs o qualque altre cosa el temps de la verema, pot ser que les fideus són bons de digerir i com diu el nostre saberut refranyer: *Els fideus, a les dues an es peus. Els fideus fan rucs a sa panxa.*

Bon profit. Ah! us aconsell que acompanyeu els fideus amb un tasset de vi de Binissalem. Ω

¹Coloma Martí, vídua de Pol.

²Ovella baciva: ovella que no cria a la temporada acostumada o la destinada a l'engreix. *Diccionari de la llengua catalana de l'Institut d'Estudis Catalans.*

BIBLIOTEQUES DE MALLORCA

BIBLIOTECA PÚBLICA MUNICIPAL DE S'ARENAL

c/ Berga, 64 • Tel. 44 06 41

Obert de dilluns a divendres de 15:30 a 20 h.

Dissabtes de 10 a 13 h.

Novetats

II Jornades d'Estudis Locals

AA. DD.

Ajuntament d'Inca

Antiguos tesoros de la cocina mallorquina y otras recetas

Magdalena Parera
Promomallorca

Anuari 1995

Enciclopèdia Catalana

Orgues i música a Muro

Arnau Reynés i Pere Fiol
Ajuntament de Muro

El moble a les illes Balears. Segles XIII-XIX

Josep M. Massot i Ramis d'Ayreflor
Institut Balear de Disseny

Consell Insular
de Mallorca

AIGUA POTABLE A DOMICILI

Als termes de Ciutat,
Marratxí i Llucmajor

Telèfon 742768

BAR-RESTAURANT

Es Cós

Camí Vell de Costitx, 1
07510 SINEU
Tel. 85 52 46

PERSIANES SALAS

persianes de plàstic i alumini
portes plegadisses • venecianes
cortines de fantasia
Fusteria d'alumini

c/ Francesc Martí Mora, 41
Telèfon 45 48 66 • 07011 Palma

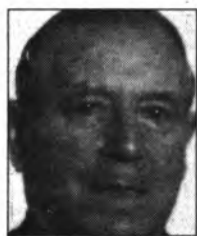
filmació PC i Mac

Barrera, 54 • Tel. (971) 73 26 51
07014 Palma de Mallorca

L'ESTEL de Mallorca

EL DIARI DELS
MALLORQUINS

Gloses

La ciutat de Llucmajor

CLIMENT GARAU DE LLUCMAJOR

No crec que faci cap mal si faig una descripció d'allò que és Llucmajor jutjant-lo pel natural. Perquè ha estat un fanal que s'ha sabut distingir durant el seu llarg camí de sa seva fundació.

Ha estat un poble senyor i també treballador, per sa immensa extensió i per lo molt ben situat: de mar, molt n'està voltat, avui n'és una riquesa, perquè molta força ha presa el passetjar per la mar, tant en barca poder anar com de terra contemplar aquella digna bellesa.

Es cos se sent satisfet quan sortiu de banyar-vos, no li deis mai adios però quedau ansiós d'anar-hi altra vegada perquè sa pell ha deixada de negra i ben torrada i amb una gana extremada, i es menjar tot trobau bo; jo dic salut an això per fugir de malalties, és ben cert que uns quants dies de s'estiu mos és molt bo.

Si contemplau aquell pla que disposa el nostre terme: té grans pinars i bona herba per mantenir es bestiar, terra bona també hi ha, garrovers i ametlers, figueres i tarongers, conills per divertir-se, dolça aigua per beure-la, la tenim canalitzada, en quantitat ha arribada, no hi ha per assustar-se. Ha costat es trobar-la

però s'ha aconseguit, ha estat un treball renyit però en treurem profit, en vida aprofitar-la. Moltes gràcies podem dar an es qui ho va dur a terme, ho va haver d'arribar a entendre lo que és canalitzar, perquè problemes hi ha, tothom n'hi cerca afegir, però en va arribar a sortir es batle de Llucmajor, perquè dins temps no lluny tot arreglat va quedar, moltes gràcies podem dar a don Ramon Julià, ell que tant ho va lluitar per poder un dia dotar d'aigua a tot Llucmajor.

És llàstima que s'arbrat de què dispon Llucmajor no se'l tracti millor, difícil punt ha arribat, molta gent ja ho ha pensat ben prest arrabassar-lo. És que sa direcció no sap lo que va costar, molts d'homes varen suar sa sang per sa finca omplir i s'hi varen mantenir duran molts d'anys des passats, vivien molt recreats perquè treien molts de duros, però avui es apuros a tots lo han rebentats. Per no treure per pagar sa feina per tomar-les, ses metles són mes de tres que les deixan ben penjades, ses rates són ses sortades per poder pegar panxades per ja l'amo deixar-les.

Set milions set-cents mil quilos ha produït Llucmajor durant un any tot rodó, tot d'ametles ben pelades

i també assolellades per sa seva duració. Cent setanta-cinc milions treien aquests anys passats, han quedat abandonats, ni volen recordar-los, ni es ametlers mirar-los per no treure per pagar i ses ametles replegar, és un cas que és ben oiós.

Sa culpa no tenen ells de que hi hagi aquest desveri, sa culpa és des ministeri, d'això n'estic ben segur, perquè ametles mos va dur amb molts d'anys de Nord-amèrica i ses nostres s'han de perdre pel cas de no valer res; mirau es motiu que n'és de perdre es nostre producte, és hora que vengui un jutge per an això arreglar-ho. I això que es nostre bessó és de millor qualitat, això està ben demostrat per millor dolçor tenir, per tot sempre el fan servir per sa seva qualitat.

Mirau a on ha arribat sa greu situació: nostre camp de Llucmajor no queda treballador, tothom l'ha abandonat. Ω

Recorda!!!

Quan hakis llegit aquest periòdic, si no en fas la col·lecció, regala'l a un amic, veí o parent. El país ho necessita.

Les Fires de Llucmajor

TOMEU SBERT I BARCELÓ

Fires tenim un altre any dins l'albor llucmajorera. Com estrella missatgera, esplendoroses enguany.

Diades de trull i bulla, bellugadissa en tot lloc. Ses fires són, en si, un foc crepitant per onsevilla.

Ses fires de Llucmajor, que tanta història les banya, per punt d'or la plaça Espanya n'és confluència major.

La fira és sempre esperança que mantén viva l'espina. Quan és "sa darrera fira" s'espera qualche fermança.

Carrer bisbe Taixaquet, passeig de Jaume Tercer, per carrer i altre carrer de firers, tot un esplet.

La gent mira, mira i mira, mentre saludam amics. Es van repetint convits tot perquè és "darrera Fira".

Un padrí cames estira acompanyat dels seus nés.

Tot ho miren, ulls desfets, disfrutant a ple la fira.

Una fadrina sospira, un fadrí la galanteja... Amunt i avall es passeja un i altre per la fira.

Més enllà un matrimoni ben enllaçats ells del braç es somriuen, pas a pas, amb l'amor per testimoni.

Un infant cau, es retgira per l'empenta dels cotxets. I els al·lotells més grandets gasten, gasten... És sa fira.

Maquinària a tot arreu, les joquines a balquena, de coses bones, es veu tota la fira replena.

Sa nostra "darrera fira" de Mallorca és sa major? Un matí on Llucmajor tot a capital respira.

Per ancestrals i sabudes, fires de bell compromís, també aquest noranta-sis siau, fires, benvingudes! Ω

EPIII

PARES, EDUCAU-ME EN CATALÀ, A MALLORCA HI HA EL MEU FUTUR

M a l l o r q u í !
La llengua catalana, pròpia de les illes Balears, és oficial a Mallorca. Els teus fills tenen el dret i el deure de saber-la. Exigeix escoles catalanes al teu poble o barriada.

Freedom
Spanish optative
No more imposition of spanish
spanish volunteer and optative

We are in Europe
We wont english or german
better than spanish

In Spain, spanish
In Mallorca, catalan

Llibertat
Castellà optatiu
No a la imposició del castellà
Castellà voluntari i optatiu

Som a Europa
Volem l'anglès o l'alemany
millor que l'espanyol

A Castella, castellà
A ca nostra, català

Freiheit
Spanisch optativisch
Wir sind gegen die unterrichtet
der Spanisch

Wir sind in Europa
Wir Wolen besser Deutsch
oder Englisch als Spanisch

In Spanien, Spanisch
In Mallorca, Katalanisch

Els acudits d'en Balutxo

SABEU EL DARRER DE L'ESTEL?

Arriba un telegrama al govern espanyol del parlament d'Estrasburg: *Detectat moviment sísmic per dia 14. Epicentre calculat sobre Madrid. Pregam mesures preventives i informin quan abans millor. Passa dia 14, i dia 15, i dia 16... Finalment, a finals de mes arriba un telegrama a la seu europea: Situación controlada: Movimiento sísmico desarticulado. Epicentro fusilado con veinte terroristas más. No hemos telegrafiado antes porque hemos tenido un terremoto de coholes!*

***

Això és en Canelles que crida als del premi Guinness perquè el vagin a veure per registrar un nou rècord. Quan arriben, en Canelles els mostra un puzzle de quatre peces i els diu: *he batut el rècord; l'he fet en només quatre mesos!* Els del Guinness li diuen que és molt fàcil i que no té cap mèrit. *Què no, eh?* —replica Canelles— *Mirau les instruccions: De 3 a 4 años!*

***

Això és en Màtigues que mena el cotxe marxa enrera. A devers Randa l'atura la guàrdia civil i li demana com així va de cul. És que vaig al puig de Cura i m'han dit que allà no es pot girar el cotxe, d'aquesta manera tindrè bon baixar. Quatre hores després la guàrdia civil veu baixar el cotxe... marxa enrera! En Màtigues treu el cap per la finestra i els diu: *M'havien enganyat, es pot girar perfectament.* Volta el cotxe i torna pujar.

***

En Guerra demana a Ramon Aguiló com es diu "edifici" en català. *Edifici* —contesta Ramon—. *Bueno ya zupongo que é difici, pero dime como ze dice.*

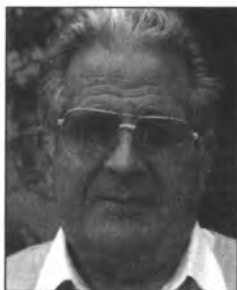
***

Endevinalla (per ampliar el vocabulari a Jaume Corbera):

Com es diu monja tancada en foraster? *Una sor-presa!*
I un desterrat? *Uno de la asotea* Ω

Mallorca abandonada

Escandell

Ses terres ben arreglades sempre són d'elogiar, són a Mallorca oblidades poca gent les vol cuidar. És alegre el recordar aquells anys tan ordenats, el camps tots a verdejar de sembrats ben cultivats.

Les possessions molt hermoses van morint abandonades, no hi ha roses ni mimoses, manca s'aigua, s'han secades. El bon pagès en sofreix pel que s'ha abandonat lo que va ésser bell, pateix, molta gent l'ha oblidat.

Ara molta gent pregona: "La terra s'ha de deixar, duren coses d'altra zona."

De bo no es pot comparar. Ω

Gloses de picat

Recollides per Antoni Ametler

En Pere Antoni Gonella quan el varen batiar no varen pensar a pensar si era mascle o fenella.

S'escolà de Montuiri és es més beneït del món perquè es dia de sa festa encalçava una avió.

Ses al·lotes de Sant Jordi se costipen en s'estiu i es metge els ha receptat un poc de brou de perdiu.

A Campos, campanes noves, i es campanar esquerdat i Sant Julià espirat perquè robava garroves.

A Alaró són senalletes, ja no ho heu de demanar. Perquè varen baratar el "Sant Cristó" amb figures [seques.

-Filla, tu tens sa maçana com es motlo d'un garbell.
-I vós, mon pare, es siurell com un batall de campana.

Jo tenc un fabiolet que té forat i no sona i en sentir olor de dona s'empina i s'aixeca dret.

Ses putes van a cavall i jo en sé una que va amb ase; putes no ni vull a casa perquè no n'hi ha hagudes mai.

Crònica negra

ES GALL

Contes d'herois i batalles ara no sentim contar; les nostres actuals rondalles a ningú no fan rialles a ran del foc a la llar.

Terribles faules les d'ara! Mentre cantaven els grills, a Sa Coma lo mal pare volgué fer mal a la mare, enverinant els dos fills.

Jugant amb els cabells rulls de sa filla aquell mal cor per sempre li aclucà els ulls i a ses mans posà una flor.

"Oh mon pare, lo mal pare, tu em toques i me fas mal, per molt que adornis la cara amb la flor romanial".

I és ben ver, no són rondalles: venia cupons dels cecs, la cremen a les deixalles, la contemplen amb rialles sense escoltar sos gemecs.

Quin culpable se desfoga amb Maria Nicolau? Per molt que ara estigui en voga, sou culpables per la droga els qui amb droga traficau.

Més coses passen encara per nostra Illa en aquest temps: anc que nesqui sense tara, hi ha qui no vol ésser mare i tira el fill dins el fems.

Entre estimats fa la seva el ganivet traïdor; l'amant fals la vida lleva a l'aimada sense treva a Palma o Cala Millor.

I de la ganivetada roïnesa hi ha al revers: de la dona apunyalada va fer broma infortunada qui ens comandà per doblers.

S'han obert les nostres portes i els de casa som esclaus; les coses seguiran tortes i nostres arrels ben mortes, si no recobram les claus. Ω

Una puta diu a s'altre: no guanyarem pus doblers perquè n'han vengudes d'altres que no ho fan per s'interès.

A Sóller hi ha un barber que descendeix de Sencelles i diu a ses bergantelles: -Si voleu posar mamelles primer vos ho han de fer.

No pretenc de glosar ni tampoc en vénc de raça però faig qualche cançó que la faig a preu de tassa.

Ses joves que tenen son no poden anar a l'oferta -Al·lotes anau alerta, que es meu gorriò desperta. Ω

NECESSITAM
PROMOTORS I PROMOTORES
de **L'ESTEL de Mallorca**

a les illes Balears i a la resta
dels Països Catalans

Tel. **26 50 05**

Jaime Grimalt Massot, c.b.

**TRANSPORTS I MATERIALS
PER A LA CONSTRUCCIÓ**

Tel. 55 44 61 • Fax 55 04 71
Avda. Baix des Cós, 82-84
07500 Manacor

SERRALLERIA METÀL·LICA

Sebastián Rotger

REIXES • PORTES • BALUSTRADES
ARRAMBADORS D'ESCALES • ETC

c/ Convent, 119 • Tel. 66 17 97
07620 LLUCMAJOR (Mallorca)

ETISA, S.L.

SERVEIS TÈCNICS D'ENGINYERIA

SEBASTIÀ ADROVER BARCELÓ
Col·legiat 461

Projectes, peritacions, direcció d'instal·lacions
Xarxes baixa i mitjana tensió
Valoracions de béns immobles, etc

c/ Antoni Maura, 75 • 07620 LLUCMAJOR
Tel. (971) 12 11 01 • Mòbil 908 53 44 59 • Fax (971) 12 08 81

EL PLAER DE BEURE

Carmesí. Vi negre del 1994

FRANCESC GRIMALT

Un dels pobles amb més tradició vitícola d'aquesta illa és Santa Maria del Camí, prou conegut pels seus vins d'alta graduació alcohòlica, elaborats fonamentalment amb la varietat manto negro i comercialitzats bàsicament a granel.

Els germans Pere i Bernat Calafat, continuadors d'una llarga tradició vitícola familiar, són en l'actualitat gerents i propietaris del celler Jaume de Puntiró. L'any 1993, tot aprofitant els bons resultats vitícoles d'aquesta comarca, decidiren embotellar els seus propis vins, per poder donar a conèixer el producte en millors condicions organolèptiques per al consumidor.

El Carmesí representa l'esforç dels germans Calafat per millorar els vins a granel de la comarca del Raiguer. El raïm utilitzat prové de les vinyes de can Serví, es Torrent Fals, cas Misser Fiol i sa Vinya Vella, les quals són conreades amb mètodes ecològics. El vi s'ha elaborat amb les varietats autòctones manto negro i callet i amb la forana ull de llebre. Ha estat sotmès a sis mesos de criança en bóta de roure americà i la resta de criança ha acabat en ampolla fins al moment de la seva comercialització.

El resultat final és un vi de color cirera, amb reflexos teula provinents de la criança. Al nas, ens ofereix un seguit d'aromes agradables de mel, notes d'espècies, tabac i vainilla. A la boca, és càlid i untuós a causa del seu grau alcohòlic. El retronasal és de caire complex. El preu de venda al públic és de 700 pessetes. Ω

Celler Jaume de Puntiró. Plaça Nova, 23. Santa Maria del Camí. Tels 971-620023 i 140227. Cada diumenge trobareu el celler obert al mercat de la plaça Nova de Santa Maria.

Na Margalida Thomàs fa sis anys que va obrir la merceria-llenceria Llaços i Botons, al cantó de la Creu, de Lluçmajor. Ara ha obert sucursal a la barriada del Convent. Na Margalida és la fillola de la nostra col·laboradora en receptes de cuina, n'Antònia Serrano.

Fa vint anys que na Francisca Binimelis regenta la merceria Ca Na Jerònia, a Porreres. Aquesta botiga, que abans era de comestibles i perfumeria, la varen obrir els seus padrins, l'amo en Bernat i madò Rosa des Moll d'Aigo, a començaments de segle.

El senyor Sebastià Gamundí i Ferretjans és el titular des de fa tres anys de l'Apotecaria Gamundí, a Lluçmajor. Fins llavors, n'era el titular son pare, el senyor Sebastià Gamundí i Garau (actual jutge de pau del poble), el qual en va ésser titular a partir de l'any 1963, quan l'havia pres de las mans de son pare, Sebastià Gamundí i Mut, qui la va obrir l'any 1928.

N'Antònia Riera és la madona jove del bar Can Topa, a Santa Eugènia.

Fa set anys que na Magdalena Caldentei va obrir el Restaurant Magdalena, a l'entrada de Montuïri. Les guàtleres torrades o farcides, la paella o el llom de vedella al pebrebò és el que recomana aquesta tardor. A la carta s'hi menja per unes 2.000 pessetes; el menú en val 700.

Són les madones de la botiga de confecció Ca Na Ginarda, a Porreres. Aquesta botiga la va obrir na Catalina Ginarda (a la fotografia) ara fa seixanta anys.

Fa quatre anys que n'Antoni Barceló va obrir la Perruqueria Toni, a Porreres.

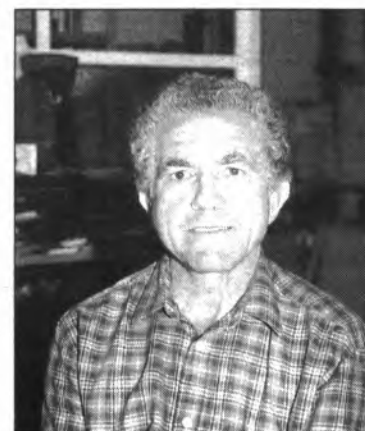
El matrimoni Julià-Mesquida regenta de fa dos anys el magatzem de material de construcció Mesquida, a Porreres. Un magatzem especialitzat en trespol i revestiments de parets.

Fa trenta-cinc anys que en Gabriel Sorell regenta l'ebenisteria Mobles Sorell, a Porreres. Son pare va obrir aquesta fusteria devers l'any 1925.

Fa dotze anys que en Gabriel Cerdà va obrir la botiga de congelats Pou Florit i l'estudi de fotografia Gabriel Cerdà, ambdós a Porreres.

Fa trenta anys que en Gabriel Thomàs és l'agent oficial de la marca Renault a Porreres.

L'ESTEL de Mallorca

BOLLETÍ DE SUBSCRIPCIÓ

Nom.....

Adreça.....

.....C.P.....

Població.....

C.I.F. ....Tel .....

M'interessa una subscripció

ANUAL 3.000 PTS

Rebut domiciliat a un banc o caixa

Banc/Caixa .....

Adreça .....

Núm. entitat.....Núm. sucursal .....

Compte núm.....

Firma

**Ompliu aquesta tarja i enviau-la al
Apartat de Correus 124
07600 s'Arenal de Mallorca**